

Łódź, 9 maja 2025

Ogólnopolskie Zrzeszenie Sędziów „AEQUITAS”

z siedzibą w Łodzi

biuro@stowarzyszenie-aequitas.pl

Do: The Venice Commission of the Council of Europe

Directorate General for Human Rights and Rule of Law (DG-I)

Council of Europe
67075 Strasbourg Cedex
France

STANOWISKO

**Ogólnopolskiego Zrzeszenia Sędziów AEQUITAS
w przedmiocie projektów ustaw „przywracających praworządność”**

SPIS TREŚCI:

I Streszczenie podsumowujące.....	3
I.1. Wprowadzenie.....	3
I.2. Podsumowanie wniosków.....	3
I.3. Założenia, które pozwolą wykonać wyrok ETPCz w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce, uwzględniające wytyczne Komisji Weneckiej i pozostające w zgodzie ze standardami europejskimi i konstytucyjnymi.....	6
II Sprzeczność projektu ustawy z wytycznymi Komisji Weneckiej i standardami międzynarodowymi.....	7
II.1. Sprzeczność projektu z dnia 24 kwietnia 2025 roku z wytycznymi Komisji Weneckiej z Opinii z dnia 14 października 2024 roku.....	8
II.2. Sprzeczność projektu z zasadami wykonywania wyroków ETPCz, w tym wyroku Wałęsa przeciwko Polsce.....	16
II.3. Sprzeczność projektu z Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.....	19
II.4. Sprzeczność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej... 25	
II.5. Modele rad sędziowskich i procesy nominacji sędziów w innych państwach.....	29

Lodz, May 9, 2025

National Association of Judges „AEQUITAS”

registered office in Lodz, Poland

biuro@stowarzyszenie-aequitas.pl

To: The Venice Commission of the Council of Europe

Directorate General for Human Rights and Rule of Law (DG-I)

Council of Europe
67075 Strasbourg Cedex
France

THE POSITION

**of The National Association of Judges AEQUITAS
on the draft laws „restoring the rule of law”**

CONTENT

I Executive summary.....	3
I.1. introductory words.....	3
I.2. Summary of conclusions.....	3
I.3. Assumptions that will allow for the implementation of the ECtHR judgment in the case of Wałęsa v. Poland, taking into account the guidelines of the Venice Commission and remaining in accordance with European and constitutional standards.....	6
II Inconsistency of the draft act with the guidelines of the Venice Commission and international standards.....	7
II.1. Inconsistency of the draft act of 24 April 2025 and the guidelines of the Venice Commission from the Opinion of 14 October 2024.....	8
II.2. Inconsistency of the draft act with the rules of execution of ECtHR's judgments, including in the case of Wałęsa v. Poland.....	16
II.3. Inconsistency of the draft act with the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.....	19
II.4. Inconsistency of the draft act with The Charter of Fundamental Rights.25	
II.5. Models of judicial councils and judicial nomination processes in other countries.....	29

III Sprzeczność projektu ustawy z Konstytucją RP i ugruntowanym zwyczajem konstytucyjnym.....	31	III Inconsistency of the draft act with The Constitution of Poland.....	31
III.1. Sprzeczność z Konstytucją RP.....	31	III.1. Inconsistency of the draft act with The Constitution of Poland.....	31
III.2. Sprzeczność z ugruntowanym zwyczajem konstytucyjnym.....	41	III.2. Inconsistency of the draft act with established constitutional custom. 41	
III.3. Brak wadliwości składu Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanego na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.....	46	III.3. Lack of the defective composition of the National Council of the Judiciary established on the basis of the Act of 8 December 2017.....	46
III.3. Krajowa Rada Sądownictwa jako organ konstytucyjny, niebędący organem samorządu sędziowskiego.....	49	III.3. The National Council of the Judiciary as a constitutional body, not a body of judicial self-government.....	49
IV Analiza projektu Ministerstwa Sprawiedliwości i projektów Komisji Kodyfikacyjnej.....	51	IV Analysis of the draft act of the Ministry of Justice and the drafts of the Codification Commission.....	51
IV.1. Nierzetelność uzasadnienia projektu – zaniżenie rangi problemu...	51	IV.1. Unreliable justification for the project – underestimating the importance of the problem.....	51
IV.2. Projekt Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2025 r. ustawy o przywróceniu prawa do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa przez uregulowanie skutków uchwał Krajowej Rady Sądownictwa podjętych w latach 2018-2025.....	53	IV.2. The draft of the Ministry of Justice of 24 April 2025 of the Act on Restoring the Right to an Independent and Impartial Court Established on the Basis of Law by Regulating the Effects of Resolutions of the National Council of the Judiciary Adopted in 2018-2025.....	53
IV.3. Projekty Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądów i Prokuratury.....	62	IV.3. Projects of the Codification Commission of the Organisation of Courts and Public Prosecutors.....	62

I Streszczenie podsumowujące

I.1. Wprowadzenie

1. W dniu 24 kwietnia 2025 roku Ministerstwo Sprawiedliwości zaprezentowało **projekt ustawy o przywróceniu prawa do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa przez uregulowanie skutków uchwał Krajowej Rady Sądownictwa podjętych w latach 2018-2025**. Wcześniej, dwa zbliżone w założeniach i treści projekty zostały zaproponowane przez Komisję Kodyfikacyjną Ustroju Sądownictwa i Prokuratur działającą pod przewodnictwem sędziego Krystiana Markiewicza, w dacie publikacji projektów - prezesa Stowarzyszenia Sędziów Polskich "Iustitia".
2. Trzy projekty tzw. „ustawy o przywróceniu ładu konstytucyjnego w sądownictwie” są oczywiście i jaskrawo sprzeczne z wytycznymi Wspólnej Opinii Komisji Weneckiej i Dyrekcji Generalnej Praw Człowieka i Praworządności (DGI) w Sprawie Europejskich Norm Regulujących Status Sędziów, przyjętej przez Komisję Wenecką podczas 140. sesji plenarnej (Wenecja, 11-12 października 2024 r.).

I.2. Podsumowanie wniosków

3. Odnosząc się do **projektu Ministerstwa Sprawiedliwości, sprzecznie z opinią Komisji Weneckiej zakłada on:**
 - unieważnienie wszystkich nominacji sędziowskich z lat 2018 – 2025 na mocy ustawy, zbiorowo, stosując wyłącznie zasadę odpowiedzialności grupowej, bez jakiegokolwiek indywidualizacji oraz bez zagwarantowania prawa odwołania do sądu;
 - iluzoryczne prawo odwołania dotyczące jedynie klasyfikacji do jednej z trzech grup: zielonej, żółtej lub czerwonej;

I Executive summary

I.1. introductory words

1. On April 24, 2025, the Ministry of Justice presented a **draft act on restoring the right to an independent and impartial court established on the basis of law by regulating the effects of resolutions of the National Council of the Judiciary adopted in the years 2018-2025**. Earlier, two projects, similar in the assumptions and the content, were proposed by the Codification Commission of the Judiciary and Prosecutor's Offices operating under the chairmanship of judge Krystian Markiewicz, on the date of publication of the projects - president of the Association of Polish Judges "Iustitia".
2. The three drafts of the so-called “Law on the Restoration of Constitutional Order in the Judiciary” are clearly and blatantly contrary to the guidelines of the Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General for Human Rights and the Rule of Law (DGI) on European Standards Governing the Status of Judges, adopted by the Venice Commission during its 140th Plenary Session (Venice, 11-12 October 2024).

I.2. Summary of conclusions

3. Referring to **the Ministry of Justice project, contrary to the opinion of the Venice Commission, it assumes:**
 - invalidation of all judicial appointments from 2018 to 2025 under the Act, collectively, applying only the principle of collective responsibility, without any individualisation and without the right of appeal to the court;
 - illusory right of appeal concerning only classification to one of three groups: green, yellow or red;

- brak jakiejkolwiek formy indywidualnej oceny sędziów, tworzy się trzy grupy biorąc pod uwagę jedynie względy związane z wadliwością procedury powołania,
- unieważnienie poszczególnych uchwał bez jakiegokolwiek oparcia w okolicznościach konkretnego przypadku.

4. Projekt – mający stanowić element wykonania wyroku ETPCz w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce – jest sprzeczny z zasadami regulującymi wykonywanie wyroków ETPCz. Polska ma – zgodnie z systemem EKPC – swobodę wyboru środków, za pomocą których będzie wypełniać swoje zobowiązania wynikające z wykonywania orzeczeń Trybunału, o ile środki te są zgodne z EKPC i ogólnymi wymogami praworządności. W orzecznictwie ETPCz, za jedną z najistotniejszych uznać należy zasadę nieusuwalności sędziów w czasie trwania ich kadencji. „Zasada ta jest generalnie uznawana za konsekwencję niezawisłości sędziów – która jest warunkiem koniecznym praworządności – a tym samym, za objętą gwarancjami z art. 6 ust. 1 (...)” Projekt zasadę tę łamie.

5. Przedstawiony projekt jest sprzeczny z postanowieniami Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r., nr 61, poz. 284), **szczególnie jej art. 6, art. 8 i art. 14.**

6. Przedstawiony projekt narusza Kartę Praw Podstawowych UE, w szczególności art. 5 pkt 2 (nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej) **oraz art. 15 pkt 1** (prawo do podejmowania pracy oraz wykonywania swobodnie wybranego lub zaakceptowanego zawodu), **art. 1** (prawo do ochrony i poszanowania godności człowieka – jako dobra nienaruszalnego, prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego), **art. 6 i 7** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego), **art. 20 i 21** (prawo do równego traktowania oraz niedyskryminacji), **art. 31 pkt 1** (prawo do warunków pracy szanujących zdrowie, bezpieczeństwo i godność).

- lack of any form of individual assessment of judges, three groups are created taking into account only considerations related to the defectiveness of the appointment procedure,
- invalidation of individual resolutions without any basis in the circumstances of a specific case.

4. The draft – intended to be an element of the implementation of the ECtHR judgment in the Wałęsa v. Poland case – is contrary to the principles governing the implementation of ECtHR judgments. Poland is free – in accordance with the ECHR system – to choose the means by which it will fulfil its obligations arising from the implementation of the Court's judgments, provided that these means are consistent with the ECHR and the general requirements of the rule of law. In the ECtHR case law, one of the most important is the principle of the irremovability of judges during their term of office. "This principle is generally considered to be a consequence of the independence of judges – which is a necessary condition of the rule of law – and thus, covered by the guarantees of Article 6 paragraph 1 (...)." The draft violates this principle.

5. The draft act is contrary to the provisions of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, drawn up in Rome on 4 November 1950 (Journal of Laws of 1993, No. 61, item 284), **in particular its Art. 6, Art. 8 and Art. 14.**

6. The presented draft violates The EU Charter of Fundamental Rights, especially its Art. 5 point 2 (no one may be forced to perform forced or compulsory labour) **and Art. 15 point 1** (the right to undertake work and to pursue a freely chosen or accepted profession), **Art. 1** (the right to protection and respect for human dignity - as an inviolable good, the right to personal freedom and security), **Art. 6 and 7** (the right to respect for private and family life), **Art. 20 and 21** (the right to equal treatment and non-discrimination), **Art. 31 point 1** (the right to working conditions that respect health, safety and dignity).

7. Obowiązujący obecnie w Polsce proces nominacji sędziów nie jest gorszy, ani mniej demokratycznych, niż systemy obowiązujące w innych krajach Europy.

8. Projekt jest sprzeczny z konstytucją RP, w szczególności zasadami wyrażonymi w art. 179 stanowiącym, że sędziowie powoływani są na czas nieokreślony, art. 180 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym sędziowie są nieusuwalni, art. 32 statuującym zasadę równości traktowania.

9. W Polsce problem wadliwych nominacji sędziowskich istnieje od wielu lat, ale nigdy nie proponowano takich rozwiązań, jak obecnie w postaci usunięcia z urzędu tysięcy sędziów. Nigdy wcześniej nie podważono żadnego powołania na stanowisko sędziego przez Prezydenta RP.

10. Projektowana ustawa opiera się na błędnym założeniu, że Krajowa Rada Sądownictwa w obecnym kształcie została ukształtowana niezgodnie z Konstytucją RP. Skład Krajowej Rady Sądownictwa określa Artykuł 187 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym Krajowa Rada Sądownictwa składa się z: Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej, **15 członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych, 4 członków wybranych przez Sejm spośród posłów, 2 członków wybranych przez Senat spośród senatorów.**

11. Od początku istnienia Krajowa Rada Sądownictwa jest konstytucyjnym, kolegalnym, swoistym, samodzielnym i

7. The judicial nomination process currently in force in Poland is no worse or less democratic than the systems in force in other European countries.

8. The draft is contrary to the Constitution of the Republic of Poland, in particular the principles expressed in Article 179, which states that judges are appointed for an indefinite period of time, Article 180, paragraph 1 of the Constitution, according to which judges are irremovable, Article 32, which establishes the principle of equal treatment.

9. The problem of defective judicial nominations has existed in Poland for many years, but such solutions as the one currently proposed in the form of removing thousands of judges from office have never been proposed. No appointment to the position of a judge by the President of the Republic of Poland has ever been challenged before.

10. The draft act is based on the erroneous assumption that the National Council of the Judiciary in its current form was formed in a manner inconsistent with the Constitution of the Republic of Poland. The composition of the National Council of the Judiciary is specified in Article 187, paragraph 1 of the Constitution, according to which the National Council of the Judiciary consists of: the First President of the Supreme Court, the Minister of Justice, the President of the Supreme Administrative Court, a person appointed by the President of the Republic, **15 members elected from among judges of the Supreme Court, common courts, administrative courts and military courts, 4 members elected by the Sejm from among members of parliament, 2 members elected by the Senate from among senators.**

11. Since its inception, the National Council of the Judiciary has been a constitutional, collegial, specific, independent and central state

centralnym organem państwowym, którego funkcje powiązane są z władzą sądowniczą. Nie jest to organ samorządu sędziowskiego (tym są Zgromadzenia Ogólne Sędziów danego sądu i Kolegia). **Rada ma charakter nie korporacyjny, ale mieszany.**

12. Regulacja statusu dotyczy około 3.746 sędziów, a nie około 2.630, jak zakłada projekt, w którym podając nieprawdziwą, zaniżoną o około 1.100 liczbę sędziów, Ministerstwo Sprawiedliwości próbuje obniżyć rangę problemu.

13. Powyższe tezy zostaną szczegółowo omówione i wykazane w kolejnych punktach.

I.3. Założenia, które pozwolą wykonać wyrok ETPCz w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce, uwzględniające wytyczne Komisji Weneckiej i pozostające w zgodzie ze standardami europejskimi i konstytucyjnymi

14. Projekt ustawy wykonującej wyrok ETPCz w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce, aby uwzględnić wytyczne Komisji Weneckiej i pozostać w zgodzie ze standardami europejskimi i konstytucyjnymi musi być oparty na poniższych założeniach:
- regulować status wszystkich sędziów powołanych w latach 2018-2025 w sposób zgodny z zasadą równości i niedyskryminacji, przy poszanowaniu zasady trójpodziału władzy, nieusuwalności sędziów i działania władz państwa w granicach prawa.

15. Aby zrealizować powyższe założenia jedynym i niezbędnym rozwiązaniem jest potwierdzenie statusu wszystkich sędziów powołanych w latach 2018 – 2025, co jednocześnie potwierdzi brak możliwości kwestionowania orzeczeń wydanych przez tych sędziów. Rozwiązanie takie jest zresztą proponowane przez projekt

body, whose functions are related to the judicial power. It is not a body of judicial self-government (this is what the General Assemblies of Judges of a given court and the Boards are). **The Council is not corporate in nature, but mixed.**

12. The regulation of status concerns approximately 3,746 judges, and not approximately 2,630 as assumed in the draft, in which the Ministry of Justice is trying to downgrade the importance of the problem by providing an untrue number of judges, which is lower by approximately 1,100.

13. The above thesis will be discussed and proven in detail in the following points.

I.3. Assumptions that will allow for the implementation of the ECtHR judgment in the case of Wałęsa v. Poland, taking into account the guidelines of the Venice Commission and remaining in accordance with European and constitutional standards

14. The draft law implementing the ECtHR judgment in the Wałęsa v. Poland case, in order to take into account the guidelines of the Venice Commission and remain in line with European and constitutional standards, must be based on the following assumptions:

- regulate the status of all judges appointed in the years 2018-2025 in a manner consistent with the principle of equality and non-discrimination, while respecting the principle of the separation of powers, the irremovability of judges and the action of state authorities within the limits of the law.

15. In order to implement the above assumptions, the only and necessary solution is to confirm the status of all judges appointed in the years 2018-2025, which will simultaneously confirm the impossibility of challenging judgments issued by these judges. Such a solution is proposed by the draft of the Minister of Justice

Ministra Sprawiedliwości – choć nie wiadomo (merytorycznie (sic!)) z jakich przyczyn jedynie w stosunku do wybranej grupy sędziów powołanych w latach 2018 -2025.

16. Powyższe rozwiązanie spełnia postulat szybkości wskazany w wyroku *Walesa przeciwko Polsce*, nie stanowi zagrożenia dla podstaw funkcjonowania systemu władzy sądowniczej w Polsce i nie naraża Polski na tysiące postępowań przez trybunałami międzynarodowymi.

17. Rozwiązanie to nie godzi przy tym w prawo jednostki do rozpoznania jej sprawy przez niezawisły i niezależny sąd, albowiem obowiązujące przepisy dają wystarczające gwarancje możliwości wyeliminowania sędziego, który nie daje rękojmi niezawisłości w danej sprawie: wszystkie procedury dopuszczają prawo zgłoszenia wniosku o wyłączenie sędziego od rozpoznania konkretnej sprawy, a nadto art. 42a ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, ustanawia tzw. test niezawisłości i bezstronności – o zastosowanie testu może wnioskować każda ze stron postępowania po zawiadomieniu jej o osobach wylosowanych do składu sądu. Eliminacja sędziów, którzy z jakichś przyczyn nie posiadają przymiotu niezawisłości w ogóle również jest możliwa – właściwym narzędziem – zgodnym z Konstytucją i standardami europejskimi – jest w takim przypadku postępowanie dyscyplinarne.

18. Niezbędne jest oczywiście również szczegółowe uregulowanie sposobu powoływania KRS na przyszłość.

II Sprzeczność projektu ustawy z wytycznymi Komisji Weneckiej i standardami międzynarodowymi

- although it is not known (substantively (sic!)) for what reasons only in relation to a selected group of judges appointed in the years 2018-2025.

16. The above solution meets the requirement of speed indicated in the judgment *Walesa v. Poland*, does not pose a threat to the foundations of the functioning of the judicial system in Poland and does not expose Poland to thousands of proceedings before international tribunals.

17. This solution does not violate the right of an individual to have his case heard by an independent and impartial court, because the applicable provisions provide sufficient guarantees of the possibility of eliminating a judge who does not guarantee independence in a given case: all procedures allow the right to file a motion to exclude a judge from hearing a specific case, and moreover, art. 42a of the Act on the System of Common Courts establishes the so-called test of independence and impartiality - each party to the proceedings may apply for the application of the test after being notified of the persons drawn to the composition of the court. The elimination of judges who for some reason do not possess the attribute of independence at all is also possible - the appropriate tool - consistent with the Constitution and European standards - in such a case is disciplinary proceedings.

18. It is of course also necessary to regulate in detail the method of establishing the National Council of the Judiciary in the future.

II Inconsistency of the draft act with the guidelines of the Venice Commission and international standards

19. Proponowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości oraz Komisję Kodyfikacyjną trzy projekty tzw. ustawy o przywróceniu ładu konstytucyjnego w sądownictwie, które w założeniu **mają stanowić element wykonania pilotażowego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Wałęsa przeciwko Polsce z 23 listopada 2023 r.** (skarga nr 50849/21) **oraz wytycznych Wspólnej Opinii Komisji Weneckiej i Dyrekcji Generalnej Praw Człowieka i Praworządności (DGI) w Sprawie Europejskich Norm Regulujących Status Sędziów, przyjętej przez Komisję Wenecką podczas 140. sesji plenarnej (Wenecja, 11-12 października 2024 r.) pozostają w oczywistej sprzeczności ze wskazanymi wytycznymi i podważają podstawowe zasady leżące u podstaw orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.** Ponadto, zawierają regulacje sprzeczne z Konstytucją RP, Europejską Konwencją Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Kartą Praw Podstawowych oraz orzecznictwem polskiego Trybunału Konstytucyjnego i trybunałów europejskich.

II.1. Sprzeczność projektu z dnia 24 kwietnia 2025 roku z wytycznymi Komisji Weneckiej z Opinii z dnia 14 października 2024 roku

20. W dniu 14 października 2024 r. Komisja Wenecka wraz z Dyrekcją Generalną Praw Człowieka i Rządów Prawa wydała opinię, która była wynikiem skierowania przez Ministra Sprawiedliwości 4 pytań, które dotyczyły m. in. możliwości unieważnienia *ex tunc* uchwał Krajowej Rady Sądownictwa o nominowaniu sędziów i zgodności tych działań z zasadą praworządności, a także ewentualnego prawa nominantów do ubiegania się o środki odwoławcze w drodze sądowej i zgodności systemu delegowania sędziów do sądów z zasadami praworządności i pewności prawnej w celu utrzymania efektywności wymiaru sprawiedliwości w okresie ponownej oceny.

19. The three projects of so-called Act on Restoring Constitutional Order in the Judiciary, proposed by the Ministry of Justice and the Codification Commission, which **are intended to be an element of the implementation of the pilot judgment of the European Court of Human Rights in the case Wałęsa v. Poland of 23 November 2023** (application no. 50849/21) **and the guidelines of the Joint Opinion of the Venice Commission** and the Directorate-General for Human Rights and the Rule of Law (DGI) on European Standards Governing the Status of Judges, adopted by the Venice Commission during its 140th plenary session (Venice, 11-12 October 2024), **are in obvious contradiction with the indicated guidelines and undermine the fundamental principles underlying the case law of the European Court of Human Rights.** Moreover, they contain regulations that are contrary to the Constitution of the Republic of Poland, the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms, the Charter of Fundamental Rights and the case law of the Polish Constitutional Tribunal and European courts.

II.1. Inconsistency of the draft act of 24 April 2025 and the guidelines of the Venice Commission from the Opinion of 14 October 2024.

20. On 14 October 2024, the Venice Commission, together with the Directorate General for Human Rights and the Rule of Law, issued an opinion which was the result of 4 questions submitted by the Minister of Justice concerning, among others, the possibility of annulling *ex tunc* the resolutions of the National Council of the Judiciary on the nomination of judges and the compliance of these actions with the rule of law, as well as the possible right of nominees to seek judicial remedies and the compliance of the system of delegating judges to courts with the rule of law and legal certainty in order to maintain the efficiency of the justice system during the reassessment period.

21. Jak wynika z opinii Komisji Weneckiej, bezpieczeństwo kadencji sędziego jest chronione nie tylko na szczeblu międzynarodowym, ale także przez art. 180 Konstytucji RP. Polska – w ramach systemu EKPC – ma swobodę wyboru środków za pomocą których wywiąże się z zobowiązań i wyroków międzynarodowych, ale te środki muszą być zgodne z EKPC i ogólnymi wymogami praworządności. **Obawy dotyczące niezależności i bezstronności sędziów powołanych w latach 2018 – 2025 wynikają wyłącznie z wad proceduralnych. Przywrócenie praworządności samo w sobie nie może powodować załamania systemu i naruszać zasad praworządności.** Mając na uwadze dążenie do celów jakie wynikają z wyroków trybunałów przy podejmowaniu działań „naprawczych”, co należy do kompetencji państwa – muszą być spełnione m.in. następujące parametry:

- ocena skutków wadliwej procedury w odniesieniu do sędziego nie powinna być przeprowadzona przez organ kontrolowany przez rząd, a jeśli nie jest przeprowadzana przez organ sądowy powinna być dostępna jakaś forma kontroli sądowej,
- ocena musi zostać przeprowadzona w oparciu o wcześniej ustalone kryteria i procedury, w tym elementy rzetelnego procesu,
- ocena i wynikające z niej konsekwencje powinny być zawsze zgodne z zasadą proporcjonalności wymagającą co najmniej pewnej formy indywidualnej oceny.

22. Projekt ustawy o „przywracaniu” praworządności dzieli sędziów na trzy grupy.

- **I grupa - tzw. grupa zielona** to osoby po zdanych egzaminie sędziowskim, referendarze sądowi i asystenci, którzy mają nadal pozostać w zawodzie, a „nowa” KRS ma usankcjonować ich powołania, **dla tej grupy przewidziane jest usankcjonowanie powołania;**

21. As it results from the opinion of the Venice Commission, the security of a judge's tenure is protected not only at the international level, but also by Article 180 of the Constitution of the Republic of Poland. Poland - within the ECHR system - is free to choose the means by which it will comply with its international obligations and judgments, but these means must be consistent with the ECHR and the general requirements of the rule of law. **Concerns about the independence and impartiality of judges appointed in the years 2018-2025 result solely from procedural flaws. Restoring the rule of law in itself cannot cause the breakdown of the system and violate the rule of law.** Bearing in mind the pursuit of the goals resulting from the tribunals’ judgments when taking “corrective” actions, which is the competence of the state – the following parameters must be met, among others:

- the assessment of the effects of the flawed procedure in relation to the judge should not be carried out by a government-controlled body, and if it is not carried out by a judicial body, some form of judicial review should be available,
- the assessment must be carried out on the basis of previously established criteria and procedures, including elements of a fair trial,
- the assessment and the consequences resulting from it should always be in accordance with the principle of proportionality requiring at least some form of individual assessment.

22. The draft act on "restoring" the rule of law divides judges into three groups.

- **Group I - the so-called green group** are people who have passed the judicial exam, court referendaries and assistants, who are to remain in the profession, and the "new" National Council of the Judiciary is to

- **II grupa - tzw. grupa żółta** to sędziowie, którzy „byli już” sędziami i dostali nominację do sądu wyższego rzędu, **dla tej grupy przewidziane jest złożenie z urzędu i reaktywacja powołania na urząd zajmowany przed tą nominacją**
- **III grupa - tzw. grupa czerwona** to osoby będące poprzednio notariuszami, radcami prawnymi, adwokatami, prokuratorami czy też pracownikami naukowymi, **dla tej grupy przewidziane jest złożenie z urzędu i usunięcie z zawodu.**

23. Projekt ustawy o „przywracaniu” praworządności, w szczególności w odniesieniu do II i III grupy sędziów jest sprzeczny z zaleceniami Komisji Weneckiej które zostały wyrażone w opinii z dnia 14 października 2024 r. w punktach 10, 12, 17, 18, 21, 22, 27, 29, 35, 36 i 49. Sprzeczne z w/w założeniami są m.in. następujące artykuły projektu ustawy o „przywracaniu” praworządności: art. 2 ust. 1, art. 3, art. 5 ust. 1. Problem dotyczy łącznie około 2.500 sędziów (pominięto I grupę sędziów w liczbie ok. 1.200). Projektodawcy stwierdzają, że projekt reguluje skutki uchwał *ex nunc*, co jest niezgodne z rzeczywistością, gdyż według brzmienia art. 1 i art. 2 ust. 1 projektu ustawy „przywracającej” praworządność nie może budzić wątpliwości, że chodzi o skutki *ex tunc*, „wstecz”. Brzmienie ww. artykułów jest następujące:

- art. 1 „*Ustawa reguluje skutki uchwał podjętych w latach 2018-2025 przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną na podstawie ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz.3)*”.
- art. 2 ust. 1 „*Uchwały, o których mowa w art. 1 (...) są pozbawione mocy prawnej*”.
- Przepisu art. 2 ust. 1 nie stosuje się do uchwał KRS, w zakresie, w jakim stanowiły podstawę powołania sędziego sądu rejonowego i wojewódzkiego sądu administracyjnego z grupy I - zielonej.

sanction their appointments, for this group the sanctioning of the appointment is planned;

- **Group II - the so-called yellow group** are judges who "were already" judges and received a nomination to a higher court, for this group the removal from office and reactivation of the appointment to the office held before this nomination is planned
- **Group III - the so-called red group** are people who were previously notaries, legal advisers, attorneys, prosecutors or academics, for this group the removal from office and removal from the profession is planned.

23. The draft act on “restoring” the rule of law, in particular in relation to group II and III judges, is contrary to the recommendations of the Venice Commission expressed in the opinion of 14 October 2024 in points 10, 12, 17, 18, 21, 22, 27, 29, 35, 36 and 49. The following articles of the draft act on “restoring” the rule of law are contrary to the above-mentioned assumptions, among others: art. 2 par. 1, art. 3, art. 5 par. 1. The problem concerns a total of approximately 2,500 judges (group I judges numbering approximately 1,200 were omitted). The drafters state that the draft regulates the effects of *ex nunc* resolutions, which is inconsistent with reality, because according to the wording of art. 1 and art. 2 par. 1 of the draft act "restoring" the rule of law, there can be no doubt that it concerns the effects *ex tunc*, "backwards". The wording of the aforementioned articles is as follows:

- art. 1 „*The Act regulates the effects of resolutions adopted in the years 2018-2025 by the National Council of the Judiciary, formed on the basis of the Act of 8 December 2017 amending the Act on the National Council of the Judiciary and certain other acts (Journal of Laws of 2018, item 3)*”.
- art. 2 sec. 1 „*The resolutions referred to in art. 1 (...) are devoid of legal force*”.
- The provisions of Art. 2 sec. 1 shall not apply to resolutions of the National Council of the Judiciary to the extent to which they

24. Nie uwzględniono uwag Komisji Weneckiej, iż o ile usunięcie sędziego z urzędu ma nastąpić nie w drodze sądowej, to przysługuje mu odwołanie do sądu od takiej decyzji, gdyż w projekcie ustawy „przywracającej” praworządność **brak możliwości odwołania, a jedynie stworzono iluzję istnienia takiej możliwości.**

25. Komisja Wenecka zaznaczyła, że ustawa nie może ustanowić aktu unieważnienia, gdyż byłoby to jednoznaczne z odwołaniem sędziów, co nie leży w kompetencji parlamentu (pkt 22 opinii Komisji Weneckiej). Takie decyzje są równoznaczne z decyzją o odwołaniu sędziego (pkt 21 opinii). Dodatkowo Komisja zauważyła, że brak kontroli sądowej usunięcia sędziego z urzędu naruszałby art. 6 EKPC i nie jest wystarczające, aby sędzia po procedurze oceny mógł uczestniczyć w nowym procesie selekcji (pkt 37 opinii Komisji Weneckiej).

26. Projekt ustawy o „przywracaniu” praworządności w stosunku do grupy około 3.750 sędziów nie przewiduje możliwości odwołania się od tej decyzji, gdyż sędziowie tracą uprawnienia w wyniku utraty mocy uchwał KRS *ex tunc*. Projekt ustawy w art. 15 i dalszych przewiduje, że Minister Sprawiedliwości niezwłocznie obwieszcza w Dzienniku Urzędowym RP „Monitor Polski” wykaz osób, których dotyczą występujące z mocy ustawy skutki o których mowa w art. 3 ust 1 i 2, art. 5 ust. 1, art. 10 ust. 1 i 5, art. 11 ust. 1, art. 12 ust.1 i art. 13 ust. 1, 2 i 4.

27. W „Monitorze Polskim” przewidziano umieszczenie wykazu osób, których ustawa ma dotyczyć. Art. 15a projektu ustawy, z kolei, wskazuje, że osoba, której dotyczą skutki występujące z mocy niniejszej ustawy, może wnieść odwołanie do Sądu Najwyższego od wpisu do wykazu, o którym mowa w art. 15 ust. 1 w zakresie

constituted the basis for the appointment of a judge of a district court and a provincial administrative court from group I – green.

24. The Venice Commission’s comments that if a judge is to be removed from office outside the court system, he or she has the right to appeal to the court against such a decision were not taken into account, because the draft law “restoring” the rule of law **does not provide for the possibility of appeal, and only creates the illusion of such a possibility.**

25. The Venice Commission noted that the act cannot establish an act of nullification, as this would be tantamount to the dismissal of judges, which is not within the competence of the Parliament (point 22 of the Venice Commission opinion). Such decisions are tantamount to a decision to dismiss a judge (point 21 of the opinion). Additionally, the Commission noted that the lack of judicial review of the removal of a judge from office would violate Article 6 of the ECHR and it is not sufficient for a judge to participate in a new selection process after the evaluation procedure (point 37 of the Venice Commission opinion).

26. The draft act on the “restoration” of the rule of law in relation to a group of approximately 3,750 judges does not provide for the possibility of appealing against this decision, as judges lose their powers as a result of the loss of validity of the resolutions of the National Council of the Judiciary *ex tunc*. The draft act in Article 15 and further provides that the Minister of Justice shall immediately publish in the Official Journal of the Republic of Poland "Monitor Polski" a list of persons affected by the effects arising under the Act, referred to in Art. 3 sec. 1 and 2, Art. 5 sec. 1, Art. 10 sec. 1 and 5, Art. 11 sec. 1, Art. 12 sec. 1 and Art. 13 sec. 1, 2 and 4.

27. "Monitor Polski" provides for the inclusion of a list of persons affected by the Act. Art. 15a of the draft Act, in turn, indicates that a person affected by the effects arising under this Act may appeal to the Supreme Court against entry in the list referred to in Art. 15

prawidłowości określenia w stosunku do niej skutków wynikających z niniejszej ustawy. Zatem sprawdzeniu ma jedynie podlegać kwestia prawidłowości skutków jakie ma wywrzeć ustawa w związku z wejściem jej w życie tj. czy danego sędziego właściwie umieszczono w wykazie i właściwie zakwalifikowano do I, II lub III grupy. Rozpatrując odwołanie, Sąd Najwyższy w przypadku stwierdzenia, że odwołujący się został błędnie zaliczony do grupy osób objętych skutkami ustawy uchyli wpis do wykazu i w ten sposób postępowanie zostanie zakończone. O ile sąd by stwierdził, że zasadnie zastosowano ustawę, a zarazem błędnie określono wynikające z tej ustawy skutki, uchyli wpis w celu prawidłowego określenia skutków w wykazie.

28. Powyższa instytucja odwoławcza ma charakter iluzoryczny i fikcyjny, nie jest faktycznym i merytorycznym sprawdzeniem zasadności usunięcia danego sędziego z urzędu, a jedynie formalistycznym skontrolowaniem czy wpisanie osoby do wykazu, o którym mowa w ustawie „przywracającej” praworządność faktycznie odpowiada właściwemu zakwalifikowaniu danej osoby do grupy sędziów, której dotyczy ustawa. O ile ustawa wejdzie w życie to oczywistym jest, że Sąd Najwyższy nie uwzględni takiego odwołania, o ile dana osoba mając na uwadze dotychczasową ścieżkę zawodową została zakwalifikowana do właściwej grupy, a o ile nie - to takie sprostowanie nastąpi. Zatem Sąd Najwyższy nie ma możliwości merytorycznego skontrolowania okoliczności związanych z usunięciem sędziego z urzędu (zawodu czy sądu wyższego rzędu), a więc nie ma możliwości zbadania chociażby okoliczności związanych z jego powołaniem i jego postępowaniem po powołaniu, czy zostały naruszone w którejkolwiek ze spraw prowadzonych przez sędziego standardy niezawisłości lub bezstronności itp.

29. Takiego wymogu również nie spełnia uczestnictwo danego sędziego w ponownym konkursie, co przewiduje art. 27 projektu ustawy o

sec. 1 regarding the correctness of the determination of the effects arising under this Act in relation to them. Therefore, the only issue to be verified is the correctness of the effects that the act is to have in connection with its entry into force, i.e. whether a given judge was correctly placed on the list and correctly classified to group I, II or III. When considering an appeal, the Supreme Court, if it finds that the appellant was incorrectly included in the group of persons covered by the effects of the act, will annul the entry in the list and thus the proceedings will be concluded. If the court finds that the act was correctly applied and at the same time the effects resulting from it were incorrectly specified, it will annul the entry in order to correctly specify the effects in the list.

28. The above appeal institution is illusory and fictitious in nature, it is not a factual and substantive verification of the justification for removing a given judge from office, but only a formalistic verification of whether the entry of a person into the list referred to in the act "restoring" the rule of law actually corresponds to the proper classification of a given person into the group of judges covered by the act. If the act enters into force, it is obvious that the Supreme Court will not consider such an appeal, if the given person, taking into account their previous professional path, has been classified into the appropriate group, and if not - such a correction will be made. Therefore, the Supreme Court has no possibility of substantively verifying the circumstances related to the removal of a judge from the profession or from a higher court, and therefore it is not possible to examine, for example, the circumstances related to their appointment and their conduct after appointment, whether the standards of independence or impartiality were violated in any of the cases conducted by the judge, etc.

29. Such a requirement is also not met by the participation of a given judge in a new competition, as provided for in art. 27 of the draft

„przywracaniu” praworządności (patrz. pkt 37 opinii Komisji Weneckiej). Według opinii Komisji ponowny konkurs sędziego na wcześniej objęte przez niego stanowisko jest nowym konkursem, a nie powtórzeniem starego konkursu, w wyniku którego doszło do objęcia stanowiska w sądzie wyższego rzędu.

30. W punkcie 47 opinia stwierdza: „Komisja Wenecka i DGI uważają, że kwestię postępowania z sędziami, którzy zostali powołani w drodze wadliwej procedury, należy rozpatrywać przede wszystkim w kontekście obowiązku Polski do wykonywania wyroków ETPC. **Polska ma – w ramach systemu EKPC – swobodę wyboru środków, za pomocą których wywiąże się ze swoich zobowiązań wynikających z wykonywania wyroków Trybunału, o ile środki te są zgodne z EKPC i ogólnymi wymogami praworządności**”. Tymczasem projekt ustawy wprowadza środki, które są niezgodne z EKPC i ogólnymi wymogami praworządności – tj. usuwanie sędziów ze stanowiska wbrew zasadzie nieusuwalności; wyłącznie na podstawie ustawy, bez prawa odwołania do sądu.

31. W punkcie 48 opinia stwierdza, co następuje: „Komisja Wenecka i DGI uważają, że chociaż nie ma międzynarodowego obowiązku wyboru konkretnego rozwiązania, każde rozwiązanie wybrane w przypadku Polski musiałoby spełniać następujące parametry:

- (a) musi ono uwzględniać status „wszystkich” sędziów mianowanych w wadliwej procedurze;
- (b) ocena skutków wadliwej procedury w odniesieniu do danego urzędnika nie powinna być przeprowadzana przez organ kontrolowany przez rząd (a jeśli nie jest przeprowadzana przez organ sądowy, powinna być dostępna jakaś forma kontroli sądowej);
- (c) ocena musi być przeprowadzana na podstawie wcześniej ustalonych kryteriów i procedur (w tym elementów rzetelnego procesu);
- (d) ocena i konsekwencje wynikające z tej oceny powinny zawsze być ściśle zgodne z zasadą proporcjonalności wymagającą jakiejś formy

law on “restoring” the rule of law (see point 37 of the opinion of the Venice Commission). According to the Commission, the re-competition of a judge for the position he previously held is a new competition, and not a repetition of the old competition that resulted in taking up the position in a higher court.

30. In point 47 the opinion states: „The Venice Commission and DGI consider that the issue of how to deal with judges who have been appointed via a deficient procedure has to be seen first and foremost against the background of the obligation by Poland to execute the judgments of the ECtHR. **Poland is – under the system of the ECHR – free to choose the means** by which it will discharge its obligations arising from the execution of the Court’s judgments, **as long as those means themselves are compatible with the ECHR and the overall requirements of the rule of law**”. Meanwhile the draft act introduces means which are incompatible with the ECHR and the overall requirements of the rule of law – i.e. remove judges from office contrary to the rule of irremovability; solely on the basis of an act; without the right to appeal to the court.

31. In point 48 the opinion states as follows: „The Venice Commission and DGI consider that while there is no international obligation to choose a particular solution, any arrangement chosen in the Polish case would need to comply with the following parameters:

- (a) it needs to address the status of “all” judges appointed in the deficient procedure;
- (b) an assessment of the effects of the deficient procedure in respect of the office holder concerned should not be conducted by a government-controlled body (and if it is not conducted by a judicial body, some form of judicial review should be available);
- (c) the assessment needs to be conducted on the basis of pre-established criteria and procedures (including the elements of fair trial);
- (d) the assessment and the consequences following that assessment should always be strictly in line with the principle of proportionality requiring some form of individual assessment. The Venice Commission considers that some form of assessment by reference to cohorts of appointments including,

indywidualnej oceny. Komisja Wenecka uważa, że jakaś forma oceny w odniesieniu do kohort mianowań, w tym, w razie potrzeby, indywidualnych okoliczności mianowania lub awansu, byłaby potrzebna; i

(e) mechanizm musi umożliwiać dość szybkie rozwiązanie problemu.”

Tymczasem projekt MS zakłada:

(a) regulację statusu „wszystkich” sędziów mianowanych w wadliwej procedurze, **ale w sposób dyskryminujący sędziów nominowanych do sądów wyższego rzędu, niż Sąd Rejonowy (dyskryminacja co najmniej pośrednia – uwzględniając fakt, że około 2-3% sędziów z grupy II i III, którzy mają być usunięci z urzędu to sędziowie nominowani do sądów wyższego rzędu, niż sądy rejonowe);**

(b) oceny skutków wadliwej procedury w odniesieniu do danego sędziego dokonuje Parlament – usunięcie z urzędu następuje mocą ustawy, brak przy tym realnej kontroli sądowej;

(c) ocena zostanie przeprowadzana bez oparcia jej o jakiekolwiek kryteria uwzględniające sytuacje indywidualne, brak jakichkolwiek elementów rzetelnego procesu;

(d) ocena i konsekwencje wynikające z tej oceny naruszają zasadę proporcjonalności – 100 % sędziów powołanych do sądów wyższego szczebla, niż sądy rejonowe (blisko 2.600 sędziów) zostanie usuniętych z urzędu, bez uwzględnienia jakichkolwiek indywidualnych okoliczności mianowania lub awansu;

(e) mechanizm musi umożliwiać dość szybkie rozwiązanie problemu – to jedyne kryterium, które należy uznać za spełnione.

32. W pkt 22 opinia stanowi: „Komisja Wenecka i DGI uważają, że nie można ogłosić w drodze ustawy, że wszystkie nominacje dokonane przez KRS w danym przedziale czasowym są nieważne, ponieważ stanowiłoby to nieuzasadnioną ingerencję w kompetencje

where necessary, individual circumstances of appointment or promotion, would be needed; and

(e) the mechanism needs to be suitable for a fairly rapid settlement of the issue.”

Meanwhile the draft act precludes:

(a) regulation of the status of "all" judges appointed in a flawed procedure, **but in a way that discriminates against judges nominated to courts of a higher order than the District Court (at least indirect discrimination - taking into account the fact that approximately 2-3% of judges from groups II and III who are to be removed from office are judges nominated to courts of a higher order than the district courts);**

(b) the assessment of the effects of the flawed procedure in relation to a given judge is made by Parliament - removal from office is by law, and there is no real judicial control;

(c) the assessment will be carried out without basing it on any criteria taking into account individual situations, lack of any elements of a fair trial;

(d) the assessment and consequences resulting from this assessment violate the principle of proportionality - 100% of judges appointed to courts of a higher order than the district courts (nearly 2,600 judges) will be removed from office, without taking into account any individual circumstances of appointment or promotion;

(e) the mechanism must enable the problem to be resolved fairly quickly – this is the only criterion that should be deemed to be met.

32. In point 22 the opinion states as follows: „22. *The Venice Commission and DGI consider that it cannot be declared through a law that all the relevant appointments made by the NCJ in the particular timeframe are null and void, as this would represent an undue interference with the competence of the judiciary. In the view of the*

sądownictwa. Zdaniem Komisji i DGI pozbawienie statusu sędziego na mocy ustawy uniemożliwiłoby mianowanym prawo do ubiegania się o kontrolę sądową w celu unieważnienia ich nominacji (patrz pytanie 2). Parlament mógłby w zasadzie, na podstawie uznanej lub ogłoszonej konstytucyjnej nieważności tych nominacji przez organ sądowy, uchwalić prawo w celu zajęcia się konsekwencjami tej nieważności.” W pkt 49 opinia stanowi: „Opierając się na zasadzie podziału władzy, Komisja Wenecka i DGI uważają, że nie można stwierdzić w drodze ustawy, że wszystkie nominacje dokonane przez KRS w określonym przedziale czasowym są nieważne. Komisja Wenecka i DGI zauważają, że ani istniejące wyroki ETPC i TSUE, ani decyzje polskiego Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego nie doprowadziły do unieważnienia ex tunc decyzji o nominacjach podjętych przez KRS. Komisja Wenecka i DGI uważają ponadto, że hurtowe unieważnienie ex tunc wszystkich uchwał polskiej KRS nie wpisuje się w koncepcję praworządności, ponieważ między innymi nie spełniałoby testu proporcjonalności.” **Tymczasem, projekt Ministerstwa Sprawiedliwości (MS) przewiduje unieważnienie wszystkich nominacji z mocy ustawy.** Art. 1 i 2 projektu stanowią „Art. 1. Ustawa reguluje skutki uchwał podjętych w latach 2018–2025 przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (...). Art. 2. 1. Uchwały, o których mowa w art. 1, o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, sędziego sądu apelacyjnego, sędziego sądu okręgowego, sędziego sądu rejonowego, sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego, sędziego wojskowego sądu okręgowego lub sędziego wojskowego sądu garnizonowego są pozbawione mocy prawnej”.

33. W pkt 51 i 52 opinia stanowi: „51. Komisja Wenecka i DGI uważają, że osoby mianowane powinny mieć prawo do zwrócenia się do sądu o kontrolę unieważnienia ich nominacji lub awansu w przypadku, gdy decyzje o unieważnieniu nie są podejmowane przez organ sądowy. Procedura ta niekoniecznie miałaby skutek zawieszający. 52. Nie wystarczy, aby sędzia po procedurze oceny mógł uczestniczyć w nowym

Commission and DGI, depriving the status of a judge through law would prevent the appointees from the right to seek judicial review against the invalidation of their nomination (see question 2). Parliament could in principle, on the basis of an acknowledged or declared constitutional invalidity of these appointments by a judicial body, legislate to deal with the consequences of this invalidity”. In point 49 the opinion states: „Based on the principle of separation of powers, the Venice Commission and DGI consider that it cannot be declared through a law that all the appointments made by the NCJ in a particular timeframe are null and void. The Venice Commission and DGI note that neither the existing judgments of the ECtHR and of the CJEU, nor the decisions of the Polish Supreme Court and of the Supreme Administrative Court have produced ex tunc invalidation of the appointment decisions taken by the NCJ. The Venice Commission and DGI furthermore consider that a wholesale invalidation ex tunc of all the resolutions of the Polish NCJ does not fit into the rule of law concept, as it would among others fail the proportionality test”. **Meanwhile, the draft act of the Ministry of Justice (MoJ) envisages the invalidation of all appointments made ex lege.** Articles 1 and 2 state „The Act regulates the effects of resolutions adopted in the years 2018–2025 by the National Council of the Judiciary, established on the basis of the Act of 8 December 2017 (...). Art. 2. 1. The resolutions referred to in art. 1, on the submission of an application for appointment to the office of a judge of the Supreme Court, a judge of an appeal court, a judge of a regional court, a judge of a district court, a judge of the Supreme Administrative Court, a judge of a voivodship administrative court, a military judge of a regional court or a military judge of a garrison court are devoid of legal force.”

33. In points 51 and 52 the opinion states as follows: „51. The Venice Commission and DGI consider that the appointees should be given the right to seek judicial review against the invalidation of their nomination or promotion in case the decisions on invalidation are not taken by a judicial body. The procedure would not necessarily have a

procesie selekcji. Nie można tego uznać za wystarczające do zapewnienia prawa do rzetelnego procesu i nie jest to równoważne ze środkiem prawnym”. **Tymczasem, projekt Ministerstwa Sprawiedliwości (MS) stanowi:** „Art. 15. 1. Minister Sprawiedliwości niezwłocznie obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” wykaz osób, których dotyczą występujące z mocy niniejszej ustawy skutki, (...) Art. 15a. 1. Osoba, której dotyczą skutki występujące z mocy niniejszej ustawy, może wnieść odwołanie do Sądu Najwyższego od wpisu do wykazu, o którym mowa w art. 15 ust. 1, w zakresie prawidłowości określenia w stosunku do niej skutków wynikających z niniejszej ustawy. Odwołanie może dotyczyć pominięcia w wykazie”.

34. Nie uwzględniono uwag z punktów 29, 30 i 31 opinii Komisji Weneckiej, iż niezbędna jest forma zindywidualizowanej oceny sędziów, pozwalająca wprowadzić na grupowanie podobnych przypadków, jednakże unieważnienie poszczególnych uchwał powinno być rzeczywiście oparte na konkretnych okolicznościach każdego konkretnego przypadku.

35. Nie uwzględniono wytycznych z punktu 53 opinii Komisji Weneckiej zgodnie z którymi ustalenia przejściowe, które mogą być potrzebne do zabezpieczenia funkcjonowania sądownictwa w okresie oceny uchwał w sprawie mianowań KRS, muszą być zabezpieczone odpowiednimi gwarancjami. Projekty nie wprowadzają żadnych gwarancji dla sędziów w okresie przejściowym.

II.2. Sprzeczność projektu z zasadami wykonywania wyroków ETPCz, w tym wyroku Wałęsa przeciwko Polsce

36. W wyroku pilotażowym Wałęsa przeciwko Polsce, ETPC stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji. Opierając się na ustaleniach dokonanych w sprawach *Dolińska-Ficek i Ozimek* oraz *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce*, Trybunał stwierdził, że

suspensive effect. 52. It does not suffice that the judge after the assessment procedure is allowed to participate in a new selection process. This could not be considered sufficient to ensure the right to a fair trial and is not the equivalent of a judicial remedy”. **Meanwhile the draft act of mój states as follows:** „Art. 15. 1. The Minister of Justice shall immediately publish in the Official Journal of the Republic of Poland "Monitor Polski" a list of persons affected by the consequences arising under this Act, (...) Art. 15a. 1. A person affected by the consequences arising under this Act may file an appeal to the Supreme Court against the entry in the list referred to in Art. 15 sec. 1, within the scope of the correctness of the determination of the consequences arising under this Act in relation to them. The appeal may concern the omission from the list.”

34. The comments in points 29, 30 and 31 of the Venice Commission's opinion that an individualised form of evaluation of judges is necessary, which would allow similar cases to be grouped together, but the invalidation of individual resolutions should actually be based on the specific circumstances of each specific case.

35. The guidelines from point 53 of the opinion of the Venice Commission were not taken into consideration either, which state that transitional arrangements that may be needed to secure the functioning of the judiciary during the period of evaluation of the resolutions on appointments of the NCJ need to be surrounded by adequate guarantees. The draft does not introduce any adequate guarantees in the transitional arrangements.

II.2. Inconsistency of the draft act with the rules of execution of ECtHR's judgments, including in the case of Wałęsa v. Poland

36. In the pilot judgment Wałęsa v. Poland, the ECtHR found a violation of Article 6 § 1 of the Convention. Relying on the findings in the cases of *Dolińska-Ficek and Ozimek* and *Advance Pharma sp. z o.o. v. Poland*, the Court found that the violation of the applicants'

naruszenie prawa skarżących wynikało ze zmian w polskim ustawodawstwie, na mocy których pozbawiono polską władzę sądowniczą prawa wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa wybieranych spośród sędziów i pozwolono władzy ustawodawczej i wykonawczej na bezpośrednią lub pośrednią ingerencję w procedurę powoływania sędziów, systematycznie podważając w ten sposób legitymację sądu złożonego z tak powołanych sędziów. Trybunał podkreślił, że w tej sytuacji oraz w interesie praworządności i zasad podziału władzy i niezawisłości sądownictwa wymagane są szybkie działania naprawcze ze strony państwa polskiego.

37. Udzielając szczegółowych wskazówek dotyczących środków ogólnych, jakie należy zastosować w odniesieniu do wadliwej procedury powoływania sędziów, Trybunał w pełni podzielił i poparł wskazówki dotyczące środków ogólnych udzielone Polsce przez Komitet Ministrów w decyzji przyjętej na 1468. posiedzeniu, w której Komitet Ministrów wezwał Polskę m.in. do szybkiego wypracowania środków mających na celu:

- a. przywrócenie niezależności KRS poprzez przyjęcie przepisów gwarantujących polskiemu sądownictwu prawo wyboru członków KRS wybieranych spośród sędziów;
- b. uregulowanie statusu wszystkich sędziów powołanych w wadliwej procedurze z udziałem KRS w składzie ukształtowanym ustawą zmieniającą z 2017 r. oraz orzeczeń wydanych z udziałem tych sędziów; oraz
- c. zapewnienie skutecznej kontroli sądowej uchwał KRS, w których proponuje się kandydatów do powołania na urzędy sędziowskie przez Prezydenta RP, w tym również kandydatów do Sądu Najwyższego.

right resulted from changes in Polish legislation that deprived the Polish judiciary of the right to elect members of the National Council of the Judiciary elected from among judges and allowed the legislative and executive authorities to directly or indirectly interfere in the procedure for appointing judges, thus systematically undermining the legitimacy of the court composed of judges so appointed. The Court stressed that in this situation and in the interests of the rule of law and the principles of the separation of powers and the independence of the judiciary, rapid remedial action was required by the Polish State.

37. Providing detailed guidance on the general measures to be taken in relation to the defective procedure for appointing judges, the Court fully endorsed and supported the guidance on general measures given to Poland by the Committee of Ministers in the decision adopted at its 1468th session, in which the Committee of Ministers called on Poland, inter alia, to rapidly develop measures aimed at:

- a. restoring the independence of the National Council of the Judiciary by adopting provisions guaranteeing the Polish judiciary the right to elect members of the National Council of the Judiciary elected from among its judges;
- b. regulating the status of all judges appointed under the defective procedure involving the National Council of the Judiciary in its composition as constituted by the 2017 Amending Act and the judgments issued with the participation of those judges; and
- c. ensuring effective judicial review of resolutions of the National Council of the Judiciary proposing candidates for appointment to judicial offices by the President of the Republic of Poland, including candidates to the Supreme Court.

38. Polska ma – zgodnie z systemem EKPC – swobodę wyboru środków, za pomocą których będzie wypełniać swoje zobowiązania wynikające z wykonywania orzeczeń Trybunału, **o ile środki te są zgodne z EKPC i ogólnymi wymogami praworządności.**

39. W wyroku Wielkiej Izby z 1 grudnia 2020 r. w sprawie *Guðmundur Andri Ástráðsson* przeciwko Islandii, skarga nr 26374/18, odnosząc się po raz pierwszy w takim zakresie do uchybień w procedurze powoływania sędziów, Trybunał podsumował swoje dotychczasowe orzecznictwo i wskazał, że **za jedną z najistotniejszych uznać należy zasadę nieusuwalności sędziów w czasie trwania ich kadencji.** „Zasada ta jest generalnie uznawana za konsekwencję niezawisłości sędziów – która jest warunkiem koniecznym praworządności – a tym samym, za objętą gwarancjami z art. 6 ust. 1 (...). Jednak, jak niedawno potwierdziła Wielka Izba TSUE w sprawie Komisja przeciwko Polsce (C-619/18), zasada nieusuwalności sędziów również nie ma charakteru bezwzględnego, chociaż wyjątek od tej zasady jest dopuszczalny wyłącznie, „jeżeli jest to uzasadnione uprawnionym celem, jest proporcjonalne w świetle tego celu i o ile nie budzi w przekonaniu podmiotów prawa uzasadnionej wątpliwości co do niezależności danego sądu od czynników zewnętrznych oraz co do neutralności w odniesieniu do reprezentowanych przed nim interesów”.

40. **Jak wynika z cytowanych orzeczeń ETPC, wykonanie wyroku Wałęsa przeciwko Polsce musi się odbyć przy zastosowaniu mechanizmów i środków zgodnych z Konstytucją i wiążącymi RP normami prawa międzynarodowego, w tym EKPC, w szczególności przy poszanowaniu zasad praworządności, pewności prawa, nieusuwalności sędziów i niedyskryminacji.** Projekty ustaw przedstawione przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Komisję Kodyfikacyjną pozostają w oczywistej sprzeczności ze wskazanymi standardami.

38. Poland is free, under the ECHR system, to choose the means by which it will fulfil its obligations arising from the implementation of the Court’s judgments, **provided that such means are compatible with the ECHR and the general requirements of the rule of law.**

39. In the judgment of the Grand Chamber of 1 December 2020 in the case of *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Iceland*, application no. 26374/18, referring for the first time in such a scope to deficiencies in the procedure for appointing judges, the Court summarised its case-law to date and indicated that **the principle of the irremovability of judges during their term of office must be perceived as one of the most important principles.** “This principle is generally considered to be a corollary of the independence of judges – which is a necessary condition of the rule of law – and thus covered by the guarantees of Article 6(1) (...). However, as recently confirmed by the Grand Chamber of the CJEU in the case *Commission v. Poland* (C-619/18), the principle of irremovability of judges is also not absolute, although an exception to this principle is only permissible ‘if it is justified by a legitimate aim, is proportionate in the light of that aim and does not give rise to a reasonable doubt in the minds of those subject to the law as to the independence of the court in question to external factors and as to its neutrality with regard to the interests represented before it’.”

40. **As it results from the cited judgments of the ECtHR, the execution of the Wałęsa v. Poland judgment must be carried out using mechanisms and measures consistent with the Constitution and the norms of international law binding on the Republic of Poland, including the ECHR, in particular with respect for the principles of the rule of law, legal certainty, irremovability of judges and non-discrimination.** The draft laws presented by the Ministry of

II.3. Sprzeczność projektu z Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

41. Przedstawiony projekt jest sprzeczny z postanowieniami Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r., nr 61, poz. 284), **szczególnie jej art. 6, art. 8 i art. 14.**

42. Proponowane rozwiązanie, polegające w istocie na ustawowym złożeniu z urzędu poprzez wydalenie ze służby albo degradację do sądu niższego rzędu części sędziów (co również jest złożeniem z dotychczasowego urzędu), jest jaskrawo sprzeczne z art. 6 ust. 1 Konwencji, co z pewnością będzie skutkowało uzasadnionymi skargami do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Z judykatury Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika bowiem, że niedopuszczalne jest „**uchwalanie aktów normatywnych prowadzących do usuwania sędziów *ex lege*, bez przeprowadzania zindywidualizowanego postępowania**” (m.in.: por. wyrok z 19.4.2007 r., skarga nr 63235/00, Vilho Eskelinen przeciwko Finlandii, wyrok z 23.6.2016 r., skarga nr 20216/12, Baka przeciwko Węgrom, wyrok z dnia 29.6.2021 r., skarga nr 58222/09, Jurićić przeciwko Chorwacji, wyrok z 29.9.2021 r., skargi nr 26691/18 i 27367/18, Broda i Bojara przeciwko Polsce – nieuwzględnienie indywidualnych okoliczności dotyczących poszczególnych procedur nominacyjnych). Nie ulega wątpliwości, że rozwiązania projektu ustanawiają formułę całkowicie sprzeczną z tym założeniem: prowadzą bowiem do złożenia sędziego z urzędu, z mocy prawa, z pominięciem indywidualnej oceny oraz przy stworzeniu co najwyżej pozornego prawa do sądu.

43. Powołany art. 6 ust. 1 Konwencji wyraźnie formułuje prawo jednostki do „niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą”. Władze państwowe mają prawo doboru środków

Justice and the Codification Commission are in obvious contradiction with the indicated standards.

II.3. Inconsistency of the draft act with the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms

41. The presented draft is contrary to the provisions of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, drawn up in Rome on 4 November 1950 (Journal of Laws of 1993, No. 61, item 284), **in particular its Article 6, Article 8 and Article 14.**

42. The proposed solution, consisting in fact of statutory removal from office by dismissal from service or demotion to a lower court of some judges (which is also removal from their previous office), is clearly contrary to Article 6 paragraph 1 of the Convention, which will certainly result in justified complaints to the European Court of Human Rights. It follows from the case law of the European Court of Human Rights that it is inadmissible to "**adopt normative acts leading to the removal of judges *ex lege*, without conducting an individualised procedure**" (see, among others: judgment of 19 April 2007, application no. 63235/00, Vilho Eskelinen v. Finland, judgment of 23 June 2016, application no. 20216/12, Baka v. Hungary, judgment of 29 June 2021, application no. 58222/09, Jurićić v. Croatia, judgment of 29 September 2021, applications no. 26691/18 and 27367/18, Broda and Bojara v. Poland – failure to take into account individual circumstances concerning individual nomination procedures). There is no doubt that the solutions in the draft establish a formula that is completely contrary to this assumption: it leads to the removal of a judge from office, by operation of law, bypassing an individual assessment and creating, at most, an apparent right to a court.

43. The cited Article 6 paragraph 1 of the Convention clearly formulates the right of an individual to an "independent and

wykonywania orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, przy czym, swoboda ta pozostaje ograniczona koniecznością przestrzegania ww. Konwencji, tj. nie do zaakceptowania pozostaje stan, w którym ustawodawca zmierza do wykonania wyroku poprzez naruszenie standardów Konwencji, w tym przypadku nierespektowania prawa sędziów powołanych po 2017 r. do sądu. **W tzw. sprawach ukraińskich**, o których będzie mowa poniżej, związanych z reformami wymiaru sprawiedliwości, mającymi na celu uwolnienie sądownictwa z uwikłań korupcyjnych, **ETPC podkreślił, że nawet nadzwyczajne okoliczności, jak właśnie konieczność sanacji sądownictwa z masowej korupcji, nie mogą uzasadniać pozbawienia prawa do sądu sędziego, którego niezależność jest kwestionowana.**

44. Omawiany projekt ustawy „przywracającej” praworządność nie gwarantuje osobom, które są objęte jego zakresem, dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą i posiadającego jednocześnie w tym zakresie pełną jurysdykcję do rozpoznania sprawy. Idąc tokiem projektowanych przepisów, odwołanie do Sądu Najwyższego, przysługujące jedynie w zakresie umieszczenia sędziego w wykazie, o którym mowa w art. 15 projektu, jest rozwiązaniem niewystarczającym i w sposób jaskrawy niespełniającym standardów konwencyjnych z uwagi na brak pełnej jurysdykcji sądu krajowego. Rzeczywiste odwołanie realizujące prawo do sądu przysługuje jedynie w sytuacji przystąpienia do nowego konkursu. Projektodawcy przewidują złożenie sędziego z urzędu (skutek dla tzw. grupy żółtej – osób, które bezpośrednio przed powołaniem do pełnienia urzędu sędziego na podstawie uchwały, o której mowa art. 2 ust. 1 projektu, zajmowały stanowisko sędziego – to ustawowa degradacja, w istocie zrównana ze złożeniem z – dotychczasowego – urzędu, a dla tzw. grupy czerwonej – osób, które bezpośrednio przed powołaniem do pełnienia urzędu sędziego na podstawie uchwały, o której mowa art. 2 ust. 1 projektu, nie zajmowała stanowiska sędziego – ustawowe złożenie z urzędu), które następuje na mocy ustawy (zgodnie z art. 2 ust. 1 projektu, uchwały Krajowej Rady

impartial tribunal established by law”. State authorities have the right to choose the means of enforcing judgments of the European Court of Human Rights, while this freedom remains limited by the need to comply with the aforementioned Convention, i.e. a situation in which the legislator seeks to enforce a judgment by violating the standards of the Convention, in this case by not respecting the right of judges appointed to the court after 2017, remains unacceptable. In the so-called **In the Ukrainian cases** discussed below, related to the reforms of the justice system aimed at freeing the judiciary from corruption, **the ECtHR stressed that even extraordinary circumstances, such as the need to reform the judiciary from mass corruption, cannot justify depriving a judge whose independence is questioned of the right to a court.**

44. The discussed draft law “restoring” the rule of law does not guarantee persons covered by its scope access to an independent and impartial court established by law and having full jurisdiction to hear the case in this respect. Following the course of the draft provisions, an appeal to the Supreme Court, available only to the extent of placing a judge on the list referred to in Article 15 of the draft, is an insufficient solution and clearly does not meet the standards of the Convention due to the lack of full jurisdiction of the national court. A real appeal implementing the right to a court is available only in the event of entering a new competition. The drafters envisage the removal of a judge from office (the effect for the so-called yellow group – persons who, immediately before being appointed to the office of a judge on the basis of the resolution referred to in art. 2 sec. 1 of the draft, held the position of a judge – is a statutory demotion, in fact equated to removal from – their previous – office, and for the so-called red group – persons who, immediately before being appointed to the office of a judge on the basis of the resolution referred to in art. 2 sec. 1 of the draft, did not hold the position of a judge – statutory removal from office), which occurs by virtue of the act (in accordance with art. 2 sec. 1 of the draft, resolutions of the National Council of the Judiciary “shall be deprived of legal force”).

Sądownictwa „są pozbawione mocy prawnej”). Jest to sprzeczne z art. 180 ust. 1-2 Konstytucji RP (sędziowie są nieusuwalni, a złożenie sędziego z urzędu może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie, a zatem nie na podstawie ustawy). Co istotne, Konstytucja RP ustanawia wysoki poziom ochrony, albowiem, nie tylko złożenie sędziego z urzędu, ale również zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie. Jak ponadto wynika z art. 15 projektu, przewidziany w nim wykaz, dla osób, których dotyczą występujące z mocy ustawy skutki, zawarty w obwieszczeniu Ministra Sprawiedliwości, nie jest objęty skargą do sądu administracyjnego, a przysługujące danej osobie prawo odwołania do Sądu Najwyższego dotyczy jedynie wpisu do wykazu w zakresie prawidłowości określenia w stosunku do niej skutków wynikających z ustawy, ewentualnie pominięcia w wykazie (dodatkowo wniesienie odwołania nie wstrzymuje skutków występujących z mocy ustawy – art. 15a ust. 1 i ust. 5 projektu).

45. Projekt przewidujący w istocie pozbawienie sędziów urzędu dotyczy cywilnych praw i obowiązków tychże sędziów. Stwierdzenie to jest uprawnione w świetle wyżej powołanego orzecznictwa ETPC (por. ww. wyroki: Vilho Eskelinen przeciwko Finlandii, Baka przeciwko Węgrom i Grzęda przeciwko Polsce). Godna uwagi jest również decyzja ETPC z 21.11.2023r. (skarga nr 25240/20, Gyulumyan i in. przeciwko Armenii), z której wynika, że Konwencja nie uniemożliwia państwu podejmowania zgodnych z prawem i niezbędnych decyzji zmierzających do reformy systemu sądownictwa, a uprawnienia rządu do podejmowania reform tego systemu nie mogą być kwestionowane, z tym zastrzeżeniem, że żadna reforma sądownictwa nie będzie skutkować podważeniem niezawisłości sądownictwa i jego organów zarządzających. Tymczasem projekt ustawy nie może być uznany ani za zgodny z prawem, ani za przewidujący niezbędne środki zmierzające do

This is contrary to art. 180 sec. 1-2 of the Constitution of the Republic of Poland (judges are irremovable, and the removal of a judge from office may occur only by virtue of a court decision and only in cases specified in the act, and therefore not on the basis of the act). Importantly, the Constitution of the Republic of Poland establishes a high level of protection, because not only the removal of a judge from office, but also suspension from office, transfer to another seat or to another position against his will may only occur by virtue of a court decision and only in cases specified in the act. As is also apparent from art. 15 of the draft, the list provided for therein, for persons affected by the effects arising under the act, contained in the announcement of the Minister of Justice, is not covered by a complaint to the administrative court, and the right of appeal to the Supreme Court of a given person concerns only the entry in the list in terms of the correctness of the determination of the effects arising under the act in relation to him, or possible omission from the list (additionally, filing an appeal does not suspend the effects arising under the act - art. 15a sec. 1 and sec. 5 of the draft).

45. The draft providing for the deprivation of judge's office concerns the civil rights and obligations of these judges. This statement is justified in the light of the above-mentioned case law of the ECtHR (see the aforementioned judgments: Vilho Eskelinen v. Finland, Baka v. Hungary and Grzęda v. Poland). Also noteworthy is the decision of the ECtHR of 21 November 2023 (application no. 25240/20, Gyulumyan and others v. Armenia), from which it follows that the Convention does not prevent states from taking lawful and necessary decisions aimed at reforming the judicial system, and the government's authority to undertake reforms of this system cannot be questioned, provided that any judicial reform will not result in undermining the independence of the judiciary and its management bodies. Meanwhile, the draft law cannot be considered either lawful or providing for the necessary measures aimed at the planned reform, and moreover, it undermines, in an unprecedented way, the independence of the judiciary.

planowanej reformy, a ponadto podważa, w dotąd niespotykany sposób, niezależność sądownictwa.

46. Skoro sędziowie powołani po 2017 r. są sędziami, a wynika to z dotychczasowego orzecznictwa, zarówno sądów krajowych (m.in. uchwała Trzech Izb SN z 23.1.2020 r., BSA I-4110-1/20), jak i międzynarodowych, sprawy objęte projektem powinny być uznane za sprawy cywilne w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji. Na takim stanowisko stała również Komisja Wenecka w opinii z 14 października 2024 r. Podważanie tej oczywistej konstatacji w przestrzeni publicznej oraz w projektach Komisji Kodyfikacyjnej, stanowi swoistą manipulację ukształtowanym dotąd orzecznictwem oraz obnaża rzeczywiste intencje projektodawców, tj. chęć rewanżyzmu na tych sędziach, którzy zdecydowali się na awans.

47. Projekt nie przewiduje wprost prawa do sądu dla sędziów składanych z urzędu z mocy prawa – jest ono pozorowane (art. 15-15a projektu), a ETPC jedynie w bardzo wyjątkowych sytuacjach akceptuje pozbawienie sędziów prawa dostępu do sądu. Jeżeli system krajowy zamyka dostęp do sądów, Trybunał sprawdza każdorazowo, czy charakter sporu istotnie uzasadnia zastosowanie odstępstwa od gwarancji przewidzianych w art. 6 Konwencji. Warunki do tego są następujące. Po pierwsze, państwo musi w prawie krajowym w sposób wyraźny wyłączać prawo dostępu do sądu dla stanowiska lub kategorii personelu, którego sprawa dotyczy. Po drugie, wyłączenie to musi być uzasadnione w oparciu o obiektywne przesłanki interesu państwa (pkt 60-62 ww. wyroku Vilho Eskelinen).

48. Patrząc na projekt przez pryzmat art. 8 Konwencji, należy skonstatować, że środki/instrumenty przewidziane w projekcie stanowią ingerencję w prawo do prywatności sędziów, która to ingerencja nie zostanie dokonana zgodnie z prawem i nie jest konieczna w demokratycznym społeczeństwie dla realizacji

46. Since judges appointed after 2017 are judges, and this results from the case law of both domestic courts (including the resolution of the Three Chambers of the Supreme Court of 23 January 2020, BSA I-4110-1/20) and international courts, the cases covered by the draft should be considered civil cases within the meaning of Article 6 paragraph 1 of the Convention. The Venice Commission also took this position in its opinion of 14 October 2024. Undermining this obvious finding in the public sphere and in the projects of the Codification Commission constitutes a kind of manipulation of the case law that has been shaped so far and exposes the real intentions of the drafters, i.e. the desire for revenge on those judges who decided to be promoted.

47. The draft does not directly provide for the right to a court for judges removed from office by operation of law – it is simulated (Article 15-15a of the draft), and the ECtHR only accepts depriving judges of the right of access to a court in very exceptional situations. If the national system closes off access to courts, the Court examines each time whether the nature of the dispute substantially justifies the application of a derogation from the guarantees provided for in Article 6 of the Convention. The conditions for this are as follows. Firstly, the state must expressly exclude the right of access to a court for the position or category of staff concerned in the case in domestic law. Secondly, this exclusion must be justified on the basis of objective grounds of the state interest (paragraphs 60-62 of the aforementioned Vilho Eskelinen judgment).

48. Looking at the draft through the prism of Article 8 of the Convention, it should be stated that the measures/instruments provided for in the draft constitute an interference with the right to privacy of judges, which interference will not be made in accordance with the law and is not necessary in a democratic society for the implementation of a legitimate public purpose. This

legitymowanego celu publicznego. Wyraźnie zostało to wyeksponowane m.in. w art. 5 projektu (ustanie stosunku służbowego wobec osób, które przed powołaniem nie zajmowały stanowiska sędziego – tzw. grupa czerwona) czy też art. 12 ww. projektu (utrata uprawnienia do stanu spoczynku).

49. Jak wynika z orzecznictwa ETPC (wyrok z 25.9.2018 r., skarga nr 76639/11, Denisov przeciwko Ukrainie), dopuszczalne jest stosowanie tego przepisu (art. 8) w sprawach dotyczących zastosowania środków związanych z życiem zawodowym jednostki lub wywołujących bardzo poważne konsekwencje w sferze jej życia prywatnego. W tym zakresie, przygotowany projekt, szczególnie narusza te prawa sędziów z tzw. grupy czerwonej, jak również tzw. grupy żółtej, jeżeli uwzględni się podejmowanie przez nich decyzji dotyczących miejsca zamieszkania – swojego i rodziny, zatrudnienia – i zaciągnięcia w tym zakresie także zobowiązań finansowych; do tego dochodzą aspekty wizerunkowe (poczucie degradacji), naruszenie reputacji zawodowej czy też zaburzenie rozwoju kariery. Jak wskazał Trybunał, aspekty te obejmują (i) "wewnętrzny krąg" danej osoby, (ii) możliwość nawiązania przez nią i rozwoju relacji z innymi osobami, oraz (iii) społeczną i zawodową reputację. W sprawie Denisov przeciwko Ukrainie skarżący został zwolniony ze stanowiska prezesa administracyjnego sądu apelacyjnego, co nie skutkowało jednak usunięciem go z zawodu sędziego. Tymczasem w projekcie mowa jest o daleko idących konsekwencjach – o usunięciu z urzędu, czyli pozbawieniu podstawowej funkcji (roli) zawodowej. Z kolei, w sprawie Polyakh i in. przeciwko Ukrainie (wyrok z 17.10.2019 r., skarga nr 588/15), Trybunał odnosił się do skarżących urzędników, których wiązano (bez badania ich indywidualnej roli, czyli bez koniecznej indywidualizacji) z niedemokratycznymi rządami byłego prezydenta Ukrainy Wiktora Janukowycza.

is clearly highlighted, among others, in Article 5 of the draft (termination of the service relationship with persons who did not hold the position of judge before their appointment – the so-called red group) or Article 12 of the aforementioned draft (loss of the right to retirement).

49. As it results from the case law of the ECtHR (judgment of 25.9.2018, application no. 76639/11, Denisov v. Ukraine), it is permissible to apply this provision (Article 8) in cases concerning the application of measures related to the professional life of an individual or causing very serious consequences in the sphere of his private life. In this respect, the draft prepared, particularly violates these rights of judges from the so-called red group, as well as the so-called yellow group, if one takes into account their decisions regarding the place of residence - their own and their family, employment - and incurring financial obligations in this respect; in addition, there are image aspects (a sense of degradation), damage to professional reputation or disruption of career development. As indicated by the Court, these aspects include (i) the "inner circle" of the person concerned, (ii) the possibility of establishing and developing relationships with other persons, and (iii) social and professional reputation. **In the case of Denisov v. Ukraine, the applicant was dismissed from the position of president of the administrative court of appeal, which, however, did not result in his removal from the profession of judge. Meanwhile, the draft refers to far-reaching consequences – removal from office, i.e. deprivation of a basic professional function (role).** In turn, in the case of Polyakh and others v. Ukraine (judgment of 17.10.2019, application no. 588/15), the Court referred to the complaining officials who were linked (without examining their individual role, i.e. without the necessary individualization) to the undemocratic rule of the former President of Ukraine Viktor Yanukovich.

50. W powiązaniu z tym, projektowana regulacja narusza również art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji dotyczący ochrony mienia, albowiem pod pojęciem mienia, którym posługuje się Konwencja, należy również rozumieć prawa majątkowe oraz określony interes majątkowy. Mogą one zostać naruszone w szczególności w odniesieniu do sędziów z tzw. grupy czerwonej.

51. Z perspektywy art. 14 ww. Konwencji, należy zwrócić uwagę, że w Projekcie dochodzi do różnicowania w arbitralny sposób sytuacji prawnej poszczególnych grup sędziów powołanych po 2017 r. Wątpliwości budzi w szczególności wyodrębnienie tzw. grupy zielonej i potraktowanie jej w sposób preferencyjny, przy czym, również w odniesieniu do niej uchwały o przedstawieniu kandydatur na urząd sędziowski przedstawiała tożsama (kwestionowana przez projektodawców) Krajowa Rada Sądownictwa. W tym wypadku – w przeciwieństwie do pozostałych dwóch grup sędziów - nie stanowi to jednak przeszkody do sanowania powołań tej grupy (i przez to wprowadzania rozwiązań niespójnych i niekonsekwentnych), nie z przyczyn merytorycznych, ale czysto praktycznych. Sędziowie z grupy zielonej to sędziowie powołani do sądów najniższego szczebla – sądów rejonowych. Sędziowie z grup żółtej i czerwonej zaś to w około 98% sędziowie powołani do sądów wyższego rzędu – sądów okręgowych, apelacyjnych, Sądu Najwyższego, czy sądów administracyjnych. Jest to przejaw dyskryminacji pośredniej – powołując się na z pozoru neutralne kryterium – w postaci nominacji bezpośrednio po odbyciu aplikacji sędziowskiej lub odbyciu określonej długości stażu na stanowisku referendarza lub asystenta – uzyskuje się efekt godzący w sposób szczególnie dotkliwy w grupę wyodrębnioną na podstawie określonego – innego niż wskazane kryterium – kryterium powołania do sądu wyższego rzędu.

50. In connection with this, the draft regulation also violates Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention on the protection of property, because the concept of property used in the Convention should also be understood as property rights and a specific property interest. They may be violated in particular in relation to judges from the so-called red group.

51. From the perspective of Article 14 of the aforementioned Convention, it should be noted that the Draft arbitrarily differentiates the legal status of individual groups of judges appointed after 2017. In particular, doubts are raised by the separation of the so-called green group and its preferential treatment, while also in relation to it, resolutions on the presentation of candidates for the office of judge were presented by the same (questioned by the drafters) National Council of the Judiciary. In this case - unlike the other two groups of judges - this does not constitute an obstacle to the sanctioning of the appointments of this group (and thus the introduction of inconsistent and incoherent solutions), not for substantive reasons, but purely practical ones. Judges from the green group are judges appointed to the lowest-level courts - district courts. Judges from the yellow and red groups are approximately 98% judges appointed to higher-level courts - regional courts, courts of appeal, the Supreme Court, or administrative courts. This is a manifestation of indirect discrimination – by invoking a seemingly neutral criterion – in the form of nomination directly after completing a judicial apprenticeship or completing a specified period of internship as a referendary or assistant – an effect is achieved that is particularly harmful to a group distinguished on the basis of a specific criterion – other than the one indicated – for appointment to a higher court.

II.4. Sprzeczność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej

52. Zgodnie z art. 52 ust. 3 i art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Urz.UE. C 303 z 14 grudnia 2007 r.), Karta musi zapewniać poziom ochrony, który nie narusza poziomu ochrony gwarantowanego przez art. 6 i 13 EKPC.
53. Odnosząc się do prawa do sądu dla sędziów składanych z urzędu z mocy prawa i, jak już wskazano, mając na uwadze, że ETPC jedynie wyjątkowo akceptuje pozbawienie sędziów prawa dostępu do sądu, należy zauważyć, że TSUE stosuje jeszcze szersze podejście w kwestii kontroli sądowej (por. wyrok w sprawie *Marguerite Johnston przeciwko Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary*, sprawa 222/84, § 18, [1986] ETS 1651 i wyrok w sprawie *Panayotova i in. przeciwko Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie*, sprawa C-327/02, [2004] ECR I-11055, § 27), traktując ją jako wyraz ogólnej zasady prawa leżącej u podstaw tradycji konstytucyjnej wspólnych państwom członkowskim. Skoro jednostka może powoływać się na prawo materialne gwarantowane przepisami wspólnotowymi, to jej status, jako dzierżyciela władzy publicznej, nie wyłącza zastosowania wymogów dotyczących kontroli sądowej.
54. Spośród uregulowań Karty, istotne znaczenie, w kontekście założeń i treści projektu, ma w szczególności art. 5 pkt 2 (nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej) oraz art. 15 pkt 1 (prawo do podejmowania pracy oraz wykonywania swobodnie wybranego lub zaakceptowanego zawodu), choć należy wyeksponować również prawo do ochrony i poszanowania godności człowieka – jako dobra nienaruszalnego (art. 1), prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6), prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 7), prawo do równego traktowania oraz niedyskryminacji (art. 20-21)

II.4. Inconsistency of the draft act with The Charter of Fundamental Rights

52. In accordance with Article 52(3) and Article 47 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union (OJ C 303, 14 December 2007), the Charter must provide a level of protection that does not compromise the level of protection guaranteed by Articles 6 and 13 ECHR.
53. As regards the right to a court for judges removed from office by operation of law and, as already indicated, bearing in mind that the ECtHR only exceptionally accepts the deprivation of judges of the right of access to a court, it should be noted that **the CJEU has taken an even broader approach to the issue of judicial review** (see *Marguerite Johnston v. Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary*, Case 222/84, § 18, [1986] ECJ 1651 and *Panayotova and Others v. Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie*, Case C 327/02, [2004] ECR I-11055, § 27), treating it as an expression of a general principle of law underlying the constitutional tradition common to the Member States. Since an individual may rely on a substantive right guaranteed by Community law, his status as a holder of public authority does not exclude the application of the requirements relating to judicial review.
54. Among the provisions of the Charter, of particular importance in the context of the assumptions and content of the draft are in particular Article 5, point 2 (no one may be compelled to perform forced or compulsory labour) and Article 15, point 1 (the right to undertake work and to pursue a freely chosen or accepted profession), although it is also necessary to highlight the right to protection and respect for human dignity – as an inviolable good (Article 1), the right to personal liberty and security (Article 6), the right to respect for private and family life (Article 7), the right to equal treatment and non-discrimination (Articles 20-21) and the right

oraz prawo do warunków pracy szanujących zdrowie, bezpieczeństwo i godność (art. 31 pkt 1).

55. Wprowadzenie w projekcie ustawy przymusowych delegacji zdegradowanych sędziów narusza nie tylko polską Konstytucję i Kodeks pracy, ale i dyrektywy wynikające z orzecznictwa TSUE. Jak wynika z projektu, sędziowie z tzw. żółtej grupy, mają być objęci 2-letnim okresem delegowania. W tym czasokresie dojdzie w istocie do swoistego przekształcenia dotychczasowego powołania w danym sądzie na delegowanie do orzekania w tym sądzie. Miałoby się to odbywać bez zgody tego sędziego (art. 4 ust. 1 pkt 1 projektu), a celem tego rozwiązania jest – jak wskazuje projekt – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. **Nie jest zatem przewidziana procedura dobrowolnego oświadczenia sędziego w tym przedmiocie** (por. art. 77 § 1 pkt 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – Dz.U. z 2024 r., poz. 334). Ponadto, projektodawca nie widzi tutaj zagrożenia dotyczącego przymiotu niezawisłości takiego sędziego, który miałby dotąd nie istnieć, a zostać nabyty czy też odzyskany z pierwszym dniem delegowania. Takie delegowanie pozostaje w sprzeczności z art. 180 ust. 2 Konstytucji RP, albowiem dochodzi w istocie do zmiany stanowiska i siedziby sędziego, a to może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i w przypadkach określonych w ustawie. W powyższym przedmiocie wypowiedział się również TK w wyroku z 15.1.2009 r. (K 45/07), wskazując na niezgodność z Konstytucją przymusowego delegowania sędziego. Brak zgody sędziego oznacza, że decyzja Ministra Sprawiedliwości ma charakter arbitralny wobec władzy sądowniczej, a dodatkowo, w przebiegu delegacji, sędzia nadal pozostaje w swoistej zależności od organu władzy wykonawczej, a w prosty sposób może zostać z niej odwołany, a zatem może podlegać presji czy naciskom (zob. art. 4 projektu, które stanowią naruszenie zasady podziału i równowagi władzy – por. wyrok TSUE z 16.11.2021 r., C-748/19 i C-754/19). W tym zakresie, należy zauważyć, że sędzia może nie mieć woli delegowania, uznając, że właśnie w taki sposób jego

to working conditions that respect health, safety and dignity (Article 31, point 1).

55. The introduction of compulsory secondments of demoted judges in the draft act violates not only the Polish Constitution and the Labour Code, but also the directives resulting from the case law of the CJEU. As it results from the draft, judges from the so-called yellow group are to be covered by a 2-year secondment period. During this period, there will in fact be a specific transformation of the previous appointment in a given court into secondment to adjudicate in that court. This would take place without the consent of that judge (Article 4, paragraph 1, point 1 of the draft), and the purpose of this solution is - as indicated by the draft - to ensure the undisturbed functioning of the justice system. **Therefore, the procedure for a voluntary declaration by a judge on this matter is not provided for** (see Article 77 § 1, point 1 of the Act of 27 July 2001 - Law on the System of Common Courts - Journal of Laws of 2024, item 334). Moreover, the drafter does not see here a threat to the attribute of independence of such a judge, which was supposed to have not existed so far, but to be acquired or regained on the first day of delegation. Such delegation is in conflict with art. 180 sec. 2 of the Constitution of the Republic of Poland, because in fact the position and seat of the judge are changed, and this can only happen by virtue of a court decision and in cases specified in the act. The Constitutional Tribunal also expressed its opinion on the above matter in its judgment of 15 January 2009 (K 45/07), indicating the inconsistency with the Constitution of the compulsory delegation of a judge. The lack of consent of the judge means that the decision of the Minister of Justice is arbitrary in nature towards the judiciary, and additionally, during the delegation, the judge continues to be in a kind of dependence on the executive authority, and can be easily dismissed from it, and therefore may be subject to pressure or pressure (see Article 4 of the draft, which constitutes a violation of the principle of separation and balance of powers - see judgment of the CJEU of 16 November 2021, C-748/19 and C-

niezawisłość, bezstronność oraz niezależność przy wydawaniu orzeczeń pozostaje ograniczona, a co najmniej, zagrożona, a władza wykonawcza wywiera na nią wpływ.

56. Co więcej, projektodawca przewiduje „obowiązkowy” udział w konkursie na dotychczas zajmowane przez sędziego stanowisko (art. 4 ust. 6 projektu). Przymusowość, będąca przeciwieństwem dobrowolności i swobody decydowania o swoim życiu zawodowym, jest zatem podwójna. Tymczasem nie można wykluczyć postawy, w której sędzia, mając przeświadczenie o swojej nieusuwalności i nieskuteczności złożenia (ustawą) z urzędu, „powraca” wprawdzie do orzekania w sądzie niższego rzędu z przyczyn życiowo-ekonomicznych, uznając ten sąd jedynie jako miejsce wykonywania pracy, albo w ogóle odmawia orzekania w tym sądzie, zgłaszając gotowość do pracy i orzekania w dotychczasowym sądzie wyższego rzędu, dążąc do rzeczywistej restytucji swojego stanowiska służbowego. Udział w delegowaniu i przystąpienie do procedury konkursowej oznacza bowiem swoiste „pogodzenie się” z usunięciem z urzędu, akceptację takiego rozwiązania legislacyjnego. Projekt nie uwzględnia również ograniczeń wskazanych w art. 46 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych, co może prowadzić do dezorganizacji pracy w sprawach rozpoznawanych w składach wieloosobowych, a w konsekwencji przyczynić się do wydłużenia czasu ich zakończenia.

57. Na uwagę zasługuje okoliczność, że w judykaturze TSUE nie ma żadnych wątpliwości, iż sama okoliczność mianowania z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa powołanej po 2017 r. nie może stanowić o naruszeniu prawa strony do niezawisłego i bezstronnego sądu. Dodatkowo, trzeba by bowiem stwierdzić, że zaistniały inne istotne czynniki i warunki, w jakich dokonano tych wyborów i aby doprowadziły one do powstania wątpliwości co do niezawisłości sędziego tak wyłonionego - uleganie presji czy otrzymywanie zaleceń podczas realizacji obowiązków (wyrok z

754/19). In this respect, it should be noted that the judge may not be willing to delegate, considering that in this way his independence, impartiality and independence in issuing judgments remain limited, or at least, threatened, and the executive authority exerts influence on it.

56. Moreover, the drafter envisages “obligatory” participation in a competition for the position previously held by a judge (Article 4, Section 6 of the draft). Compulsory nature, which is the opposite of voluntariness and freedom to decide about one’s professional life, is therefore twofold. Meanwhile, one cannot rule out an attitude in which a judge, being convinced of his irremovability and the ineffectiveness of being removed from office (by statute), “returns” to adjudicating in a lower court for life and economic reasons, recognizing that court only as a place of work, or refuses to adjudicate in that court at all, declaring his readiness to work and adjudicate in the previous higher court, striving for the actual restitution of his official position. Participation in the delegation and joining the competition procedure means a kind of “reconciliation” with being removed from office, acceptance of such a legislative solution. The draft also does not take into account the restrictions indicated in Article 46 § 1 of the Law on the Organization of Common Courts, which may lead to the disorganization of work in cases examined by multi-member panels and, consequently, contribute to the extension of the time of their completion.

57. It is worth noting that in the case law of the CJEU there is no doubt that the mere circumstance of appointment with the participation of the National Council of the Judiciary established after 2017 cannot constitute a violation of the party's right to an independent and impartial court. In addition, it would have to be stated that there were other significant factors and conditions in which these choices were made and that they led to doubts as to the independence of the judge thus selected - yielding to pressure or receiving recommendations while performing duties (judgment

15.7.2021 r., C-791/19, wyrok z 19.11.2019 r., C-585/18, wyrok z 21.12.2023 r., C-718/21).

58. Podobnie Islandia po wyroku Trybunału (wyrok ETPC z 19.12.2020 r., skarga nr 26374/18, Gudmundur Andri Astradsson przeciwko Islandii) nie stwierdziła nieistnienia czy nieważności wadliwych powołań, lecz przeprowadziła ponowne procedury, z których skorzystali wszyscy nieprawidłowo powołani sędziowie, poza jednym. Status sędziowski tego ostatniego został uszanowany – nie orzekał on, ale nie został też usunięty z urzędu.

59. Analogicznie postąpiono w sprawie administracyjnych sędziów patentowych Komisji ds. Oceny Patentowej i Apelacyjnej, którzy zostali powołani w USA z naruszeniem Konstytucji (nie przez ten organ, który powinien ich powołać), co również nie doprowadziło amerykańskiego Sądu Najwyższego do uznania, że nie są oni sędziami, ani nawet zresztą, że potrzebna jest ich indywidualna weryfikacja (*United States v. Arthrex* 141 S. Ct. 1970 (2021)).

60. Powyżej przytoczone przypadki jednoznacznie wskazują, że projekt ustawy przygotowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości jest absolutnie bezprecedensowym atakiem na niezawisłość i nieusuwalność polskich sędziów, na jaki nie pozwoliły sobie żadne inne demokratyczne państwa. W innych bowiem krajach problemy w procedurze nominacyjnej skutkowały podejmowaniem wszelkich możliwych działań, mających na celu naprawę zaistniałej sytuacji. Natomiast w Polsce szuka się pretekstu do ukarania sędziów za to, że byli niezależni i nie ulegali presji stowarzyszeń sędziowskich, które podejmowały uchwały nakazujące powstrzymanie się od udziału w procedurach awansowych.

61. Tymczasem niezależni sędziowie, kierując się własną wolnością i prywatnością, w tym prawem do podejmowania decyzji w zakresie własnego rozwoju zawodowego i decyzji o awansie, a także mając na względzie konieczność obsadzenia stanowisk w sądach również

of 15 July 2021, C-791/19, judgment of 19 November 2019, C-585/18, judgment of 21 December 2023, C-718/21).

58. Similarly, Iceland, after the judgment of the Court (judgment of the ECtHR of 19 December 2020, application no. 26374/18, Gudmundur Andri Astradsson v. Iceland), did not establish the non-existence or invalidity of the defective appointments, but carried out new procedures, which were used by all the incorrectly appointed judges, except one. The latter's judicial status was respected – he did not adjudicate, but he was not removed from office either.

59. A similar approach was taken in the case of administrative patent judges of the Patent Review and Appeal Board, who were appointed in the United States in violation of the Constitution (not by the body that should have appointed them), which also did not lead the American Supreme Court to recognize that they are not judges, or even that their individual verification is necessary (*United States v. Arthrex* 141 S. Ct. 1970 (2021)).

60. The above-cited cases clearly indicate that the draft act prepared by the Ministry of Justice is an absolutely unprecedented attack on the independence and irremovability of Polish judges, which no other democratic countries have allowed themselves to do. In other countries, problems in the nomination procedure resulted in taking all possible actions to remedy the situation. In Poland, on the other hand, a pretext is sought to punish judges for being independent and not yielding to pressure from judicial associations, which passed resolutions ordering refraining from participating in promotion procedures.

61. Meanwhile, independent judges, guided by their own freedom and privacy, including the right to make decisions regarding their own professional development and promotion decisions, and also having regard to the need to fill positions in courts of a higher

wyższego rzędu i tym samym zwolnienie etatów w sądach niższego rzędu dla młodych sędziów, podejmowali decyzje o awansie, za co według projektu ustawy mają zostać ukarani usunięciem z urzędu, czyli całkowitym wydaleniem ze służby lub wydaleniem ze służby w sądzie wyższego rzędu i powrotem na stanowisko w sądzie niższego rzędu.

II.5. Modele rad sędziowskich i procesy nominacji sędziów w innych państwach

62. Zauważyć należy, że obowiązujący obecnie w Polsce proces nominacji sędziów nie może zostać uznany za gorszy czy mniej demokratycznych niż w innych krajach.

63. Przede wszystkim w pięciu państwach członkowskich Unii Europejskiej nie funkcjonują w ogóle rady sędziowskie. Są to: Niemcy, Austria, Finlandia, Czechy i Luksemburg.

64. Procedura wyboru sędziów w Niemczech jest bardzo upolityczniona i mało przejrzysta. Sędziów sądów najwyższej instancji wybiera specjalna, 32-osobowa komisja rekrutacyjna, złożona po połowie z posłów do Bundestagu i ministrów sprawiedliwości krajów związkowych. Kandydatów może proponować federalny minister sprawiedliwości, albo członkowie komisji rekrutacyjnej. O zaopiniowaniu kandydata lub kandydatki przez tzw. radę prezydiálną danego sądu (prezes i inni sędziowie) komisja rekrutacyjna zwykłą większością głosów dokonuje wyboru na drodze tajnego głosowania, po zatwierdzeniu wyboru przez rząd federalny, sędziego mianuje prezydent RFN.

65. W Austrii kandydatów zgłasza prezydium sądu, które ogłasza nabór na urzędy sędziowskie. Dokonany wybór zatwierdzany jest przez ministra sprawiedliwości, który może odmówić zatwierdzenia tak rekomendowanego kandydata.

order and thus free up positions in lower courts for young judges, made decisions on promotion, for which, according to the draft law, they are to be punished by removal from office, i.e. total dismissal from service or dismissal from service in a higher court and return to a position in a lower court.

II.5. Models of judicial councils and judicial nomination processes in other countries

62. It should be noted that the current judicial nomination process in Poland cannot be considered worse or less democratic than in other countries.

63. First of all, five EU Member States do not have judicial councils at all. These are: Germany, Austria, Finland, the Czech Republic and Luxembourg.

64. The procedure for electing judges in Germany is highly politicized and not very transparent. Judges of the highest courts are selected by a special, 32-person recruitment committee, composed of half members of the Bundestag and half ministers of justice of the federal states. Candidates may be proposed by the federal minister of justice or members of the recruitment committee. After the so-called presidium council of a given court (the president and other judges) has given its opinion on the candidate, the recruitment committee makes a selection by secret ballot by a simple majority vote, after the federal government has approved the selection, the judge is appointed by the president of the Federal Republic of Germany.

65. In Austria, candidates are nominated by the presidium of the court, which announces the recruitment of judges. The selection is approved by the Minister of Justice, who may refuse to approve a candidate so recommended.

66. We Francji sędziów wybiera Najwyższa Rada Sądownictwa, składająca się z dwunastu członków. Sędziowie stanowią mniej niż połowę jej składu. W jej skład wchodzi prezydent, minister sprawiedliwości, 5 sędziów, prokurator, przedstawiciel Rady Państwa i 3 osoby nie związane ani z parlamentem ani z sądami, mianowane przez prezydenta oraz przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego i Senatu.

67. W Hiszpanii sędziów wybiera Rada Główna Władzy Sądowniczej, której przewodniczącym jest prezes sądu najwyższego, składa się z 20 członków, powoływanych przez parlament większością 3/5 głosów, spośród doświadczonych sędziów i prawników rekomendowanych przez Komisję Wyborczą (organ sędziowski), działającą przy Sądzie Najwyższym.

68. W Belgii, Najwyższa Rada Sprawiedliwości liczy 44 członków, z których każdy powoływany jest na 4-letnią kadencję. Sędziowie stanowią jedynie połowę jej składu, pozostałe 22 osoby spoza sądownictwa wybierane są przez parlament, 8 z nich to prawnicy, 6 – profesorowie wyższych uczelni, zaś 8 to przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, wszyscy wybierani są przez Senat większością 2/3 głosów. W przypadku sędziowskich członków Rady, co 4 lata odbywają się wybory, w których uczestniczą wszyscy sędziowie w Belgii, a głosowanie jest poprzedzone kampanią wyborczą, w czasie której kandydaci prezentują publicznie swój program wyborczy.

69. W Portugalii Najwyższa Rada Sądownictwa Portugalii składa się z 17 członków, a sędziowie stanowią mniej niż połowę jej składu. Jej członkowie wybierani są według następującego schematu: 2 z nich nominuje Prezydent Republiki, 7 wybiera parlament, a 7 to sędziowie wybierani jako przedstawiciele poszczególnych apelacji przez innych sędziów, Prezes Sądu Najwyższego, przedstawiciel Sądu Najwyższego.

66. In France, judges are elected by the Supreme Council of the Judiciary, consisting of twelve members. Judges constitute less than half of its composition. It is composed of the president, the minister of justice, 5 judges, a prosecutor, a representative of the Council of State and 3 persons not connected with parliament or the courts, appointed by the president and the presidents of the National Assembly and the Senate.

67. In Spain, judges are elected by the Supreme Council of the Judiciary, chaired by the president of the supreme court, and consists of 20 members, appointed by parliament by a majority of 3/5 votes, from among experienced judges and lawyers recommended by the Electoral Commission (judicial body) operating at the Supreme Court.

68. In Belgium, the Supreme Council of Justice has 44 members, each of whom is appointed for a 4-year term. Judges constitute only half of its composition, the remaining 22 non-judicial persons are elected by Parliament, 8 of them are lawyers, 6 are university professors and 8 are representatives of civil society, all of whom are elected by the Senate by a 2/3 majority vote. In the case of the judicial members of the Council, elections are held every 4 years, in which all the judges in Belgium participate, and the voting is preceded by an electoral campaign during which the candidates present their electoral programme to the public.

69. In Portugal, the Supreme Council of Justice of Portugal consists of 17 members, and judges constitute less than half of its composition. Its members are elected according to the following scheme: 2 of them are nominated by the President of the Republic, 7 are elected by Parliament and 7 are judges elected as representatives of individual appeals by other judges, the President of the Supreme Court, a representative of the Supreme Court.

70. Mając na uwadze przedstawione powyżej przykłady rozwiązań nominacji sędziów w niektórych krajach UE, warto zauważyć, że nawet, gdy w danym kraju funkcjonuje rada sądownictwa, to część sędziowska w żadnym przypadku nie posiada w niej większości głosów. W Polsce sędziom w KRS przypada 17 na 25 wszystkich głosów, co czyni ten organ najbardziej sędziowskim spośród wszystkich rad w krajach Unii Europejskiej.

III Sprzeczność projektu ustawy z Konstytucją RP i ugruntowanym zwyczajem konstytucyjnym

III.1. Sprzeczność z Konstytucją RP

71. Art. 3 i 5 projektu są sprzeczne z art. 179 Konstytucji stanowiącym, że sędziowie powoływani są na czas nieokreślony, jak również z art. 180 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym sędziowie są nieusuwalni. Ostatni z powołanych przepisów wyłącza możliwość wprowadzania przez władzę ustawodawczą aktów prawnych przewidujących usunięcie sędziego z urzędu z mocy samego prawa. Tak rozumiana zasada nieusuwalności adresowana jest do wszystkich organów władzy publicznej, w tym również do ustawodawcy, nie jest on zatem uprawniony do kreowania aktów prawnych arbitralnie usuwających sędziów z mocy samego prawa. Ustawodawca nie posiada też kompetencji do przekazania tego uprawnienia arbitralnej decyzji organów władzy wykonawczej.

72. Art. 180 w zw. z art. 10 ust. 1 Konstytucji RP wprowadza gwarancje służące zabezpieczeniu niezależności władzy sądowniczej i jej zdolności do niezawisłego wymierzania sprawiedliwości. Uznaje się, że ich obowiązywanie stanowi warunek konieczny dla istnienia niezawisłości sędziowskiej (wyrok

70. Considering the above examples of solutions for nominating judges in some EU countries, it is worth noting that even if a judicial council operates in a given country, the judicial part in no case has a majority of votes in it. In Poland, judges in the National Council of the Judiciary have 17 out of 25 votes, which makes this body the most judicial of all councils in the European Union countries.

III Inconsistency of the draft act with The Constitution of Poland and with the established constitutional custom

III.1. Inconsistency of the draft act with The Constitution of Poland

71. Articles 3 and 5 of the draft are inconsistent with Article 179 of the Constitution, which states that judges are appointed for an indefinite period, as well as with Article 180, paragraph 1 of the Constitution, according to which judges are irremovable. The latter provision excludes the possibility of the legislative authority introducing legal acts providing for the removal of a judge from office by operation of law itself. The principle of irremovability understood in this way is addressed to all public authorities, including the legislator, and therefore it is not authorized to create legal acts arbitrarily removing judges by operation of law itself. The legislator also does not have the competence to transfer this authority to an arbitrary decision of the executive authorities.

72. Article 180, in conjunction with Article 10, paragraph 1 of the Constitution of the Republic of Poland, introduces guarantees aimed at securing the independence of the judiciary and its ability to administer justice independently. It is considered that their validity is a necessary condition for the existence of judicial

TK z 12.12.2001 r., SK 26/01). Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24.6.1998 r. (K 3/98), „podstawowe znaczenie w tym zakresie ma zasada nieusuwalności sędziów, w szczególności wykluczająca powierzenie samodzielnym decyzjom władzy wykonawczej jakichkolwiek rozstrzygnięć dotyczących sytuacji prawnej sędziego”.

73. Stanowisko, wedle którego sędziowie powołani przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw posiadają taki sam status, jak sędziowie powołani przed 2018 r., zostało utrwalone w licznych orzeczeniach Naczelnego Sądu Administracyjnego. Naczelny Sąd Administracyjny przyjął, że instytucja wyłączenia sędziego nie służy kontroli działań Prezydenta RP podejmowanych w ramach jego konstytucyjnych kompetencji określonych w art. 179 i art. 144 ust. 2 i ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Ponadto, Naczelny Sąd Administracyjny w licznych orzeczeniach stwierdził, a co należy stosować również do statusu sędziów sądów powszechnych, sędziów sądów wojskowych i sędziów Sądu Najwyższego, że „sędzia sądu administracyjnego bądź asesor sądowy w wojewódzkim sądzie administracyjnym, powołany do sprawowania urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jest sędzią Rzeczypospolitej Polskiej i sędzią europejskim w rozumieniu art. 2 i art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych (Dz.Urz. UE C 303 z 14 grudnia 2007 r., s. I), a także art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), także wówczas, gdy procedura poprzedzająca jego powołanie mogła być dotknięta wadami” (wyroki NSA z dnia 4.11.2021r., III FSK 3626/21, wyrok NSA z dnia 4.11.2021 r., III FSK 4104/21, III

independence (judgment of the Constitutional Tribunal of 12 December 2001, SK 26/01). As indicated by the Constitutional Tribunal in its judgment of 24 June 1998 (K 3/98), "the principle of irremovability of judges is of fundamental importance in this respect, in particular excluding the entrusting of any decisions concerning the legal situation of a judge to the independent decisions of the executive power".

73. The position according to which judges appointed by the President of the Republic of Poland at the request of the National Council of the Judiciary, formed in the manner specified in the provisions of the Act of 8 December 2017 amending the Act on the National Council of the Judiciary and certain other acts have the same status as judges appointed before 2018, has been established in numerous rulings of the Supreme Administrative Court. The Supreme Administrative Court has accepted that the institution of excluding a judge does not serve to control the actions of the President of the Republic of Poland undertaken within the framework of his constitutional competences specified in Article 179 and Article 144 sec. 2 and sec. 3 item 17 of the Constitution of the Republic of Poland. Furthermore, the Supreme Administrative Court has stated in numerous rulings, which should also be applied to the status of judges of common courts, judges of military courts and judges of the Supreme Court, that "a judge of an administrative court or a judicial assessor in a provincial administrative court, appointed to hold office by the President of the Republic of Poland, is a judge of the Republic of Poland and a European judge within the meaning of Article 2 and Article 19 sec. 1 of the Treaty on European Union (Journal of Laws of 2004, No. 90, item 864/30, as amended) and Article 6 sec. 1 TEU in conjunction with Article 47 of the Charter of Fundamental Rights (OJ EU C 303, 14 December 2007, p. I), as well as Article 6 para. 1 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, done in Rome on 4 November 1950 (Journal of Laws of 1993, No. 61, item 284, as amended), also when the procedure preceding his

FSK 3626/21, I OSK 1917/18, I OSK 2445/18, I OSK 1713/18, I OSK 1807/18, I OSK 1393/18, I OSK 1393/18, I OSK 1889/18, I OSK 2445/18, I OSK 1394/18, I OSK 1918/18, I OSK 1969/18, I OSK 1988/18, I OSK 2055/18, I OSK 2142/18).

74. Projektowana ustawa wprowadza skutek złożenia z mocy prawa sędziego z urzędu z uwagi na domniemaną, bo niestwierdzoną wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, niezgodność ustawy kształtującej tzw. sędziowską część składu Krajowej Rady Sądownictwa z Konstytucją RP. Tymczasem w przeszłości nigdy nie doszło do podważenia, ustawowego lub wyrokiem sądu, powołania przez Prezydenta RP na urząd sędziego, co do którego wniosek przedstawiła Krajowa Rada Sądownictwa wybrana na podstawie przepisów, których niezgodność z Konstytucją stwierdził wyrokiem Trybunał Konstytucyjny [por. wyrok TK z 18.7.2007 r., K 25/07, wyrok TK z 27.5.2008 r., SK 57/06 – z uwagi na brak możliwości odwołania się od uchwał KRS (odwołania nie przysługiwały zatem w okresie funkcjonowania KRS w latach 1990-2007), wyrok TK z 19.11.2009 r., K 62/07, wyrok TK z 16.4.2008 r., K 40/07, wyrok TK z 29.11.2007 r., SK 43/06 i wyrok TK z 20.6.2017 r., K 5/17 – z uwagi na brak wspólnej kadencji i tzw. wybory kurialne sędziowskiej części Rady]. **Dodatkowo, Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 25.3.2019 r. (K. 12/18), przesądził, że art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2019 r., poz. 84) jest zgodny z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.**

appointment could have been flawed" (judgments of the Supreme Administrative Court of 4 November 2021, III FSK 3626/21, judgment of the Supreme Administrative Court of 4 November 2021, III FSK 4104/21, III FSK 3626/21, I OSK 1917/18, I OSK 2445/18, I OSK 1713/18, I OSK 1807/18, I OSK 1393/18, I OSK 1393/18, I OSK 1889/18, I OSK 2445/18, I OSK 1394/18, I OSK 1918/18, I OSK 1969/18, I OSK 1988/18, I OSK 2055/18, I OSK 2142/18).

74. The draft act introduces the effect of removing a judge from office by operation of law due to the alleged, because not confirmed by a judgment of the Constitutional Tribunal, inconsistency of the act shaping the so-called judicial part of the composition of the National Council of the Judiciary with the Constitution of the Republic of Poland. Meanwhile, in the past, there has never been a challenge, by law or by a court judgment, to the appointment by the President of the Republic of Poland to the office of a judge, in respect of which the National Council of the Judiciary, elected on the basis of provisions whose inconsistency with the Constitution was confirmed by a judgment of the Constitutional Tribunal [compare, by law or by a court judgment]. [judgment of the Constitutional Tribunal of 18 July 2007, K 25/07, judgment of the Constitutional Tribunal of 27 May 2008, SK 57/06 – due to the lack of possibility of appealing against resolutions of the National Council of the Judiciary (therefore, appeals were not possible during the period of operation of the National Council of the Judiciary in the years 1990-2007), judgment of the Constitutional Tribunal of 19 November 2009, K 62/07, judgment of the Constitutional Tribunal of 16 April 2008, K 40/07, judgment of the Constitutional Tribunal of 29 November 2007, SK 43/06 and judgment of the Constitutional Tribunal of 20 June 2017, K 5/17 – due to the lack of a joint term of office and the so-called curial elections of the judicial part of the Council]. **Additionally, the Constitutional Tribunal, in its judgment of 25 March 2019 (K. 12/18), ruled that Article 9a of the Act of 12 May 2011 on the National Council of the Judiciary (Journal of Laws of 2019, item 84) is consistent with Article 187 paragraph 1 point 2**

75. Proponowane w projekcie ustawowe złożenie sędziów z urzędu ma w założeniu być sankcją wadliwej procedury nominacyjnej w postaci – rzekomego – braku uchwały Krajowej Rady Sądownictwa. Jednocześnie spod działania ustawy wyłącza się m.in. sędziów, którzy zostali powołani po raz pierwszy na urząd sędziego sądu rejonowego po odbytej asesurze. Nie znajduje to uzasadnienia w treści art. 179 Konstytucji RP. Deklaracja o rzekomym minimalnym udziale Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze nominacyjnej tych osób (art. 2 ust. 2 Projektu) stanowi jedynie próbę ominięcia problemu, że niewyłączenie spod zakresu działań wskazanych w projekcie części sędziów powołanych po 2017 r., spotka się ze zdecydowanym brakiem społecznej akceptacji dla ustawy oraz stworzy trudności natury organizacyjnej oraz logistycznej w niezakłóconym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. W przypadku tej grupy osób, nazywanych tzw. młodymi sędziami, proponuje się konwalidację powołań ex lege (tzw. grupa zielona). Takie rozwiązanie jest niespójne i niekonsekwentne (albowiem różnicuje skutki uchwał tej samej Krajowej Rady Sądownictwa), a ponadto, trudno przyjąć, że ustawą (a nie uchwałami nowej „niewadliwej” Krajowej Rady Sądownictwa) miałyby nastąpić konwersja statusu tych sędziów z tzw. ustawowych (o ile dopuścić istnienie takiej kategorii) na konstytucyjnych.

76. To nierówne traktowanie sędziów nominowanych po 2017 r. rażąco narusza art. 7 Konstytucji RP - zasadę działania władzy na podstawie i w granicach prawa, które według projektu ma być różnie stosowane w odniesieniu do różnych grup sędziów oraz art. 32 Konstytucji RP – zasadę równości wobec prawa, równego traktowania przez władze publiczne i zakazu wszelkiej dyskryminacji. Za całkowicie nieuprawnione należy uznać

and paragraph 4 in conjunction with Article 2, Article 10 paragraph 1 and Article 173 and with Article 186 paragraph 1 of the Constitution of the Republic of Poland.

75. The proposed statutory removal of judges from office in the draft is intended to be a sanction for a defective nomination procedure in the form of an alleged lack of a resolution of the National Council of the Judiciary. At the same time, the act excludes, among others, judges who were appointed for the first time to the office of a district court judge after completing their training. This is not justified by the content of Article 179 of the Constitution of the Republic of Poland. The declaration on the alleged minimal participation of the National Council of the Judiciary in the nomination procedure of these persons (Article 2, Section 2 of the Draft) is merely an attempt to circumvent the problem that failure to exclude from the scope of activities indicated in the draft some of the judges appointed after 2017 will meet with a clear lack of social acceptance for the act and will create organizational and logistical difficulties in the smooth functioning of the justice system. In the case of this group of people, called so-called young judges, it is proposed to validate the appointments ex lege (the so-called green group). Such a solution is inconsistent and incoherent (as it differentiates the effects of resolutions of the same National Council of the Judiciary), and moreover, it is difficult to accept that the act (and not the resolutions of the new “flawless” National Council of the Judiciary) would convert the status of these judges from the so-called statutory (if such a category is allowed) to constitutional.

76. This unequal treatment of judges nominated after 2017 flagrantly violates Art. 7 of the Constitution of the Republic of Poland - the principle of the authorities acting on the basis of and within the limits of the law, which according to the draft is to be applied differently to different groups of judges, and Art. 32 of the Constitution of the Republic of Poland - the principle of equality before the law, equal treatment by public authorities and the

stosowanie różnych regulacji prawnych, a w konsekwencji różnych skutków prawnych wobec osób znajdujących się w tej samej sytuacji prawnej. Skoro bowiem wszystkie osoby nominowane w latach 2018-2025, uzyskały opinię tej samej Krajowej Rady Sądownictwa, to nie można nominacji części tych sędziów sanować, a co do pozostałych sędziów traktować ich nominacji jako wadliwych i prawnie nieskutecznych, bo to narusza zasadę równości wobec prawa i władz.

77. Odstępstwa od zasady nieusuwalności sędziów, zgodnie z art. 180 Konstytucji RP, polegać mogą jedynie na: - złożeniu sędziego z urzędu; - zawieszeniu w urzędowaniu; - przeniesieniu do innej siedziby bądź na inne stanowisko.

78. Konstytucja nie przewiduje instytucji „powrotu do pełnienia urzędu sędziego na wcześniejszym stanowisku” (art. 3 ust. 1 projektu), bądź też „ustania stosunku służbowego na stanowisku sędziego” (art. 5 ust. 1 projektu), które to instytucje są forsowane w projekcie ustawy „przywracającej” praworządność.

79. Nawet, gdyby przyjąć, że powrót do pełnienia urzędu sędziego na wcześniejszym stanowisku w założeniu projektodawcy miał być równoznaczny z przeniesieniem na inne stanowisko, ustanie zaś stosunku służbowego odpowiadać miało złożeniu z urzędu, to analizowany projekt w dalszym ciągu pomija określony w art. 180 Konstytucji wymóg uzyskania w tym przedmiocie orzeczenia sądu. Tylko bowiem sąd rozstrzygnąć może o złożeniu sędziego z urzędu (wyrok TK z 15.12.1999 r., P 6/99, OTK 1999, Nr 7, poz. 60). Wymóg, aby o złożeniu sędziego z urzędu każdorazowo decydował sąd, oznacza przede wszystkim, że każda indywidualna sprawa poddana winna zostać wnikliwej analizie (wyrok TK z: 27.1.1999 r., K 1/98, OTK 1999, Nr 1, poz. 3; 21.10.1998 r., K 24/98, OTK 1998, Nr 6, poz. 97), zapadłe zaś w niej rozstrzygnięcie musi mieć

prohibition of any discrimination. The application of different legal regulations and, consequently, different legal effects to persons in the same legal situation should be considered completely unjustified. Since all persons nominated in the years 2018-2025 obtained the opinion of the same National Council of the Judiciary, the nominations of some of these judges cannot be sanctioned, and as for the remaining judges, their nominations cannot be treated as defective and legally ineffective, because this violates the principle of equality before the law and the authorities.

77. Derogations from the principle of irremovability of judges, in accordance with Article 180 of the Constitution of the Republic of Poland, may only consist in: - removing a judge from office; - suspending them from office; - transferring them to another seat or position.

78. The Constitution does not provide for the institution of "returning to the office of a judge in the previous position" (Article 3, paragraph 1 of the draft), or "terminating the service relationship in the position of a judge" (Article 5, paragraph 1 of the draft), which institutions are being pushed through in the draft act "restoring" the rule of law.

79. Even if we were to assume that the return to the office of a judge in his previous position was supposed by the drafters to be equivalent to a transfer to another position, and the termination of the service relationship was to correspond to removal from office, the draft in question still omits the requirement specified in Article 180 of the Constitution to obtain a court ruling in this respect. Only a court may decide on the removal of a judge from office (Constitutional Tribunal judgment of 15 December 1999, P 6/99, OTK 1999, No. 7, item 60). **The requirement that the removal of a judge from office should be decided each time by a court means, first of all, that each individual case should be subjected to a thorough analysis (judgment of the Constitutional Tribunal of:**

moc orzeczenia (wyroku albo postanowienia), a nie jakąkolwiek inną formę.

80. W polskim porządku prawnym funkcję taką spełniają orzeczenia sądów dyscyplinarnych. Kompetencje tychże sądów nie mogą być przyznane ani bezpośrednio, ani pośrednio jakimkolwiek innym organom, niebędącym sądem. Co więcej, z powyższego wynika jednoznacznie, że przeniesienie sędziego wbrew jego woli na inne stanowisko wynikać może jedynie z okoliczności związanych z osobą konkretnego sędziego.

81. Z punktu widzenia standardów ustanowionych w art. 180 Konstytucji forsowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości rozwiązania są nie do przyjęcia. Rozwiązania te, nie dość, że sprzeczne z powołanymi wyżej przepisami Konstytucji, godzą również w jej art. 45 przyznający każdemu (a zatem również sędziemu) prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

82. Według stanowiska głoszonego aż do chwili obecnej przez przeważającą część przedstawicieli polskiej nauki prawa (por. np. A. Wróbel, Prawo do sądu – tezy referatu, [w:] Rzecznik Praw Obywatelskich, Konferencja Naukowa: Konstytucja RP w praktyce, Warszawa 1999, s. 207 i n.) prawo do sądu w ujęciu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP rozumiane jest szeroko. Choćby już samo pojęcie sprawy, do której rozpatrzenia każdy ma prawo, ma zakres znaczeniowy szerszy niż w ujęciu ustaw istotnych dla poszczególnych gałęzi prawa. Nie występują tu żadne ograniczenia przedmiotowe i nie ma znaczenia normy jakiej gałęzi prawa regulują dany stan faktyczny oraz to, czy prawo podmiotowe, które pragnie chronić dana osoba, ma podstawę w normach prawnych (postanowienie SN z 19.12.2003 r., III CK 319/03, OSNC 2005, Nr 2, poz. 31).

27 January 1999, K 1/98, OTK 1999, No. 1, item 3; 21 October 1998, K 24/98, OTK 1998, No. 6, item 97), and the decision issued therein must have the force of a ruling (judgment or resolution) and not any other form.

80. In the Polish legal system, such a function is fulfilled by the decisions of disciplinary courts. The competences of these courts cannot be granted, either directly or indirectly, to any other bodies that are not courts. Moreover, it clearly follows from the above that the transfer of a judge against his will to another position may only result from circumstances related to the person of a specific judge.

81. From the point of view of the standards established in Article 180 of the Constitution, the solutions pushed by the Ministry of Justice are unacceptable. These solutions, not only are they contrary to the provisions of the Constitution referred to above, but they also violate its Article 45, which grants everyone (and therefore also a judge) the right to a fair hearing by a competent, independent, impartial and impartial court.

82. According to the position expressed until now by the majority of representatives of Polish legal science (see e.g. A. Wróbel, The right to court – theses of the report, [in:] Ombudsman for Citizens' Rights, Scientific Conference: Constitution of the Republic of Poland in practice, Warsaw 1999, p. 207 et seq.), the right to court in the sense of art. 45 sec. 1 of the Constitution of the Republic of Poland is understood broadly. Even the very concept of a case, to which everyone has the right to have it considered, has a broader scope of meaning than in the sense of statutes relevant to individual branches of law. There are no subject-related limitations here and it is irrelevant which branch of law regulates a given factual situation or whether the subjective right that a given person wishes to protect has a basis in legal norms (resolution of the Supreme Court of 19 December 2003, III CK 319/03, OSNC 2005, No. 2, item 31).

83. Za istotne uznać należy też poglądy polskiej doktryny prawa konstytucyjnego na treść elementu prawa do sądu, jakim jest dostęp do sądu. Rozumie się go jako "możliwość zwrócenia się w każdej sytuacji (sprawie) do sądu z żądaniem określenia (ustalenia) statusu prawnego jednostki, w szczególności zaś w tych sytuacjach, w których naruszono bądź zakwestionowano jej prawo. Ujęcie prawa do sądu jako jednego z konstytucyjnych praw (osobistych) jednostki zawiera w sobie zasadę o randze konstytucyjnej – dostępności do sądów. Nie może być ono ograniczone nawet w stanach nadzwyczajnych: wojennym i wyjątkowym, o czym przekonuje art. 233 Konstytucji. Wskazany przepis w jego ust. 1 stanowi, że ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego i wyjątkowego nie może ograniczać wolności i praw określonych między innymi w art. 45 Konstytucji (dostęp do sądu).

84. Jest to o tyle istotne, że – jak przekonują zwolennicy projektu – szczególna rzekomo sytuacja, w jakiej znajdować ma się Polska, uzasadnia sięgnięcie po środki nadzwyczajne. Jak tymczasem wynika z przeprowadzonej analizy, forsowane rozwiązania nie mieszczą się w kanonie rozwiązań, z jakich korzystać może demokratyczne państwo prawa (art. 2 Konstytucji). Wszak organy jego władzy działają wyłącznie na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji).

85. O szerokim pojmowaniu prawa do sądu świadczą obowiązujące w porządku prawnym regulacje szczególne stawiające sobie za cel przyspieszenie rozpoznawania spraw sądowych z udziałem przedsiębiorców, czy też zapewnienie wszystkim uczestnikom postępowań sądowych rozpatrzenia ich spraw bez nieuzasadnionej zwłoki. Wprowadzenie zatem osobnej regulacji pozbawiającej tego prawa część środowiska sędziowskiego urąga standardom, o jakich mowa w art. 45 Konstytucji.

83. The views of Polish constitutional law doctrine on the content of the element of the right to a court, namely access to a court, should also be considered important. It is understood as "the possibility of turning to a court in any situation (case) with a request to determine (establish) the legal status of an individual, in particular in those situations in which their right has been violated or questioned. Recognizing the right to court as one of the constitutional (personal) rights of an individual contains a principle of constitutional rank - access to courts. It cannot be limited even in extraordinary states: martial law and states of emergency, as evidenced by art. 233 of the Constitution. The indicated provision in its par. 1 states that the act specifying the scope of restrictions on the freedoms and rights of a person and a citizen during martial law and states of emergency cannot limit the freedoms and rights specified, among others, in art. 45 of the Constitution (access to court).

84. This is important because - as the supporters of the project argue - the allegedly special situation in which Poland is supposed to find itself justifies the use of extraordinary measures. Meanwhile, as it results from the analysis conducted, the solutions being pushed through do not fit into the canon of solutions, with which a democratic state of law may use (Article 2 of the Constitution). After all, its authorities operate solely on the basis of and within the limits of the law (Article 7 of the Constitution).

85. The broad understanding of the right to a court is evidenced by the special regulations in force in the legal order, which aim to accelerate the consideration of court cases involving entrepreneurs, or to ensure that all participants in court proceedings have their cases considered without undue delay. Therefore, the introduction of a separate regulation depriving part of the judicial community of this right is an affront to the standards referred to in Article 45 of the Constitution.

86. Skoro nawet w takich sytuacjach, jak stan wojenny czy też stan wyjątkowy, ustrojodawca za niedopuszczalne uznał odebranie obywatelom prawa do sądu, to jak w takim razie tłumaczyć pozbawienie go pewnej kategorii osób w okresie normalnego funkcjonowania Państwa. Przypomnijmy, że podstawą zmian w sądownictwie, o jakich mowa w art. 3 i 5 projektu ustawy „przywracającej” praworządność, ma być sam tylko fakt powołania do pełnienia funkcji sędziego na podstawie uchwał podjętych w latach 2018 – 2025 przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (art. 1 oraz art. 2 ust. 1 projektu). Prawdą jest, że art. 180 Konstytucji nie stanowi wprost, iż podstawą usunięcia sędziego z urzędu czy też jego przesunięcia na inne stanowisko, może być wyłącznie popełniony przez tego sędziego delikt. W sytuacji jednak, gdy ta sama regulacja nie przewiduje innej ścieżki dla tego typu działań, aniżeli postępowanie zakończone orzeczeniem sądu, za logiczne uznać należy, że w innej sytuacji, aniżeli popełnienia przez sędziego deliktu, pozbawienie go urzędu czy też przesunięcie go na inne stanowisko, nie może mieć miejsca. Słuszność powyższego rozumowania potwierdzają przepisy art. 107 i następne ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, uszczegóławiające w tym zakresie art. 180 Konstytucji. Nie powinien w tym przypadku odgrywać roli argument, że w Konstytucji wprost nie powiązano usuwania czy też przesuwania sędziów na stanowiskach z ich odpowiedzialnością deliktową. Pamiętać należy bowiem o tym, że Konstytucja w żadnym ze swoich przepisów nie stawia wymogu, aby sędziowska część Krajowej Rady Sądownictwa wybierana miała być wyłącznie przez sędziów. Przepisu takiego próżno szukać w Konstytucji. Jak powszechnie wiadomo nie stanowiło to jednak przeszkody w upartym forsowaniu poglądu, wedle którego jakkolwiek inny sposób wybierania tej części Rady czynić ma z niej organ niekonstytucyjny. W analizowanym przypadku tezę, iż sędziego pozbawić można jego dotychczasowego miejsca w strukturze sądownictwa wyłącznie w ramach środka orzeczonego w

86. If even in situations such as martial law or a state of emergency, the legislator considered it inadmissible to deprive citizens of the right to a court, then how can one explain the deprivation of this right of a certain category of persons during the period of normal functioning of the State? Let us recall that the basis for the changes in the judiciary referred to in Articles 3 and 5 of the draft act "restoring" the rule of law is to be the sole fact of appointing a judge to the office on the basis of resolutions adopted in the years 2018-2025 by the National Council of the Judiciary, formed on the basis of the Act of 8 December 2017 amending the Act on the National Council of the Judiciary and certain other acts (Article 1 and Article 2 section 1 of the draft). It is true that Article 180 of the Constitution does not directly state that the basis for removing a judge from office or transferring him to another position may only be a tort committed by that judge. However, in a situation where the same regulation does not provide for any other path for such actions than proceedings concluded with a court ruling, it should be considered logical that in any other situation than the commission of a tort by a judge, their removal from office or transfer to another position cannot take place. The validity of the above reasoning is confirmed by the provisions of art. 107 and subsequent provisions of the Act of 27 July 2001 - the Law on the Organization of Common Courts, which specifies in this respect art. 180 of the Constitution. In this case, the argument that the Constitution does not directly link the removal or transfer of judges in positions with their tortious liability should not play a role. It should be remembered that the Constitution does not require in any of its provisions that the judicial part of the National Council of the Judiciary should be elected exclusively by judges. Such a provision is not to be found in the Constitution. As is commonly known, however, this did not constitute an obstacle to the stubborn enforcement of the view that any other method of electing this part of the Council would make it an unconstitutional body. In the case in question, the thesis that a judge may be deprived of his or her current place in the structure of the judiciary only as part of a measure imposed in disciplinary proceedings is supported by stronger

postępowaniu dyscyplinarnym wspierają argumenty silniejsze, a na pewno nie słabsze, aniżeli te, które przemawiać miały na korzyść stanowiska, że sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa wybierać mają wyłącznie inni sędziowie.

87. Poddając analizie brzmienie art. 1 i art. 2 ust. 1 projektu ustawy dojść należy do wniosku, że jedyną przesłanką wdrożenia sankcji przewidzianych w art. 3 i art. 5 projektu jest samo tylko powołanie do podjęcia urzędu sędziego na podstawie uchwał, o jakich mowa w art. 1 projektu. Jak czytamy z kolei w uzasadnieniu projektu, potrzebę wdrożenia przewidzianych w nim rozwiązań stanowią mają „systemowe nieprawidłowości procedury nominacji sędziowskich” (str. 10 uzasadnienia projektu). Jak zatem wynika z powyższego, obecny ustawodawca obarczył negatywnymi konsekwencjami owych „systemowych nieprawidłowości” samych sędziów z tej jedynie przyczyny, że w pewnym, arbitralnie przez tego ustawodawcę wyznaczonym okresie (lata 2018 – 2025) brali oni udział w procedurach nominacyjnych ustanowionych obowiązującymi ówczesnie i nadal obowiązującymi przepisami. Jeśli zatem dopatrywać się w tym jakiegokolwiek deliktu, to wyłącznie po stronie ówczesnego ustawodawcy, nie zaś samych sędziów. Nie sposób ocenić tego inaczej, aniżeli jako próby objęcia części środowiska odpowiedzialnością zbiorową za nieprawidłowości procesu legislacyjnego, w którym sędziowie ci w żaden sposób nie uczestniczyli. Niezależnie jednak od tego, czy sankcje - mające dotknąć sędziów, którzy przeszli kwestionowane obecnie procedury nominacyjne i awansowe - nakładane są w związku z jakimkolwiek przewinieniem, czy też nie. Konstytucja nie dopuszcza zastosowania sankcji, o jakich mowa w art. 3 i art. 5 projektu ustawy w przypadkach innych, aniżeli „jedynie na mocy orzeczenia sądu” (art. 180 Konstytucji RP).

88. Problemu tego nie usuwa art. 15a projektu przewidujący możliwość odwołania się do Sądu Najwyższego od wpisu w wykazie osób objętych skutkami ustawy. Jak czytamy bowiem w projekcie, w ramach powyższego środka prawnego dopuszczalne jest kwestionowanie jedynie „prawidłowości określenia” względem

arguments, and certainly not weaker ones, than those that were supposed to speak in favour of the position that judges to the National Council of the Judiciary should be elected exclusively by other judges.

87. When analysing the wording of art. 1 and art. 2 sec. 1 of the draft act, it should be concluded that the only premise for implementing the sanctions provided for in art. 3 and art. 5 of the draft is the mere appointment of a judge to the office on the basis of the resolutions referred to in art. 1 of the draft. As we read in the justification of the draft, the need to implement the solutions provided for therein is to be constituted by "systemic irregularities in the judicial nomination procedure" (p. 10 of the justification of the draft). As it follows from the above, the current legislator has burdened the judges themselves with the negative consequences of these "systemic irregularities" for the sole reason that in a certain period arbitrarily designated by this legislator (the years 2018-2025) they took part in the nomination procedures established by the provisions in force at that time and still in force. Therefore, if any tort is to be seen in this, it is solely on the part of the then legislator, not the judges themselves. There is no way to assess this other than as an attempt to hold part of the community collectively liable for the irregularities of the legislative process in which these judges did not participate in any way. However, regardless of whether the sanctions - intended to affect judges who underwent the currently questioned nomination and promotion procedures - are imposed in connection with any misconduct or not. The Constitution does not allow the application of sanctions referred to in Article 3 and Article 5 of the draft act in cases other than "only by court decision" (Article 180 of the Constitution of the Republic of Poland).

88. This problem is not eliminated by Article 15a of the draft, which provides for the possibility of appealing to the Supreme Court against entry in the list of persons covered by the effects of the act. As we read in the draft, within the framework of the above legal

danej osoby „skutków wynikających z ustawy” (art. 15a). Postępowanie powyższe, choć faktycznie toczące się przed sądem, uznać należy jedynie za atrapę tego, czego wymaga art. 180 Konstytucji, a zatem orzeczenia sądu składającego sędziego z urzędu bądź też przenoszącego go na inne stanowisko, które zapadło w konkretnych, indywidualnie odnoszących się do tego sędziego okolicznościach, nie zaś jedynie rozstrzygnięcia co do tego, czy dany sędzia umieszczony został w wykazie, gdyż rzeczywiście objął urząd na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa podjętej w ramach czasowych wskazanych w projekcie, czy też umieszczono go w nim jedynie wskutek omyłki.

89. Nie dość na tym. **Zawłaszczenie przez władzę ustawodawczą kompetencji przyznanych przez Konstytucję wyłącznie władzy sądowniczej jest nie do pogodzenia z art. 10 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej. Postanowienia projektu dają w istocie władzy ustawodawczej przewagę nad władzą sądowniczą, przekreślając tym samym równość między nimi i prowadząc do uzależnienia tej drugiej od tej pierwszej.** Skutkuje to jednoczesnym zniesieniem ustanowionej w art. 173 Konstytucji niezależności sądów od innych władz, definitywnie niszcząc porządek ustrojowego bytu, który w art. 2 Konstytucji określono mianem demokratycznego państwa prawnego.

90. **Podsumowując, projekt ustawy „przywracającej” praworządność ocenić należy jako łamiący art. 2, art. 7, art. 10, art. 32, art. 145, art. 173, art. 179, art. 180 i art. 233 Konstytucji RP.**

remedy, it is only permissible to question the "correctness of the determination" of the "effects resulting from the act" with respect to a given person (Article 15a). The above proceedings, although actually pending before the court, should be considered only a mock-up of what is required by Article 180 of the Constitution, i.e. a court decision removing a judge from office or transferring him to another position, which was issued in specific, individually applicable circumstances to that judge, and not only a decision as to whether a given judge was placed on the list because he actually took office on the basis of a resolution of the National Council of the Judiciary adopted within the time frame indicated in the draft, or whether he was placed there only as a result of an error.

89. That is not all. **The appropriation by the legislative authority of the competences granted by the Constitution exclusively to the judicial authority is incompatible with Article 10, Section 1 of the Constitution, according to which the system of government of the Republic of Poland is based on the division and balance of the legislative authority, the executive authority and the judicial authority. The provisions of the bill essentially give the legislative authority an advantage over the judicial authority, thereby destroying the equality between them and leading to the dependence of the latter on the former.** This results in the simultaneous abolition of the independence of courts from other authorities established in Article 173 of the Constitution, definitively destroying the order of the system of existence, which in Article 2 of the Constitution is defined as a democratic state of law.

90. **In summary, the bill “restoring” the rule of law should be assessed as violating Article 2, Article 7, Article 10, Article 32, Article 145, Article 173, Article 179, Article 180 and Article 233 of the Constitution of the Republic of Poland.**

III.2. Sprzeczność z ugruntowanym zwyczajem konstytucyjnym

91. W Polsce problem wadliwych nominacji sędziowskich istnieje od wielu lat, ale nigdy nie proponowano takich rozwiązań, jak obecnie w postaci usunięcia z urzędu tysięcy sędziów. Nigdy wcześniej nie podważono żadnego powołania na stanowisko sędziego przez Prezydenta RP nawet, gdy wniosek o powołanie przedstawiła Krajowa Rada Sądownictwa wybrana na podstawie przepisów, których niezgodność z Konstytucją stwierdził wyrokiem Trybunał Konstytucyjny, co w przypadku Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w sposób wynikający z przepisów sprzed nowelizacji ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 8 grudnia 2017 r. kilkakrotnie miało miejsce.

92. Wyrokiem z 18 lipca 2007 r., K 25/07 Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z uwagi na wygaszenie z mocy prawa mandatów członków Krajowej Rady Sądownictwa, będących sędziami pełniącymi funkcję prezesa lub wiceprezesa sądu.

93. Wyrokiem z 29 listopada 2007 r., SK 43/06 Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z uwagi na pozostawienie Krajowej Radzie Sądownictwa ustalenia kryteriów oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie, przeprowadzanej przez prezesów sądów okręgowych i apelacyjnych.

94. Wyrokiem z 16 kwietnia 2008 r., K 40/07 Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z uwagi na zasadę bezwzględnej jawności głosowań w Krajowej Radzie Sądownictwa.

III.2. Inconsistency of the draft act with established constitutional custom

91. In Poland, the problem of defective judicial nominations has existed for many years, but such solutions have never been proposed as the current one in the form of removing thousands of judges from office. Never before has any appointment to the position of a judge by the President of the Republic of Poland been challenged, even when the application for appointment was submitted by the National Council of the Judiciary, elected on the basis of provisions that were found to be inconsistent with the Constitution by a judgment of the Constitutional Tribunal, which in the case of the National Council of the Judiciary, formed in a manner resulting from the provisions prior to the amendment of the Act on the National Council of the Judiciary of 8 December 2017, occurred several times.

92. In its judgment of 18 July 2007, K 25/07, the Constitutional Tribunal found the Act on the National Council of the Judiciary to be inconsistent with the Constitution due to the expiry by operation of law of the mandates of members of the National Council of the Judiciary who are judges holding the position of president or vice-president of a court.

93. In its judgment of 29 November 2007, SK 43/06, the Constitutional Tribunal found the Act on the National Council of the Judiciary to be inconsistent with the Constitution due to the fact that the National Council of the Judiciary was left to determine the criteria for the evaluation of candidates for judicial positions, conducted by the presidents of regional and appellate courts.

94. In its judgment of 16 April 2008, K 40/07, the Constitutional Tribunal found the Act on the National Council of the Judiciary to be inconsistent with the Constitution due to the principle of absolute openness of voting in the National Council of the Judiciary.

95. Wyrokiem z 27 maja 2008 r., SK 57/06 Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z uwagi na brak możliwości odwołania się od uchwał Rady, co dotyczy wszystkich konkursów na stanowiska sędziowskie, które odbyły się w okresie od 1990 r. do 2007 r.

96. Wyrokiem z 19 listopada 2009 r., K 62/07 Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z uwagi na ustalenie reguł postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa w drodze rozporządzenia, a nie w drodze regulacji ustawowej, czego wymaga Konstytucja RP.

97. Wyrokiem z 20 czerwca 2017 r., K 5/17 Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z uwagi na brak wspólnej kadencji i tak zwane wybory kurialne sędziowskiej części Rady.

98. Przytoczone wyroki jednoznacznie wskazują, że nominacje sędziowskie, które odbywały się na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w sposób wynikający z przepisów SPRZED nowelizacji ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 8 grudnia 2017 r., czyli działającej do 6 marca 2018 r., były dotknięte bardzo istotnymi wadami, gdyż ówczesne przepisy dotyczące działalności Krajowej Rady Sądownictwa Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodne z Konstytucją.

99. Natomiast przepisy krajowe dotyczące Krajowej Rady Sądownictwa, działającej od 6 marca 2018 r., nigdy nie zostały uznane za niezgodne z Konstytucją RP, a wszystkie zastrzeżenia dotyczą ewentualnego braku niezależności tak ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa od innych władz.

95. By its judgment of 27 May 2008, SK 57/06, the Constitutional Tribunal found the Act on the National Council of the Judiciary to be inconsistent with the Constitution due to the lack of possibility of appealing against the resolutions of the Council, which applies to all competitions for judicial positions held between 1990 and 2007.

96. By its judgment of 19 November 2009, K 62/07, the Constitutional Tribunal found the Act on the National Council of the Judiciary to be inconsistent with the Constitution due to the establishment of rules of procedure before the National Council of the Judiciary by way of a regulation, and not by way of a statutory regulation, which is required by the Constitution of the Republic of Poland.

97. In its judgment of 20 June 2017, K 5/17, the Constitutional Tribunal found the Act on the National Council of the Judiciary to be inconsistent with the Constitution due to the lack of a joint term of office and the so-called curial elections of the judicial part of the Council.

98. The cited judgments clearly indicate that the judicial nominations that took place at the request of the National Council of the Judiciary, shaped in a manner resulting from the provisions BEFORE the amendment to the Act on the National Council of the Judiciary of 8 December 2017, i.e. operating until 6 March 2018, were affected by very significant defects, as the then provisions regarding the activities of the National Council of the Judiciary were deemed by the Constitutional Tribunal to be inconsistent with the Constitution.

99. However, the national regulations concerning the National Council of the Judiciary, operating since 6 March 2018, have never been found to be inconsistent with the Constitution of the Republic of Poland, and all reservations concern the potential lack of

100. Patrząc na aktualną sytuację w Polsce, nasuwa się refleksja, że sędziowie nie mogą być zakładnikami historii czy polityki, gdyż w przeciwnym wypadku polski wymiar sprawiedliwości nie będzie niezależny, a sędziowie - niezawisli. To nie sędziowie tworzyli aktualne procedury nominacyjne i to nie sędziowie powinni ponosić tego konsekwencje. Skoro doszło do uchwalenia przepisów, które sprawiają, że proces nominacji sędziów budzi wątpliwości z powodu sposobu ukształtowania Krajowej Rady Sądownictwa, to trzeba zmienić sposób powoływania sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa, aby spełniał standardy konstytucyjne i konwencyjne. Natomiast co do nominacji sędziów, to wszystkie powinny być pozostawione w mocy, bez możliwości usuwania z urzędu sędziów nominowanych od 6 marca 2018 r.

101. Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając wcześniej niekonstytucyjność przepisów dotyczących Krajowej Rady Sądownictwa, zawsze kierował się wyższym dobrem, jak koniecznością zagwarantowania prawa do sądu, o którym stanowi art. 45 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, zaufanie obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, stabilność wymiaru sprawiedliwości i niewzruszalność prawomocnych orzeczeń.

102. Polski Trybunał Konstytucyjny w latach 2007-2009 kilka razy stwierdzał, że skoro przepisy dotyczące sposobu wyboru i funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa są niekonstytucyjne, to trzeba je zmienić, ale zawsze były to zmiany przepisów ze skutkiem na przyszłość, a nigdy ex tunc czy nawet ex nunc. Zawsze szanowano zasadę lex retro non agit, czyli niedziałania prawa wstecz. W przeszłości w Polsce utrzymywano więc w mocy wszystkie orzeczenia wydane przez sędziów

independence of the National Council of the Judiciary thus formed from other authorities.

100. Looking at the current situation in Poland, one may reflect that judges cannot be hostages of history or politics, because otherwise the Polish justice system will not be independent, and judges - impartial. It was not judges who created the current nomination procedures and it is not judges who should bear the consequences of this. Since regulations have been adopted that make the process of nominating judges questionable due to the way the National Council of the Judiciary is formed, the method of appointing judges to the National Council of the Judiciary must be changed to meet constitutional and conventional standards. As for the nominations of judges, all of them should be left in force, without the possibility of removing from office judges nominated from 6 March 2018.

101. The Constitutional Tribunal, when previously finding the unconstitutionality of the provisions concerning the National Council of the Judiciary, has always been guided by the greater good, such as the need to guarantee the right to a court, as stipulated in Article 45 of the Constitution and Article 6 section 1 of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms, citizens' trust in the state and the law it establishes, the stability of the justice system and the inviolability of final judgments.

102. The Polish Constitutional Tribunal stated several times in the years 2007-2009 that since the provisions concerning the method of election and functioning of the National Council of the Judiciary are unconstitutional, they must be changed, but these were always changes to the provisions with effect for the future, and never ex tunc or even ex nunc. The principle of lex retro non agit, i.e. non-retroactivity of law, has always been respected. In the past, in Poland, all judgments issued by judges nominated in an

nominowanych w niekonstytucyjnej procedurze, na podstawie uchwał działającej niezgodnie z Konstytucją Krajowej Rady Sądownictwa, utrzymywano w mocy wszystkie konkursy sędziowskie, które odbyły się przed Radą, zastrzegając, że skarżący mogą wziąć udział w nowych konkursach w przyszłości. Ponadto Trybunał Konstytucyjny zastrzegał, że czynności podejmowane przez osoby nominowane w takich okolicznościach pozostają w mocy i nie można ich wzruszyć.

103. W bardzo trudnej sytuacji polskiego wymiaru sprawiedliwości, gdy praktycznie przy nominacjach jednej trzeciej sędziów brała udział Krajowa Rada Sądownictwa działająca w obecnym kształcie, jedynym słusznym rozwiązaniem jest utrzymanie w mocy wszystkich nominacji i wszystkich orzeczeń, ze zmianą przepisów na przyszłość, co w projekcie ustawy proponuje się wyłącznie wobec tzw. grupy zielonej.
104. Natomiast jakikolwiek próby „rozliczania” sędziów za błędy popełnione przez parlament podczas uchwalania regulacji ustrojowych sądownictwa, doprowadzą do zapaści wymiaru sprawiedliwości, której w przeszłości zawsze skutecznie unikano, a problem dotyczył nominacji nie z 7 lat, ale z 17 lat, gdyż dotyczył okresu od 1990 r. do 2007 r., a teraz dotyczy tylko okresu od 2018 r. do 2025 r.
105. Ponadto proponowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości regulacje, które mają służyć naprawie sytuacji w polskim wymiarze sprawiedliwości nie dość, że zrujniają polski wymiar sprawiedliwości, to stwórzą niebezpieczny precedens do ingerencji władzy ustawodawczej i wykonawczej we władzę sądowniczą, naruszającej zasadę równowagi się władz ustanowioną w art. 10 Konstytucji, co w demokratycznym państwie prawa nie może mieć miejsca.
106. Należy zauważyć, że wyrok TK z 8.5.2012 r. (K 7/10), który jest podstawą budowania metafory o tzw. sędziach ustawowych, na podstawie której chce się usunąć w Polsce z obecnie zajmowanych

unconstitutional procedure, based on resolutions of the National Council of the Judiciary acting incompatible with the Constitution, were upheld, all judicial competitions held before the Council were upheld, stipulating that the complainants could take part in new competitions in the future. In addition, the Constitutional Tribunal stipulated that actions taken by persons nominated in such circumstances remain in force and cannot be overturned.

103. In the very difficult situation of the Polish justice system, when the National Council of the Judiciary operating in its current form participated in the nominations of practically one third of judges, the only right solution is to uphold all nominations and all judgments, with a change in the provisions for the future, which is proposed in the draft act only for the so-called green group.
104. However, any attempts to “hold judges accountable” for errors made by the parliament when adopting the systemic regulations of the judiciary will lead to the collapse of the justice system, which has always been effectively avoided in the past, and the problem concerned nominations not for 7 years, but for 17 years, as it concerned the period from 1990 to 2007, and now concerns only the period from 2018 to 2025.
105. Moreover, the regulations proposed by the Ministry of Justice, which are intended to repair the situation in the Polish justice system, will not only ruin the Polish justice system, but will also create a dangerous precedent for interference by the legislative and executive powers in the judicial power, violating the principle of checks and balances established in Article 10 of the Constitution, which cannot take place in a democratic state of law.
106. It should be noted that **the Constitutional Tribunal judgment of 8 May 2012 (K 7/10), which is the basis for building the metaphor of so-called statutory judges, on the basis of which it is intended**

stanowisk tysiące sędziów, dotyczył powołań/awansów tzw. **poziomych** (procedura awansowa obejmowała wszystkie elementy opisane w art. 179 Konstytucji RP, przy czym jej celem było polepszenie sytuacji prawnej sędziów z dłuższym stażem w zakresie wynagrodzenia za pracę, co nastąpiło, przy braku, typowej dla awansu pionowego, zmiany miejsca pełnienia służby i wpływu na katalog obowiązków służbowych). **Tym samym, awans poziomy nie był powołaniem w rozumieniu art. 179 Konstytucji RP z uwagi na brak ukierunkowania na nadanie sędziemu inwestytury i określenie jej granic.**

107. Koncepcja tzw. sędziów ustawowych, wykorzystywana jest więc przez twórców projektu, a uprzednio przez Komisję Kodyfikacyjną Ustroju Sądów i Prokuratury, do sztucznego wykreowania takiej kategorii sędziów. Po pierwsze, wątpliwe pozostaje posługiwanie się taką konstrukcją prawną – bliżej nieznaną w doktrynie i w orzecznictwie. Po drugie, koncepcję tę należy odrzucić z uwagi na brak stwierdzenia niekonstytucyjności nowelizacji ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa z 8 grudnia 2017 r. (wprost przeciwnie, w obrocie prawnym funkcjonuje wyrok TK z 25.3.2019 r., K 12/18 i brak jest podstaw do przyjęcia, że organ ten, jako konstytucyjny, miałby zostać przekształcony w organ „ustawowy”). Po trzecie, gdyby przyjąć, na wzór asesorów sądowych, że sędziowie powołani po 2017 r. są sędziami ustawowymi, akt prezydencki wymagałby kontrasygnaty premiera – bez niego byłby nieważny (art. 144 ust. 2 w zw. z ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP), a zatem trudno by mówić o powołaniu sędziego w jakimkolwiek sensie, czy to ustawowym, czy – tym bardziej, konstytucyjnym. Po czwarte, koncepcja sędziów ustawowych jest sprzeczna z dyrektywą dokonywania wykładni przepisów ustawowych zgodnie z zasadami i wartościami konstytucyjnymi. Nie ma zatem żadnych podstaw do tworzenia pojęcia tzw. sędziów ustawowych zwłaszcza, jeżeli oznaczałoby to pozbawienie ich gwarancji konstytucyjnych, które obejmują wszystkich sędziów nominowanych od 2018 r.

to remove thousands of judges from their current positions in Poland, concerned so-called horizontal appointments/promotions (the promotion procedure included all the elements described in Art. 179 of the Constitution of the Republic of Poland, and its purpose was to improve the legal situation of judges with longer service in terms of remuneration for work, which occurred in the absence of a change of place of service and influence on the list of official duties, typical of vertical promotion). **Thus, horizontal promotion was not an appointment within the meaning of Art. 179 of the Constitution of the Republic of Poland due to the lack of focus on granting investiture to a judge and defining its limits.**

107. The concept of so-called statutory judges, is therefore used by the authors of the project, and previously by the Codification Commission of the System of Courts and Public Prosecution, to artificially create such a category of judges. Firstly, the use of such a legal construction – unknown in the doctrine and case law – remains questionable. Secondly, this concept should be rejected due to the lack of a finding of unconstitutionality of the amendment to the Act on the National Council of the Judiciary of 8 December 2017 (on the contrary, the judgment of the Constitutional Tribunal of 25 March 2019, K 12/18, is in force in legal transactions and there is no basis for assuming that this body, as a constitutional one, would be transformed into a “statutory” body). Thirdly, if we were to assume, following the example of judicial assessors, that judges appointed after 2017 are statutory judges, the presidential act would require the countersignature of the Prime Minister – without it it would be invalid (Article 144, paragraph 2 in connection with paragraph 3, point 17 of the Constitution of the Republic of Poland), and therefore it would be difficult to speak of the appointment of a judge in any sense, whether statutory or – all the more so – constitutional. Fourthly, the concept of statutory judges is contrary to the directive to interpret statutory provisions in accordance with constitutional principles and values. There is therefore no basis for creating the concept of so-called

III.3. Brak wadliwości składu Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanego na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.

108. Projektowana ustawa opiera się na błędnym założeniu, że Krajowa Rada Sądownictwa w obecnym kształcie została ukształtowana niezgodnie z Konstytucją RP.

109. Skład Krajowej Rady Sądownictwa określa Artykuł 187 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym Krajowa Rada Sądownictwa składa się z: Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej, 15 członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych, 4 członków wybranych przez Sejm spośród posłów, 2 członków wybranych przez Senat spośród senatorów.

110. Zgodnie z treścią art. 187 ust. 4 Konstytucji, ustrój, zakres działania i tryb pracy Krajowej Rady Sądownictwa oraz sposób wyboru jej członków określa ustawa.

111. Z powyższych zapisów Konstytucji w żaden sposób nie wynika, że sędziowie w składzie Krajowej Rady Sądownictwa muszą być wybierani przez innych sędziów. Przemawia za tym nie tylko ich literalna wykładnia, ale również wykładnia historyczna i celowościowa.

112. Jeśli chodzi o wykładnię historyczną, to należy zwrócić uwagę, że podczas obrad Okrągłego Stołu w 1989 r. nie udało się ustalić ostatecznej wersji tego przepisu, a podczas obrad Komisji

statutory judges, especially if this would mean depriving them of constitutional guarantees that cover all judges nominated since 2018.

III.3. Lack of the defective composition of the National Council of the Judiciary established on the basis of the Act of 8 December 2017

108. The proposed act is based on the erroneous assumption that the National Council of the Judiciary in its current form was formed in a manner inconsistent with the Constitution of the Republic of Poland.

109. The composition of the National Council of the Judiciary is specified in Article 187 sec. 1 of the Constitution, according to which the National Council of the Judiciary consists of: the First President of the Supreme Court, the Minister of Justice, the President of the Supreme Administrative Court, a person appointed by the President of the Republic of Poland, 15 members elected from among judges of the Supreme Court, common courts, administrative courts and military courts, 4 members elected by the Sejm from among members of parliament, 2 members elected by the Senate from among senators.

110. In accordance with the content of Article 187 sec. 4 of the Constitution, the structure, scope of activity and procedure of work of the National Council of the Judiciary and the method of electing its members shall be specified by statute.

111. It does not follow from the above provisions of the Constitution that judges in the composition of the National Council of the Judiciary must be elected by other judges. This is supported not only by their literal interpretation, but also by historical and purposive interpretation.

112. As regards the historical interpretation, it should be noted that during the Round Table talks in 1989 it was not possible to establish the final version of this provision, and during the

Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego w dniach 5 i 27 września 1995 r. dyskutowano nad koniecznością społecznej kontroli sądownictwa i dla równowagi zwiększenia w jej składzie liczby osób spoza zawodu sędziowskiego, po to, aby opinia o kandydacie na sędziego nie była tylko opinią środowiska sędziowskiego i aby nie była przez to wypaczona. Podkreślano konieczność wyjścia poza klan - kastę - sędziów i dopuszczenia do tego zawodu innych osób. Podczas obrad wśród członków Komisji przeważał pogląd, że sprawa składu i szczegółowego zakresu działania KRS nie stanowi materii konstytucyjnej i powinna to określać ustawa oraz że Konstytucja nie powinna być nadmiernie drobiazgowa i kazuistycznie regulować wielu kwestii. Wyrażano nawet opinię o skreśleniu z zapisów Konstytucji artykułu regulującego skład KRS i pozostawienie jedynie zapisu, że skład i zakres działania Krajowej Rady Sądownictwa określa ustawa. Pojawiły się również postulaty, aby w Konstytucji określić jedynie proporcje składu KRS, poprzez wskazania liczby osób reprezentującej środowisko sędziowskie i liczby osób spoza tego środowiska, a zasady i tryb ich wyboru miała określać ustawa.

113. Biorąc pod uwagę powyższe, zauważyć należy, że wykładnia celowościowa art. 187 Konstytucji RP wskazuje, iż wybór sędziów przez posłów jest zgodny z celem i duchem tego przepisu, który dąży do zapewnienia reprezentatywności i różnorodności w składzie KRS, a tym samym do wzmocnienia niezależności sądownictwa. Wybór członków KRS przez Sejm jest zgodny z zasadą demokratycznego państwa prawnego, ponieważ Sejm jest organem reprezentującym wolę narodu. Konstytucja przewiduje mieszany skład KRS, który obejmuje przedstawicieli władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Wybór członków przez

discussions of the Constitutional Committee of the National Assembly on 5 and 27 September 1995, the need for social control of the judiciary and, for the sake of balance, increasing the number of people from outside the profession of judges in its composition was discussed, so that the opinion about a candidate for judge was not only the opinion of the judicial community and so that it was not distorted by this. The need to go beyond the clan - caste - of judges and to admit other people to this profession was emphasized. During the deliberations, the prevailing view among the members of the Commission was that the composition and detailed scope of the activities of the National Council of the Judiciary is not a constitutional matter and should be specified by statute, and that the Constitution should not be excessively detailed and regulate many issues casuistically. An opinion was even expressed about deleting the article regulating the composition of the National Council of the Judiciary from the provisions of the Constitution and leaving only the provision that the composition and scope of the activities of the National Council of the Judiciary are specified by statute. There were also postulates that the Constitution should only specify the proportions of the composition of the National Council of the Judiciary, by indicating the number of people representing the judicial community and the number of people from outside this community, and the principles and procedure for their election should be specified by statute.

113. Taking the above into account, it should be noted that the teleological interpretation of Article 187 of the Constitution of the Republic of Poland indicates that the election of judges by members of parliament is consistent with the purpose and spirit of this provision, which aims to ensure representativeness and diversity in the composition of the National Council of the Judiciary, and thus to strengthen the independence of the judiciary. The election of members of the National Council of the Judiciary by the Sejm is consistent with the principle of a democratic state of law, because the Sejm is a body representing the will of the nation. The Constitution provides for a mixed composition of the National Council of the Judiciary,

Sejm jest zgodny z tą zasadą, ponieważ zapewnia reprezentację różnych gałęzi władzy.

114. Zauważyć również należy, że w okresie, gdy pracowano nad tekstem Konstytucji, obowiązywała ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa z dnia 20.12.1989 r. Art. 6 tego aktu prawnego w sposób szczegółowy wskazywał, kto wybiera do składu KRS posłów, senatorów i przedstawicieli części sędziowskiej. Z treści tego przepisu do Konstytucji zdecydowano się przekopiować jedynie zapisy mówiące o tym, kto wybiera posłów i senatorów. Kwestia sposobu wyboru części sędziowskiej została pominięta, co potwierdza jedynie słuszne stanowisko, iż nie miała ona rangi konstytucyjnej, a jedynie ustawową.

115. Zmiany w sposobie wyboru sędziowskiej części KRS wprowadzone ustawą z 8 grudnia 2017 r. nie zmieniły Konstytucji i są zgodne zarówno z jej zapisami, jak i z zasadą demokratycznego państwa prawa, ponieważ umożliwiają obywatelom zgłaszanie kandydatów na członków KRS, co zwiększa udział społeczeństwa w procesie wyboru sędziów zasiadających w KRS. Zmiany te zlikwidowały istniejący wcześniej monopol sędziowski w wyborze członków KRS. Dzięki tej zmianie obywatele mogą niejako pośrednio oddziaływać na władzę sądowniczą, biorąc udział w wyborach. Mają w ten sposób wpływ na skład polityczny i personalny Sejmu, a następnie rządu. Wybierają też prezydenta, a zatem pośrednio oddziałują na kierunek polityki wszystkich tych organów, a także realizację ich konkretnych uprawnień. To wyborcze decyzje wskazują bowiem kierunek działania państwa, co ma znaczenie dla składu KRS, a także ogólnie dla działania władzy sądowniczej, która działa na podstawie prawa stanowionego przez parlament.

which includes representatives of the legislative, executive and judicial powers. The election of members by the Sejm is consistent with this principle, because it ensures the representation of the various branches of power.

114. It should also be noted that at the time of work on the text of the Constitution, the Act on the National Council of the Judiciary of 20 December 1989 was in force. Art. 6 of this legal act indicated in detail who elects members of parliament, senators and representatives of the judicial part to the composition of the National Council of the Judiciary. From the content of this provision, it was decided to copy into the Constitution only the provisions specifying who elects members of parliament and senators. The issue of the method of electing the judicial part was omitted, which only confirms the correct position that it did not have constitutional rank, but only statutory rank.

115. The changes in the method of electing the judicial part of the National Council of the Judiciary introduced by the Act of 8 December 2017 did not change the Constitution and are consistent with both its provisions and the principle of a democratic state of law, as they allow citizens to nominate candidates for members of the National Council of the Judiciary, which increases public participation in the process of electing judges sitting on the National Council of the Judiciary. These changes eliminated the previously existing judicial monopoly in electing members of the National Council of the Judiciary. Thanks to this change, citizens can indirectly influence the judicial power by taking part in elections. In this way, they have an influence on the political and personal composition of the Sejm and then the government. They also elect the president, and therefore indirectly influence the direction of policy of all these bodies, as well as the implementation of their specific powers. It is electoral decisions that indicate the direction of the state's actions, which is important for the

116. Konstytucyjność wprowadzonych zmian w sposobie wyboru członków KRS potwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyrokach z dnia 20 czerwca 2017 r. o sygnaturze K 5/17 oraz z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie o sygnaturze K 12/18. Orzekł w nich, że przepisy dotyczące wyboru członków KRS są zgodne z Konstytucją, a ustawodawca ma swobodę w ustalaniu organu, który wybiera sędziowskich członków KRS.

117. Zauważyć również należy, że o ustawie z 8 grudnia 2017 r. opinię wydała również Komisja Wenecka, przy czym nie zanegowała ona samego sposobu wyboru członków KRS przez Sejm, ale położyła nacisk na większość sejmową, jaka miała decydować o wyborze członków (3/5 zamiast 1/2), oraz na to, że nie powinni być wybierani na wspólną kadencję.

III.3. Krajowa Rada Sądownictwa jako organ konstytucyjny, niebędący organem samorządu sędziowskiego

118. Od początku istnienia Krajowa Rada Sądownictwa jest odrębnym konstytucyjnym kolegiальnym organem państwa (zob. W. Sokolewicz, *Konstytucyjna regulacja władzy sądowniczej*, [w:] *Konstytucja - ustrój, system finansowy państwa. Księga pamiątkowa ku czci prof. Natalii Gajl*, red. T. Dębowska-Romanowska, A. Jankiewicz, Warszawa 1999, s. 180; B. Szmulik, [w:] *Ustrój organów ochrony prawnej*, red. B. Szmulik, M. Żmigrodzki, Lublin 2001, s. 161; T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwulski, *Komentarz do prawa o ustroju sądów i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa*, Warszawa 2002, s. 514).

composition of the National Council of the Judiciary, and generally for the operation of the judicial power, which operates on the basis of the law enacted by parliament.

116. The constitutionality of the changes introduced in the method of electing members of the National Council of the Judiciary was confirmed by the Constitutional Tribunal in its judgments of 20 June 2017, file reference K 5/17, and of 25 March 2019, file reference K 12/18. In them, it ruled that the provisions on the election of members of the National Council of the Judiciary were consistent with the Constitution, and that the legislator had the freedom to establish the body that elects judicial members of the National Council of the Judiciary.

117. It should also be noted that the Venice Commission also issued an opinion on the Act of 8 December 2017, although it did not negate the method of electing members of the National Council of the Judiciary by the Sejm, but emphasized the Sejm majority that was to decide on the election of members (3/5 instead of 1/2), and that they should not be elected for a joint term.

III.3. The National Council of the Judiciary as a constitutional body, not a body of judicial self-government

118. From the beginning of its existence the National Council of the Judiciary, is a separate constitutional collegial body of the state (see W. Sokolewicz, *Constitutional regulation of the judicial power*, [in:] *Constitution - the system, the financial system of the state. A commemorative book in honor of prof. Natalia Gajl*, ed. T. Dębowska-Romanowska, A. Jankiewicz, Warsaw 1999, p. 180; B. Szmulik, [in:] *The system of legal protection bodies*, ed. B. Szmulik, M. Żmigrodzki, Lublin 2001, p. 161; T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwulski, *Commentary on the law on the system of courts and the act on the National Council of the Judiciary*, Warsaw 2002, p. 514).

119. Z wyroków TK wynika, że Krajowa Rada Sądownictwa jest swoistym, samodzielnym, centralnym organem państwowym, którego funkcje powiązane są z władzą sądowniczą. KRS zgodnie z art. 186 ust. 1 Konstytucji stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów (zob. wyroki z: 15 grudnia 1999 r., sygn. P 6/99, OTK ZU nr 7/1999, poz. 164; 19 lipca 2005 r., sygn. K 28/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 81; 18 lipca 2007 r., sygn. K 25/07, OTK ZU nr 7/A/2007, poz. 80; 28 listopada 2007 r., sygn. K 39/07, OTK ZU nr 10/A/2007, poz. 129; 16 kwietnia 2008 r., sygn. K 40/07, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 44; 27 maja 2008 r., sygn. SK 57/06, OTK ZU nr 4/A/2008, poz. 63).

120. Rada nie jest organem władzy sądowniczej. Przemawia za tym zarówno treść konstytucyjnej zasady podziału i równowagi władzy (art. 10 Konstytucji), jak i skład Rady.

121. Krajowej Rady Sądownictwa nie można też traktować jako organu samorządowego czy przedstawicielskiego sędziów polskich (zob. wyrok TK o sygn. K 12/03 oraz wyrok TK z 20.6.2017 r. K 5/17; inaczej: A. Wasilewski, *Władza sądownicza w Konstytucji RP*, "Państwo i Prawo" z. 7/1998, s. 10-11; Z. Świda, [w:] *Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji RP z 1997 roku*, red. J. Boć, Wrocław 1998, s. 284). Krajowa Rada Sądownictwa ma bowiem charakter nie korporacyjny, ale mieszany. Mimo że Rada wykonuje pewne uprawnienia typowe dla samorządu zawodowego, to zakres jej działania jest znacznie szerszy i obejmuje zadania o charakterze państwowym (np. opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych, a także przedstawianie wniosków dotyczących tych materii; podejmowanie uchwał w sprawach wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją RP aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one

119. It follows from the judgments of the Constitutional Tribunal that the National Council of the Judiciary is a specific, independent, central state body whose functions are linked to the judicial power. The National Council of the Judiciary, in accordance with Article 186 sec. 1 of the Constitution safeguards the independence of courts and judges (see judgments of: 15 December 1999, reference number P 6/99, OTK ZU no. 7/1999, item 164; 19 July 2005, reference number K 28/04, OTK ZU no. 7/A/2005, item 81; 18 July 2007, reference number K 25/07, OTK ZU no. 7/A/2007, item 80; 28 November 2007, reference number K 39/07, OTK ZU no. 10/A/2007, item 129; 16 April 2008, reference number K 40/07, OTK ZU no. 3/A/2008, item 44; 27 May 2008, ref. no. SK 57/06, OTK ZU no. 4/A/2008, item 63).

120. The National Council of the Judiciary is not an organ of judicial power. This is supported by both the content of the constitutional principle of the division and balance of powers (Article 10 of the Constitution) and the composition of the Council.

121. The National Council of the Judiciary cannot be treated as a self-governing or representative body of Polish judges (see the judgment of the Constitutional Tribunal, file no. K 12/03, and the judgment of the Constitutional Tribunal of 20 June 2017, file no. K 5/17; otherwise: A. Wasilewski, *Władza Sądownicza w Konstytucji RP*, "Państwo i Prawo", no. 7/1998, pp. 10-11; Z. Świda, [in:] *Konstytucje Rzeczypospolitej oraz kategorii do Konstytucji RP z 1997*, ed. J. Boć, Wrocław 1998, p. 284). The National Council of the Judiciary is not of a corporate nature, but of a mixed nature. Although the Council exercises certain powers typical of a professional self-government, the scope of its activities is much broader and includes tasks of a state nature (e.g. issuing opinions on draft normative acts concerning the judiciary, judges and judicial assessors, as well as submitting motions concerning these matters; adopting resolutions on applications to the Constitutional Tribunal to examine the conformity of normative acts with the Constitution of the Republic of Poland in the scope in which they

niezależności sądów i niezawisłości sędziów; przedstawianie Sejmowi, Senatowi i Prezydentowi RP postulatów dotyczących aktualnych problemów i potrzeb wymiaru sprawiedliwości).

122. „Wydaje się także, że Krajowa Rada Sądownictwa, rozpatrując okoliczności konkretnej sprawy z dystansu wynikającego z jej strukturalnego umiejscowienia, może lepiej niż samorząd sędziowski (zgromadzenie ogólne sędziów konkretnego sądu), z natury rzeczy skazany na pewną intersubiektywizację wynikającą z lokalnych uwarunkowań, ocenić dany przypadek poprzez pryzmat dobra wymiaru sprawiedliwości”.

IV Analiza projektu Ministerstwa Sprawiedliwości i projektów Komisji Kodyfikacyjnej

IV.1. Nierzetelność uzasadnienia projektu – zaniżenie rangi problemu

123. Regulacja statusu dotyczy 3.746 sędziów, a nie około 2.630, jak zakłada projekt, w którym podając nieprawdziwą, zaniżoną o około 1.100 liczbę sędziów, Ministerstwo Sprawiedliwości próbuje obniżyć rangę problemu. W zasadniczych motywach projektu ustawy o „przywracaniu” praworządności wskazano, iż problem dotyczy jedynie około 1.000 początkujących sędziów sądów najniższego szczebla, których sanacja statusu będzie wymagała podjęcia uchwał przez przyszłą, prawidłowo ukształtowaną KRS (str. 16) oraz cofnięcia 1.200 sędziów na poprzednie stanowiska sędziowskie, a także pozbawienia statusu sędziów 430 osób (str. 52 i 53). Po zsumowaniu wynika, że projekt ustawy „przywracającej” praworządność dotyczy około 2.630 sędziów, co nie jest prawdą.

concern the independence of courts and the impartiality of judges; presenting postulates concerning current problems and needs of the justice system to the Sejm, Senate and President of the Republic of Poland).

122. "It also seems that the National Council of the Judiciary, considering the circumstances of a specific case from a distance resulting from its structural location, can better than the judicial self-government (general assembly of judges of a specific court), which is by its nature condemned to a certain intersubjectivization resulting from local conditions, assess a given case through the prism of the good of the justice system."

IV Analysis of the draft act of the Ministry of Justice and the drafts of the Codification Commission

IV.1. Unreliable justification for the project – underestimating the importance of the problem

123. The status regulation concerns 3,746 judges, not approximately 2,630, as the draft assumes, in which the Ministry of Justice, by providing an untrue number of judges, which is reduced by approximately 1,100, is trying to reduce the importance of the problem. The main recitals of the draft act on “restoring” the rule of law indicate that the problem concerns only approximately 1,000 novice judges of the lowest-level courts, whose status reform will require the adoption of resolutions by the future, properly formed National Council of the Judiciary (p. 16) and the withdrawal of 1,200 judges to their previous judicial positions, as well as the deprivation of the status of judges of 430 people (p. 52 and 53). When added up, it results that the draft act

124. Na oficjalnej stronie Prezydenta RP Andrzeja Dudy jest podana ilość nominacji sędziowskich i asesorskich dokonanych w latach 2018 – 2024. Z analizy wynika, że w ww. okresie odbyły się następujące nominacje:

do Sądu Najwyższego - 67;
do sądów powszechnych - 2.378;
do sądów administracyjnych - 131;
do sądów wojskowych - 5;
na asesorów sądowych w sądach rejonowych - 939;
na asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych - 111.

125. Również w 2025 r. dwukrotnie odbyły się nominacje sędziowskie do sądów powszechnych, a było ich 114 (ostatni akt nominacji miał miejsce 7 kwietnia 2025 r.) oraz 1 nominacja asesorska.

126. Z danych ze strony Prezydenta RP jednoznacznie wynika, że w okresie od 2018 r. do 24 kwietnia 2025 r., czyli do czasu pojawienia się projektu ustawy „przywracającej” praworządność łącznie wręczono 3.746 nominacji, a nie 2.630, jak to przedstawiło Ministerstwo Sprawiedliwości.

127. W analizowanym okresie zdarzały się przypadki dwukrotnego powołania tego samego sędziego do sądu wyższej instancji np. do Sądu Okręgowego, a następnie do Sądu Apelacyjnego, czy Sądu Najwyższego, niemniej jednak wydaje się, że taka sytuacja mogła dotyczyć maksymalnie około 150 nominacji w skali całego kraju. Projekt nie uwzględnia przy tym sędziów, którzy zostali powołani w oparciu o uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa w okresie od 2018 do 2025 roku i następnie przeszli w stan spoczynku, do których również ma znaleźć zastosowanie projektowana ustawa.

“restoring” the rule of law concerns approximately 2,630 judges, which is not true.

124. The official website of the President of the Republic of Poland Andrzej Duda provides the number of judicial and assessor nominations made in the years 2018-2024. The analysis shows that the following nominations were made in the above period:
to the Supreme Court - 67;
to common courts - 2,378;
to administrative courts - 131;
to military courts - 5;
for assessors in district courts - 939;
for assessors in provincial administrative courts - 111.

125. Moreover, in 2025, there were two judicial nominations to common courts, and there were 114 of them (the last nomination act took place on April 7, 2025) and 1 assessor nomination.

126. Data from the President of the Republic of Poland clearly indicate that in the period from 2018 to 24 April 2025, i.e. until the draft law “restoring” the rule of law was presented, a total of 3,746 nominations were submitted, and not 2,630, as presented by the Ministry of Justice.

127. In the period under review, there were cases of the same judge being appointed twice to a higher court, e.g. to the District Court and then to the Court of Appeal or the Supreme Court, however, it seems that such a situation could have concerned a maximum of about 150 nominations nationwide. The draft does not take into account judges who were appointed based on a resolution of the National Council of the Judiciary in the period from 2018 to 2025 and then retired, to whom the draft act is also to apply.

128. Tak duża rozbieżność pomiędzy danymi, które wynikają z zasadniczych motywów projektu ustawy, a danymi dotyczącymi ilości nominacji sędziowskich w tym samym okresie, zaprezentowanymi przez kancelarię Prezydenta RP jest dobitnym dowodem na zaniżanie rangi problemu. Analizowany projekt dotyczy zatem nie 2.630 sędziów, ale 3.746 sędziów. Świadczy to o nierzetelności projektu, a nawet celowym zabiegu wprowadzenia opinii publicznej, a także gremium międzynarodowego, w tym Komisji Weneckiej, w błąd.

IV.2. Projekt Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2025 r. ustawy o przywróceniu prawa do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego na podstawie prawa przez uregulowanie skutków uchwał Krajowej Rady Sądownictwa podjętych w latach 2018-2025

129. Projektowana ustawa wprowadza skutek złożenia sędziów z urzędu w drodze ustawy - zawiera stwierdzenie, że wszystkie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z lat 2018-2025 o przedstawieniu Prezydentowi RP wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego, z dniem wejścia w życie ustawy pozbawione są mocy prawnej. Podkreślić przy tym należy, że w Polsce na urząd sędziego powołuje Prezydent RP, a nie Krajowa Rada Sądownictwa, która jedynie rekomenduje kandydatów. Zgodnie z założeniem, ustawa ma wejść w życie w dniu 15 października 2025 r.

130. W dalszym ciągu rząd dopuszcza się poniżającej i bezprawnej segregacji sędziów na trzy grupy: zieloną, żółtą i czerwoną.

131. Tzw. grupa zielona – zostaje objęta ustawową abolicją. Wprost stwierdza się, że w tych wypadkach „na mocy ustawy nastąpi konwalidacja powołania ze skutkiem uniemożliwiającym kwestionowanie w przyszłości ich statusu jako prawidłowo powołanych sędziów”!

128. Such a large discrepancy between the data resulting from the fundamental motives of the draft act and the data on the number of judicial nominations in the same period, presented by the Chancellery of the President of the Republic of Poland, is clear evidence of underestimating the importance of the problem. The draft act under review therefore concerns not 2,630 judges, but 3,746 judges. This proves the unreliability of the project and even a deliberate attempt to mislead public opinion, as well as international bodies, including the Venice Commission.

IV.2. The draft of the Ministry of Justice of 24 April 2025 of the Act on Restoring the Right to an Independent and Impartial Court Established on the Basis of Law by Regulating the Effects of Resolutions of the National Council of the Judiciary Adopted in 2018-2025

129. The draft act introduces the effect of removing judges from office by way of an act - it contains a statement that all resolutions of the National Council of the Judiciary from 2018-2025 on presenting the President of the Republic of Poland with an application for appointment to the office of a judge, shall be deprived of legal force as of the date of entry into force of the act. It should be emphasized that in Poland, the President of the Republic of Poland appoints judges to the office, not the National Council of the Judiciary, which only recommends candidates. According to the project, the act is to enter into force on 15 October 2025.

130. The government continues to allow for the degrading and unlawful segregation of judges into three groups: green, yellow and red.

131. The so-called green group - is subject to statutory amnesty. It is directly stated that in this case "the appointment will be validated under the act with the effect of preventing their status as duly appointed judges from being questioned in the future"!

132. Tzw. grupa żółta – do tej grupy zaliczono sędziów, którzy zostali powołani na urząd w sądzie wyższego szczebla w latach 2018-2025. Sędziowie z tej grupy z mocy ustawy mają być usunięci z urzędu sędziego w sądzie, w którym aktualnie orzekają i z mocy ustawy przeniesieni, a zatem *de facto* powołani do sądu niższego rzędu, w którym uprzednio orzekali. Zostaną zatem usunięci z obecnego urzędu i bez ich udziału, z mocy ustawy nastąpi nawiązanie z nimi stosunku służbowego w sądzie niższego rzędu. Wyjaśnić w tym miejscu należy, że w polskim systemie nie ma jednolitego statusu sędziego i za każdym razem Prezydent RP powołuje sędziego do pełnienia urzędu sędziego w sądzie danego rzędu ze wskazaniem w akcie nominacyjnym siedziby tego sądu. Każdorazowo zatem, na podstawie nominacji nawiązuje się nowy stosunek służbowy, a poprzedni wygasa.

133. W praktyce sędziowie z tej grupy nie przestaną orzekać w sądzie, z którego zostali usunięci ponieważ z mocy ustawy wprowadza się na okres dwóch lat przymusową delegację (bez zgody sędziego) do orzekania w sądzie, z którego zostali usunięci. Sędzia może ustąpić z delegowania za 6-miesięcznym uprzedzeniem (!). Natomiast mimo zakończenia dwuletniego przymusowego okresu delegowania, sędzia musi zakończyć wszystkie sprawy w sądzie, do którego został przymusowo delegowany ponieważ „zachowuje w tym zakresie jurysdykcję”(!). Oznacza to, że po upływie okresu dwóch lat sędzia będzie pracował w dwóch sądach równocześnie: w sądzie niższego rzędu, do którego został zdegradowany oraz w sądzie wyższego rzędu, w którym zakończyła się przymusowa delegacja. Często sądy te położone są w różnych miejscowościach. Jeśli sędzia będzie brał udział w ponownym konkursie na stanowisko, z którego został usunięty ustawą, prezes właściwego sądu, może na wniosek sędziego delegować go na czas nieokreślony do orzekania w dalszym ciągu w sądzie wyższego rzędu, z którego został zdegradowany. Z tej delegacji sędzia może zrezygnować za 3-miesięcznym uprzedzeniem.

134. W każdej chwili sędzia będzie mógł być odwołany przez Krajową Radę Sądownictwa z delegacji na wniosek właściwego podmiotu, jeśli

132. The so-called yellow group – this group includes judges who were appointed to office in a higher court in the years 2018-2025. Judges from this group are to be removed from the office of judge in the court in which they currently adjudicate and transferred by operation of law, and therefore *de facto* appointed to the lower court in which they previously adjudicated. They will therefore be removed from their current office and without their participation, an employment relationship in a lower court will be established by operation of law. It should be explained here that in the Polish system there is no uniform status of a judge and each time the President of the Republic of Poland appoints a judge to hold the office of judge in a court of a given level, indicating in the nomination act the seat of that court. Each time, therefore, a new employment relationship is established on the basis of the nomination, and the previous one expires.

133. In practice, judges from this group will not stop adjudicating in the court from which they were removed because the law introduces a two-year compulsory delegation (without the judge's consent) to adjudicate in the court from which they were removed. A judge may resign from the delegation by giving 6 months' notice (!). However, despite the end of the two-year compulsory delegation period, the judge must conclude all cases in the court to which he was forcibly delegated because "he retains jurisdiction in this respect" (!). This means that after the two-year period, the judge will work in two courts at the same time: in the lower court to which he was demoted and in the higher court from which the compulsory delegation ended. Often, these courts are located in different locations. If the judge takes part in another competition for the position from which he was removed by law, the president of the relevant court may, at the judge's request, delegate him for an indefinite period to continue adjudicating in the higher court from which he was demoted. A judge may resign from this delegation by giving 3 months' notice.

134. A judge may be dismissed from the delegation by the National Council of the Judiciary at any time upon the motion of the relevant entity, if this

wymaga tego wzgląd na postrzeganie sądu jako organu bezstronnego lub niezależnego. 135. Cała instytucja delegowania została skonstruowana w ten sposób, żeby wymusić na sędziach kontynuowanie orzekania w sądzie, z którego zostali usunięci. Według szacunków Ministerstwa Sprawiedliwości tzw. grupa żółta obejmuje ok. 1.200 osób. 136. <u>Tzw. grupa czerwona</u> – do tej grupy zaliczono sędziów, którzy po raz pierwszy objęli urząd sędziego, a wywodzą się z innych zawodów prawniczych. Dotyczy to profesorów nauk prawnych, doktorów habilitowanych nauk prawnych, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, radców Prokuraturii Generalnej RP, osób, które zajmowały w instytucji publicznej stanowisko związane ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego. Niejednokrotnie wśród tej grupy są osoby, które pokonały ścieżkę kształcenia przewidzianą dla sędziów (aplikacja sądowa zakończona egzaminem sędziowskim), a jednocześnie wykonywały praktykę będąc adwokatem, czy radcą prawnym, dodatkowo pracując w polskiej uczelni wyższej zdobyły najwyższy stopień naukowy. Posiadają kilkudziesięcioletnie doświadczenie zawodowe, udokumentowany obiektywnie znaczący dorobek naukowy, wkład w tworzenie prawa, a ubiegając się o urząd sędziego przedstawili rekomendacje od sędziów Sądu Najwyższego. 137. Sędziowie z tej grupy dotknięci zostaną najdalej idącymi skutkami. Stosunek służbowy sędziów z tej grupy wygaśnie z mocy prawa z dniem wejścia w życie ustawy, co oznacza złożenie ich z urzędu z mocy ustawy i usunięcie z zawodu czyli wyrzucenie z pracy. Mogą oni jedynie co najwyżej zostać zatrudnieni na stanowisku referendarza sądowego w sądzie, w którym pełnili urząd sędziego i wykonywać pracę zleconą przez pozostałych sędziów. Zatrudnienie następuje na wniosek sędziego, złożony w terminie miesiąca, a termin ten nie podlega przywróceniu.	is required by the perception of the court as an impartial or independent body. 135. The entire institution of delegation has been constructed in such a way as to force judges to continue adjudicating in the court from which they were removed. According to estimates by the Ministry of Justice, the so-called yellow group includes approximately 1,200 people. 136. <u>The so-called red group</u> – this group includes judges who have taken up the office of a judge for the first time and come from other legal professions. This applies to professors of law, habilitated doctors of law, prosecutors, attorneys, legal advisers, notaries, advisers of the General Prosecutor's Office of the Republic of Poland, people who held a position in a public institution related to the application or creation of administrative law. Often, this group includes people who have completed the education path intended for judges (judicial apprenticeship ending with a judge's exam), and at the same time practiced as an attorney or legal adviser, additionally working at a Polish university, obtained the highest academic degree. They have several decades of professional experience, documented objectively significant scientific achievements, contribution to the creation of law, and when applying for the office of a judge, they presented recommendations from judges of the Supreme Court. 137. Judges from this group will be affected by the most far-reaching consequences. The service relationship of judges from this group will expire by operation of law on the date the act enters into force, which means that they will be dismissed from office by operation of law and removed from the profession, i.e. thrown out of work. They can only be employed at most as court referendaries in the court where they held the office of judge and perform work assigned by other judges. Employment takes place at the request of the judge, submitted within one month, and this deadline cannot be restored.
---	--

138. Nie polega na prawdzie twierdzenie, że gwarantuje się im powrót do poprzednio wykonywanego zawodu. Prawo to ma charakter pozorny. Przeciwnie, w projekcie przepisy zostały tak skonstruowane, że jedyną realną opcją, która zagwarantuje jakiegokolwiek środki do życia jest praca na stanowisku referendarza sądowego, który jest urzędnikiem sądowym bez gwarancji nieusuwalności.

139. W uzasadnieniu do projektu ustawy jego autorzy dopuszczają się świadomej manipulacji, mającej na celu wywołanie wrażenia, że osoby te mają nieograniczone, znakomite perspektywy zawodowe. W uzasadnieniu do projektu ustawy nie są w sposób w pełni zgodny z zapisami projektowanej ustawy przedstawione szanse na powrót do poprzednio wykonywanego zawodu. I tak w uzasadnieniu do projektu ustawy stwierdza się (s. 37 uzasadnienia w języku polskim), że:

140. „osoby, które w dniu podjęcia uchwały przez obecną Radę o przedstawieniu wniosku o powołanie na stanowisko sędziego zajmowały stanowisko radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, mają prawo na swój wniosek powrócić na poprzednio zajmowane stanowisko lub stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu”. Pominięto w ten sposób najistotniejszą część projektowanego art. 9 ust. 1, w którym stwierdza się tylko, że taka osoba „może zostać zatrudniona” a nie „na swój wniosek powraca na poprzednie stanowisko” oraz obwarowane jest to warunkiem „chyba, że nie spełnia warunków zatrudnienia na tych stanowiskach określonych odrębnymi przepisami”. Wystarczy zatem, że zostanie uznane, że dana osoba nie jest nieskazitelnego charakteru, ponieważ „skalala się” udziałem w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa i w ten sposób zamyka się jej drogę do powrotu do poprzedniego zawodu;

141. powyższe uwagi są w pełni aktualne do osoby, która w dniu podjęcia uchwały przez obecną Radę o przedstawieniu wniosku o powołanie na stanowisko sędziego, zajmowała w instytucji publicznej stanowisko związane ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego;

138. It is not true to say that they are guaranteed to return to their previous profession. This right is illusory. On the contrary, the draft regulations have been constructed in such a way that the only real option that will guarantee any means of living is to work as court referendaries, who are court officials without the guarantee of irremovability.

139. In the justification for the draft act, its authors engage in deliberate manipulation, aimed at creating the impression that these people have unlimited, excellent professional prospects. The justification for the draft act does not present the chances of returning to the profession they previously held in a manner fully consistent with the provisions of the draft act. And so, the justification for the draft act states (p. 37 of the justification in Polish) that:

140. "persons who, on the day of the adoption of the resolution by the current Council on the submission of an application for appointment to the position of a judge, held the position of counselor of the General Counsel to the Republic of Poland, have the right to return to the position they previously held or a position equivalent to the previously held at their own request". This way, the most important part of the drafted art. 9 sec. 1 was omitted, which states only that such a person "may be employed" and not "at their own request, returns to the previous position" and is subject to the condition "unless they do not meet the conditions of employment in these positions specified in separate regulations". It is therefore sufficient to find that a given person is not of impeccable character because they "tainted" themselves by participating in a competition before the National Council of the Judiciary, and thus their path to returning to their former profession is closed;

141. the above comments are fully applicable to a person who, on the date of the adoption of the resolution by the current Council on the submission of an application for appointment to the position of a judge, held a position in a public institution related to the application or creation of administrative law;

142. „osoby, które w dniu podjęcia uchwały przez obecną Radę o przedstawieniu wniosku o powołanie na stanowisko sędziego zajmowały stanowisko prokuratora, mogą ubiegać się o powołanie – na swój wniosek – na poprzednio zajmowane stanowisko prokuratora. Celowość takiego rozwiązania wynika z tego, że prokuratura to podstawowy element systemu organów kontroli i ochrony prawa. Sprawność i prawidłowe funkcjonowanie systemu uzasadniają powrót sędziów ustanowionych wyłącznie ustawą do prokuratury”. Pominięto w ten sposób najistotniejszą część projektowanego art. 7 ust. 1, w którym stwierdza się, że osoba taka „może zostać powołana”, a nie „na swój wniosek zostaje powołana”. Czyli osoba taka nie ma zagwarantowanego żadnego prawa do powrotu na stanowisko prokuratora. Ponadto prawo to ulega wyłączeniu, jeśli zdecydowała się objąć stanowisko referendarza sądowego.

143. W praktyce oznacza to zamierzoną pozorność gwarancji zatrudnienia z następujących względów: (1) stanowisko, które zostało zwolnione przez prokuratora już nie istnieje ponieważ zostało już obsadzone przez inną osobę, (2) wniosek o powołanie na poprzednio zajmowane stanowisko można złożyć wyłącznie w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy; w tym samym terminie sędzia będący uprzednio prokuratorem ma prawo złożyć wniosek o mianowanie go referendarzem sądowy (termin nie ulega przywróceniu). Uwzględnić przy tym należy, że sędzia złożony z urzędu nie wie czy ostatecznie zostanie przywrócony na stanowisko prokuratora, a tym samym, dla zapewnienia sobie i swojej rodzinie środków do życia, zostanie realnie zmuszony do złożenia wniosku o mianowanie referendarzem sądowym; z kolei złożenie tego wniosku wyłącza prawo ubiegania się równolegle o powrót na stanowisko prokuratora. W innym przypadku, jeśli przegra konkurs na stanowisko sędziego, nie ma żadnych perspektyw zawodowych, nie pracuje bowiem w zawodzie prokuratora od wielu lat, a czas pracy jako sędzia uznaje się za niebyły; nie uzyska też wpisu na listę adwokatów albo radców prawnych, ponieważ publicznie składane są deklaracje uniemożliwiania osobom składanym z urzędu sędziego wpisu na listę

142. “persons who, on the date of the adoption of the resolution by the current Council on the submission of an application for appointment to the position of a judge, held the position of prosecutor may apply for appointment – at their own request – to the position of prosecutor they previously held. The purposefulness of such a solution results from the fact that the prosecutor’s office is a fundamental element of the system of law control and protection bodies. The efficiency and proper functioning of the system justify the return of judges established solely by law to the prosecutor’s office”. In this way, the most important part of the proposed Article 7, paragraph 1 was omitted, which states that such a person "may be appointed" and not "at his/her request he/she is appointed". This means that such a person has no guaranteed right to return to the position of prosecutor. Moreover, this right is excluded if he/she decides to take up the position of court referendary.

143. In practice, this means an intentional illusory guarantee of employment for the following reasons: (1) the position that was vacated by the prosecutor no longer exists because it has already been filled by another person, (2) an application for appointment to the previously held position may be filed only within one month of the date of entry into force of the Act; within the same period, a judge who was previously a prosecutor has the right to file an application for appointment as a court registrar (the deadline cannot be restored). It should be taken into account that a judge who has been dismissed from office does not know whether he will ultimately be reinstated to the position of prosecutor, and thus, in order to ensure a living for himself and his family, he will actually be forced to file an application for appointment as a court registrar; in turn, filing this application excludes the right to apply for a return to the position of prosecutor at the same time. Otherwise, if he loses the competition for the position of judge, he has no career prospects, because he has not worked as a prosecutor for many years, and the time of work as a judge is considered to have been null and void; he will not be entered on the list of advocates or legal advisers, because declarations are made publicly to prevent persons resigning from the office

adwokatów lub radców prawnych; wprost z góry przesądza się, że pozbawione są one nieskazitelного charakteru;

144. „odmienne rozwiązanie przyjęto w stosunku do **osób, które w dniu podjęcia uchwały przez obecną Radę o przedstawieniu wniosku o powołanie na stanowisko sędziego wykonywały zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza**. Osoby te mogą ubiegać się o uzyskanie wpisu na właściwą listę lub powołania na zasadach określonych w przepisach odrębnych. W tym zakresie realizacja reguły powrotu jest ograniczona przez wzgląd na autonomię samorządów prawniczych gwarantowaną przez art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Uznano zatem, że wpis lub powołanie powinno być poprzedzone odpowiednią uchwałą organu samorządu zawodowego” (art. 8 projektu). Według oświadczenia Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej, który publicznie wyraża sympatię polityczną z obecną władzą wykonawczą i ustawodawczą, osoby te nie będą miały zapewnionego automatycznego powrotu do zawodu adwokata (radcy prawnego), ponieważ straciły przymiot nieskazitelного charakteru. Będą musiały ponownie ubiegać się o uzyskanie tych uprawnień bez gwarancji, że zostaną przywrócone do zawodu adwokata (radcy prawnego). Na marginesie zaznaczyć jedynie należy, że po kilku latach pełnienia urzędu sędziego, nie będą oni w stanie odbudować swoich kancelarii, na nowo pozyskać klientów itp.

145. Brak jakiegokolwiek regulacji sytuacji pracowników naukowych, którzy powołując się na tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego, objęli urząd sędziego; jeśli osoby te zrezygnowały z pracy na uniwersytecie, nie gwarantuje się im prawa powrotu na uniwersytet.

146. Według wyliczeń Ministerstwa Sprawiedliwości tzw. grupa czerwona obejmuje ok. 430 osób.

147. Sędziowie z tzw. grup żółtej i czerwonej z mocy prawa biorą udział w konkursie na stanowisko, z którego zostali usunięci. Konkurs ten ma charakter otwarty, to znaczy, że kandydaturę będzie mógł zgłosić

of a judge from being entered on the list of advocates or legal advisers; it is predetermined that they are devoid of impeccable character;

144. "a different solution was adopted in relation to **persons who, on the date of adoption of the resolution by the current Council on the submission of an application for appointment to the position of judge, were practicing the profession of an advocate, legal adviser or notary**. These persons may apply for entry on the appropriate list or appointment under the terms specified in separate provisions. In this respect, the implementation of the return rule is limited by the autonomy of legal self-governments guaranteed by art. 17 sec. 1 of the Constitution of the Republic of Poland. It was therefore considered that entry or appointment should be preceded by an appropriate resolution of the professional self-government body" (art. 8 of the draft). According to the statement of the President of the Supreme Bar Council, who publicly expresses political sympathy with the current executive and legislative authorities, these persons will not be guaranteed automatic return to the profession of advocate (legal adviser), because they have lost the attribute of impeccable character. They will have to re-apply for obtaining these qualifications without a guarantee that they will be restored to the profession of advocate (legal adviser). It should be noted that after several years of holding the office of a judge, they will not be able to rebuild their offices, acquire new clients, etc.

145. The lack of any regulation of the situation of academics who, citing the title of professor or the degree of habilitated doctor, took up the office of a judge; if these persons resigned from work at the university, they are not guaranteed the right to return to the university.

146. According to calculations by the Ministry of Justice, the so-called red group includes approximately 430 people.

147. Judges from the so-called yellow and red groups take part in a competition for the position from which they were removed by operation of law. This competition is open, which means that anyone who meets the statutory requirements at the time the competition is announced

każdy, kto na chwilę ogłoszenia konkursu spełnia ustawowe warunki. Jednak do stażu zawodowego koniecznego do objęcia stanowiska sędziego, nie będzie się wliczał okres pracy sędziego na stanowisku, z którego został usunięty. Nie będzie również miała znaczenia merytoryczna ocena jego pracy na stanowisku, z którego został usunięty. Sędzia (były sędzia) nie będzie więc mógł przedstawić wyników swojej pracy za ostatnie kilka lat na stanowisku sędziego. Z założenia zatem już na samym początku stawia się takiego kandydata w gorszej pozycji w stosunku do pozostałych kandydatów, ograniczając jego szanse wygrania nowego konkursu do minimum. Poza tym wystarczy podniesienie progów stażu zawodowego wymaganego do objęcia urzędu sędziego w danym sądzie, aby sędziowie usunięci z urzędu utracili prawo startu w ponownym konkursie, ponieważ ostatnie lata pracy na stanowisku sędziego uznaje się za niebyłe, a w przypadku niektórych osób może to być nawet okres 7 lat. Trudno wykluczyć czy taka zmiana nie jest projektowana, ponieważ w części odnoszącej się do ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych tekst projektu nie został jeszcze upubliczniony. Adwokaci, radcowie prawni, notariusze, prokuratorzy będą traktowani jakby przez ostatnie kilka lat nie pracowali. Dorobek naukowy pracowników naukowych z ostatnich kilku lat nie będzie brany pod uwagę.

148. Przedstawiony powyżej skutek w postaci złożenia sędziów z urzędu na podstawie ustawy ma być osiągnięty w oparciu o następujące środki:

149. Stwierdzenie zbiorowo w ustawie, że wszystkie uchwały KRS z lat 2018 – 2025 o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego, z dniem wejścia w życie ustawy pozbawione są mocy prawnej;

150. Stwierdzenie zbiorowo w ustawie, że osoby, które uprzednio - przed nominacją na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z 2017 roku - zajmowały urząd sędziego w sądzie niższego szczebla, zostaną z dniem wejścia w

will be able to submit a candidacy. **However, the period of work of the judge in the position from which he was removed will not be included in the professional experience required to take up the position of judge. The substantive assessment of his work in the position from which he was removed will also be irrelevant.** The judge (former judge) will therefore not be able to present the results of his work for the last few years in the position of judge. **In principle, such a candidate is therefore placed in a worse position from the very beginning in relation to the other candidates, limiting his chances of winning the new competition to a minimum.** In addition, it is enough to raise the thresholds of professional experience required to take up the office of a judge in a given court for judges removed from office to lose the right to participate in another competition, because the last years of work as a judge are considered null and void, and in the case of some people it may even be a period of 7 years. It is difficult to rule out that such a change is not being planned, because in the part referring to the Law on the Organization of Common Courts, the text of the draft has not yet been made public. Attorneys, legal advisers, notaries, prosecutors will be treated as if they had not worked for the last few years. The scientific achievements of academics from the last few years will not be taken into account.

148. The effect presented above in the form of removing judges from office on the basis of the act is to be achieved based on the following measures:

149. A collective statement in the act that all resolutions of the National Council of the Judiciary from 2018-2025 on the submission of an application for appointment to the position of a judge are deprived of legal force as of the date of entry into force of the act;

150. A collective statement in the act that persons who previously - before nomination on the basis of the recommendation of the National Council of the Judiciary in the composition formed by the act of 2017 - held the office of a judge in a lower court will be removed from the

życie ustawy z mocy prawa usunięci z obecnie pełnionego urzędu i "przywróceniu", czyli *de facto* powołani na urząd poprzednio sprawowany; jednocześnie proponuje się przyjęcie fikcji, że stosunek służbowy sędziego jako sędziego sądu niższego rzędu uznaje się za nieprzerwany (!).

151. Stwierdzenie zbiorowo w ustawie, że osoby, które uprzednio - przed nominacją na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z 2017 roku - **nie zajmowały urzędu sędziego, zostaną z dniem wejścia w życie ustawy usunięci z obecnie pełnionego urzędu i z zawodu sędziego w ogóle.**

152. ZBIOROWY WYKAZ sędziów, objętych działaniem projektowanej ustawy, Minister Sprawiedliwości ma ogłosić w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Może to uczynić już w dniu 1 października 2025 r., przy założeniu, że pozostała część ustawy wejdzie w życie w dniu 15 października 2025 r. W wykazie mają być podane: (1) imiona, nazwiska, data urodzenia, stanowisko i data powołania na to stanowisko każdej z osób, której dotyczą skutki ustawy, (2) wskazanie określonych skutków i ich podstawy prawnej; co oznacza wskazanie, na jakie stanowisko degraduje się sędziego albo przez wskazanie, że stosunek pracy sędziego ustaje bez jego kontynuacji w innej formie.

153. Jedyne sposoby sądowej kontroli polega na tym, że w terminie dwóch tygodni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski” WYKAZU, sędzia może wnieść odwołanie do Sądu Najwyższego. Odwołanie wnosi się od WPISU DO WYKAZU oraz tylko i wyłącznie co do prawidłowości określenia skutków stwierdzonych w tym wykazie. Odwołanie ma charakter pozorny, ponieważ można w nim wyłącznie wskazać, że Minister Sprawiedliwości pomylił się, czyli: umieścił w wykazie sędziego, który nie jest objęty działaniem ustawy albo błędnie określił w wykazie skutki w stosunku do danego sędziego (zamiast usunąć go z obecnego

office currently held and "restored" as of the date of entry into force of the act, i.e. *de facto* appointed to the office previously held by operation of law; at the same time, it is proposed to adopt the fiction that the service relationship of a judge as a judge of a lower court is considered uninterrupted (!).

151. A collective statement in the act that persons who previously - before nomination on the basis of the recommendation of the National Council of the Judiciary in the composition formed by the act of 2017 - **did not hold the office of a judge, will be removed from their current office and from the profession of a judge in general on the date of entry into force of the act.**

152. The COLLECTIVE LIST of judges covered by the operation of the draft act is to be published by the Minister of Justice in the Official Journal of the Republic of Poland "Monitor Polski". It may do so as early as October 1, 2025, assuming that the remaining part of the act enters into force on October 15, 2025. The list is to include: (1) first names, last names, date of birth, position and date of appointment to this position of each person affected by the effects of the act, (2) indication of specific effects and their legal basis; which means indication of the position to which the judge is being demoted or by indicating that the employment relationship of the judge is terminated without its continuation in another form.

153. The only method of judicial review is that within two weeks from the date of publication of the LIST in the Official Journal "Monitor Polski", the judge may file an appeal to the Supreme Court. An appeal is filed against the ENTRY IN THE LIST and only and exclusively regarding the correctness of the determination of the effects stated in this list. An appeal is of an illusory nature, because it can only indicate that the Minister of Justice made a mistake, i.e.: he placed a judge on the list who is not covered by the Act or he incorrectly specified the effects in the list in relation to a given judge (instead of removing him from his

urzędu i powołać na nowy – usunął bez takiego powołania albo odwrotnie – usunął z urzędu i powołał na nowy, zamiast wyłącznie usunąć). Co więcej, sędzia wnoszący odwołanie sam ma wskazać jak powinno wyglądać prawidłowe określenie w stosunku do niego skutków tej ustawy.

154. Termin do wniesienia odwołania ma charakter prekluzyjny, czyli nie podlega przywróceniu. Zatem jeśli w krytycznym okresie sędziego spotka obiektywna przeszkoda, np. wypadek losowy, utraci on bezpowrotnie prawo do wniesienia odwołania.

155. Odwołanie niespełniające warunków formalnych, spóźnione, wniesione przez osobę do tego nieuprawnioną lub z innych powodów niedopuszczalne (?), Sąd Najwyższy odrzuca w składzie jednego sędziego. Odrzucenie odwołania następuje bez wezwania do jego poprawienia lub uzupełnienia. Brak możliwości zaskarżenia decyzji o odrzuceniu odwołania.

156. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje skutków występujących z mocy ustawy (!), czyli usunięcie z urzędu będzie następowało od dnia wejścia w życie ustawy. W ogłoszonym w dniu 24 kwietnia 2025 r. projekcie ustawy, której wyłącznie założenia zostały przekazane Komisji Weneckiej, przewiduje się, że **ustawa ma wejść w życie w dniu 15 października 2025 r. Ale już począwszy od dnia 1 października 2025 r. ogłoszony może zostać w „Monitorze Polskim” wykaz sędziów objętych działaniem ustawy z określeniem skutku.** Skoro termin na wniesienie odwołania zaczyna biec w dniu ogłoszenia wykazu w „Monitorze Polskim”, zatem nie jest wykluczone, że w wielu wypadkach termin na wniesienie odwołania zacznie biec zanim ustawa, która przewiduje złożenie sędziego z urzędu, wejdzie w życie (!).

157. Podsumowując – nie planuje się przeprowadzenia żadnej indywidualnej oceny sędziów, a wprowadza się zbiorową odpowiedzialność oraz ustawą planuje się złożenie z urzędu kilku tysięcy sędziów. Nie gwarantuje się żadnego realnego prawa do

current office and appointing him to a new one - he removed him without such appointment or vice versa - he removed him from office and appointed him to a new one, instead of only removing him). Moreover, the judge filing an appeal must indicate himself how the correct determination of the effects of this Act in relation to him should look like.

154. The deadline for filing an appeal is preclusive in nature, i.e. it is not subject to reinstatement. Therefore, if during the critical period of time the judge faces any objective obstacle, like e.g. an accident, he will irrevocably lose the right to file an appeal.

155. An appeal that does not meet the formal requirements, is late, has been filed by an unauthorized person or is inadmissible for other reasons (?) shall be dismissed by the Supreme Court in a panel of one judge. The appeal is dismissed without a request to correct or supplement it. There is no possibility of appealing a decision to dismiss the appeal.

156. Filing an appeal does not suspend the effects occurring under the Act (!), i.e. removal from office will occur from the date of entry into force of the Act. The draft Act announced on 24 April 2025, the assumptions of which were submitted to the Venice Commission alone, provides that **the Act is to enter into force on 15 October 2025. However, starting from 1 October 2025, a list of judges covered by the Act may be published in the "Monitor Polski" with an indication of the effect.** Since the deadline for filing an appeal starts running on the day the list is published in "Monitor Polski", it cannot be ruled out that in many cases the deadline for filing an appeal will start running before the act providing for the removal of a judge from office comes into force (!).

157. To sum up – no individual evaluation of judges is planned, but collective responsibility is introduced and several thousand judges are planned to be removed from office by law. No real right of appeal is guaranteed, because removal from office is to take place by way of

odwołania, ponieważ złożenie z urzędu ma nastąpić w drodze ustawy. Sędzia o fakcie, że został złożony z urzędu dowie się z ogłoszenia w „Monitorze Polskim”, które ostatecznie nie wiadomo kiedy nastąpi poza tym, że może to mieć miejsce nie wcześniej niż w dniu 1 października 2025 r. Sposób przeprowadzenia ponownego konkursu jest projektowany tak, aby sędzia złożony z urzędu, w ponownym konkursie już na wstępie miał tylko pozorne szanse na jego wygranie, skoro nie można uwzględnić wyników jego pracy wykonywanej w latach 2018-2025.

IV.3. Projekty Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądów i Prokuratury

158. Projekt ustawy Ministra Sprawiedliwości jest wynikiem projektów zaprezentowanych w lutym bieżącego roku przez Komisję Kodyfikacyjną Ustroju Sądownictwa i Prokuratury (KKUSiP). Komisja zaprezentowała dwa projekty uregulowania statusu sędziów powołanych na urząd w latach 2018-2025 na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (KRS) ukształtowanej ustawą z 8 grudnia 2017 r. Oba zakładają złożenie z urzędu wszystkich sędziów objętych ich działaniem.

159. Wariant I - Według wariantu I nazwanego „z mocy prawa” przewiduje się złożenie z urzędu z mocy prawa z dniem wejścia w życie ustawy kilku tysięcy sędziów, z wyjątkami przewidzianymi w art. 2 ust. 2 tego projektu. Założenia uregulowania statusu sędziów przedstawione przez Ministra Sprawiedliwości „Projekt MS z dnia 24 kwietnia 2025 r.” są zbieżne z wariantem nr I KKSUiP. Wprowadzona zmiana polega wyłącznie na tym, że w wariacie nr I KKUSiP o zaistnieniu skutku wprowadzonego ustawą (złożenie z urzędu) Minister Sprawiedliwości niezwłocznie (!) zawiadamia sędziego i prezesa sądu. Nie przewidziano żadnej kontroli sądowej, ponieważ zawiadomienie ma mieć charakter informacyjny. W wersji przedstawionej Komisji Weneckiej w miejsce zawiadomienia wprowadzono obowiązek obwieszczenia przez Ministra

law. A judge will learn about the fact that he has been removed from office from an announcement in the "Monitor Polski", which ultimately does not know when it will take place, except that it may not take place earlier than October 1, 2025. The method of conducting the new competition is designed so that a judge removed from office, in the new competition, will have only an apparent chance of winning it from the very beginning, since the results of his work performed in the years 2018-2025 cannot be taken into account.

IV.3. Projects of the Codification Commission of the Organisation of Courts and Public Prosecutors

158. The draft bill of the Minister of Justice is the result of projects presented in February this year by the Codification Commission of the Judiciary and Public Prosecution System (KKUSiP). The Commission presented two projects regulating the status of judges appointed to office in the years 2018-2025 at the request of the National Council of the Judiciary (KRS) formed by the act of 8 December 2017. Both assume the removal from office of all judges covered by their activities.

159. Option I - According to option I, called "by operation of law", it is envisaged that several thousand judges will be removed from office by operation of law on the date of entry into force of the act, with the exceptions provided for in art. 2 sec. 2 of this project. The assumptions for regulating the status of judges presented by the Minister of Justice "Draft of the Ministry of Justice of 24 April 2025" are consistent with option no. I of the KKSUiP. The introduced change consists solely in the fact that in option no. I of the KKUSiP the Minister of Justice immediately (!) notifies the judge and the president of the court about the occurrence of the effect introduced by the act (removal from office). No judicial review is provided for, because the notification is to be informative in nature. In the version presented to the Venice Commission, instead of the notification, the obligation was introduced by the Minister of Justice to

Sprawiedliwości w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski” imiennego wykazu sędziów objętych działaniem ustawy oraz wprowadzono pozorne prawo odwołania od wykazu zamieszczonego w „Monitorze Polskim” (!) do Sądu Najwyższego.

publish in the Official Journal "Monitor Polski" a list of judges covered by the operation of the act and an apparent right of appeal against the list published in "Monitor Polski" (!) to the Supreme Court.

160. **Wariant II – Wariant II uregulowania statusu sędziów powołanych na urząd od 2018 r. nazwany został przez KKUSiP „z mocy uchwał KRS”, również nie zważając na konstytucyjną zasadę nieusuwalności sędziów.** Ten wariant w przekazach medialnych jest lansowany jako weryfikacja sędziów, a nawet ich ewaluacja czy ocena, ale również uzdrowienie sądownictwa. Jednak nawet pobieżna lektura tego wariantu prowadzi do oczywistej konstatacji, że z ową ewaluacją, weryfikacją, czy uzdrowieniem nie ma nic wspólnego. Zakłada on bowiem przeprowadzanie postępowania z udziałem nowej KRS, jednak przebieg postępowania przed tym organem w przedmiocie indywidualnych stosunków powołania, nie przewiduje udziału sędziego. **Również w tym wariacie stosuje się abolicję w stosunku do bardzo dużej grupy sędziów, wymienionych w art. 4 ust. 1 projektu II. Wprost stwierdza się w uzasadnieniu do projektu ustawy, że w tych wypadkach „na mocy ustawy nastąpi konwalidacja powołania ze skutkiem uniemożliwiającym kwestionowanie w przyszłości ich statusu jako prawidłowo powołanych sędziów”. Czyli jednak można z mocy prawa konwalidować powołania sędziów z lat 2018-2025, ale tylko w odniesieniu do pewnej grupy!**

161. **Do projektu sporządzono obszerne uzasadnienie, które ma przekonać, że lansowane rozwiązanie jest zgodne z czym tylko można, a opinia Komisji Weneckiej z 14 października 2024 r. na pewno w tym zakresie nie ma zastosowania, ponieważ tym razem proponuje się usunięcie sędziów z urzędu ze skutkiem *ex nunc*, a nie *ex tunc*, o koncepcji sędziów ustawowych nie wspominając. Nadto na s. 12 uzasadnienia do projektu II dowiadujemy się, że „wadliwość powołań ma być cofnięta przez mechanizm nakierowany na wcześniejszy etap procedury w sprawie powołania sędziego – samo postępowanie przed KRS. Jego wznowienie i umorzenie wyprzedzają**

160. **Option II – Option II of regulating the status of judges appointed to office since 2018, was called by the KKUSiP "by virtue of the resolutions of the National Council of the Judiciary", also disregarding the constitutional principle of the irremovability of judges.** This variant is promoted in the media as a verification of judges, and even their evaluation or assessment, but also a healing of the judiciary. However, even a cursory reading of this variant leads to the obvious conclusion that it has nothing to do with this evaluation, verification or healing. It assumes conducting proceedings with the participation of the new National Council of the Judiciary, but the course of proceedings before this body on individual appointment relationships does not provide for the participation of a judge. **Also in this variant, amnesty is applied to a very large group of judges, listed in art. 4 sec. 1 of draft II. It is clearly stated in the justification for the draft act that in such cases "the appointment will be validated under the act with an effect that prevents questioning their status as properly appointed judges in the future". This means that it is possible to validate, by operation of law, the appointments of judges from the years 2018-2025, but only in relation to a certain group!**

161. **An extensive justification was prepared for the project, which is to convince that the promoted solution is consistent with everything possible, and the opinion of the Venice Commission of October 14, 2024 certainly does not apply in this respect, because this time it is proposed to remove judges from office with *ex nunc* effect, not *ex tunc*, not to mention the concept of statutory judges. Moreover, on page 12 of the justification for project II we learn that "the defectiveness of appointments is to be reversed by a mechanism aimed at an earlier stage of the procedure for appointing a judge - the proceedings before the National Council of the Judiciary itself. Its resumption and termination precede the existence of recommendation resolutions, so there would no longer be a need to**

zaistnienie uchwał rekomendacyjnych, zatem nie istniałaby już potrzeba ich unieważniania. Dostrzec ponadto należy, że skutki postanowienia Prezydenta RP o powołaniu na urząd sędziego mogą podlegać modyfikacji”. Natomiast akcentowana przez Komisję Wenecką konieczność indywidualizacji oceny jako stojąca w opozycji do odpowiedzialności zbiorowej, z dopuszczeniem pewnego grupowania sędziów, zrealizowana zostanie „łącznie w stosunku do osób objętych takimi samymi skutkami, z podziałem na osoby zajmujące stanowisko w Sądzie Najwyższym, w sądach powszechnych, w sądach administracyjnych i w sądach wojskowych, co umożliwi Radzie dokonywanie oceny w ramach poszczególnych grup”. W efekcie realnie tworzy się trzy grupy: 1) sędziów objętych abolicją (tzw. grupa zielona), 2) sędziów, którzy przed nominacją pełnili urząd sędziego (tzw. grupa żółta) 3) sędziów, którzy po raz pierwszy objęli urząd sędziego (tzw. grupa czerwona).

162. Przebieg postępowania w wariantcie II, w poszczególnych etapach, przedstawiać się ma jak poniżej:

163. postępowanie przed KRS zakończone uchwałą o przedstawieniu wniosku o powołanie na urząd sędziego sądu powszechnego każdego rzędu, Sądu Najwyższego, sądu administracyjnego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów wojskowych - wznawiane jest z mocy ustawy z dniem wejścia w życie ustawy (art. 2 ust. 1). Twórcy projektu zakładają, że ustawa wejdzie w życie co do zasady w dniu 31 stycznia 2026 r.

164. nie przewiduje się żadnej formy indywidualnego zawiadomienia sędziego o wszczęciu w stosunku do niego tego postępowania.

165. następnie w terminie dwóch tygodni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, Krajowa Rada Sądownictwa ogłasza listę uchwał o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego, o których mowa w ust. 1, z wymienieniem osób przedstawionych we

invalidate them. It should also be noted that the effects of the decision of the President of the Republic of Poland on the appointment of a judge to the office may be subject to modification." On the other hand, the need to individualize the assessment, emphasized by the Venice Commission as being in opposition to collective responsibility, with the possibility of certain grouping of judges, will be implemented "jointly in relation to persons affected by the same consequences, with a division into persons holding positions in the Supreme Court, in common courts, in administrative courts and in military courts, which will enable the Council to make assessments within individual groups". As a result, three groups are actually created: 1) judges covered by amnesty (the so-called green group), 2) judges who held the office of judge in lower court before their appointment (the so-called yellow group) 3) judges who took up the office of judge for the first time (the so-called red group).

162. The course of the proceedings in variant II, in individual stages, is to be as follows:

163. the proceedings before the National Council of the Judiciary concluded with a resolution on the presentation of an application for appointment to the office of a judge of a common court of any level, the Supreme Court, the administrative court, the Supreme Administrative Court, military courts - are resumed by operation of law on the date of entry into force of the act (art. 2 sec. 1). The authors of the bill assume that the act will enter into force, as a rule, on 31 January 2026.

164. no form of individual notification of the judge about the initiation of these proceedings in relation to him is envisaged.

165. then, within two weeks from the date of entry into force of this act, the National Council of the Judiciary shall announce a list of resolutions on the presentation of an application for appointment to the office of a judge, referred to in sec. 1, specifying the persons presented in the application,

wniosku, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

166. Teraz dochodzimy do istoty etapu proponowanej „ewaluacji”. Polega ona wyłącznie na tym, że Krajowa Rada Sądownictwa, pełniąc rolę „dlugopisu”, może podjąć uchwałę o treści z góry znanej, przez ustawodawcę narzuconej *ex lege*. Oznacza to, że Krajowa Rada Sądownictwa:

167. uchyla uchwałę o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego i w tej części umarza postępowanie jako niedopuszczalne z powodu przeprowadzenia postępowania i podjęcia uchwały przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (art. 3),

168. jednocześnie określa w stosunku do poszczególnych osób skutki uchylenia uchwały o przedstawieniu wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego i umorzenia postępowania (art. 5 ust.1).

169. Skutki te kształtują się w dwojaki sposób: sędziów, którzy otrzymali awans czeka ustawowe usunięcie z urzędu i powołanie na urząd do sądu niższego rzędu, w którym orzekali w dniu podjęcia uchwały (art. 6 ust. 1). Jeśli sędzia w okresie od 2018 do 2025 był dwukrotnie powołany na urząd, zostaje powołany do sądu, w którym orzekał w dniu podjęcia pierwszej uchwały (art. 6 ust. 2). Jednak stosunek służbowy jako sędziego sądu niższego rzędu (!) uznaje się za nieprzerwany.

170. W stosunku do sędziego, który przed objęciem urzędu był co najmniej doktorem habilitowanym nauk prawnych, prokuratorem, adwokatem, radcą prawnym, notariuszem, radcą Prokuraturii Generalnej RP, zajmował w instytucji publicznej stanowisko związane ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego – Krajowa Rada Sądownictwa stwierdzi

by way of an announcement in the Official Journal of the Republic of Poland "Monitor Polski".

166. Now we come to the essence of the proposed “evaluation” stage. It consists solely in the fact that the National Council of the Judiciary, acting as a “pen”, may adopt a resolution with content known in advance, imposed by the legislator *ex lege*. This means that the National Council of the Judiciary:

167. repeals the resolution on the submission of an application for appointment to the office of a judge and in this part discontinues the proceedings as inadmissible due to the conduct of the proceedings and the adoption of the resolution by the National Council of the Judiciary formed on the basis of the Act of 8 December 2017 (Article 3),

168. at the same time specifies the effects of repealing the resolution on the submission of an application for appointment to the office of a judge and discontinuing the proceedings with respect to individual persons (Article 5, paragraph 1).

169. These effects are shaped in two ways: judges who have been promoted will face statutory removal from office and appointment to the office of the lower court in which they were adjudicating on the date of adoption of the resolution (Article 6, paragraph 1). If a judge has been appointed to office twice in the period from 2018 to 2025, he or she will be appointed to the court in which he or she was adjudicating on the date of adoption of the first resolution (Article 6, paragraph 2). However, the service relationship as a judge of a lower court (!) is considered uninterrupted.

170. In relation to a judge who, before taking office, was at least a habilitated doctor of law, a prosecutor, an attorney, a legal adviser, a notary, a counselor of the General Prosecutor's Office of the Republic of Poland, held a position in a public institution related to the application or creation of administrative law - the National Council of the Judiciary will determine the termination of the service

ustanie stosunku służbowego na stanowisku sędziego (art. 8 ust. 1), czyli usunięcie z urzędu. Przewiduje się również pozbawienie prawa spoczynku oraz przewanie urlopu dla poratowania zdrowia.

171. **Uchwały** mają być podjęte do dnia 31 maja 2026 r. (nie dotyczy to sędziów SN, tu wskazano termin 28 lutego 2026 r.). **Nie mają one charakteru indywidualnego, lecz zbiorowy (zob. pkt 8).**

172. Następnie podjęte uchwały wraz z uzasadnieniem Krajowej Rady Sądownictwa ogłasza się jedynie w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" z wymienieniem osób, których dotyczą. W ogłoszeniu ma być zawarta informacja o terminie i sposobie wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego. Zwrócić należy uwagę na terminologię: informacja, nie pouczenie. Ogłoszenie następuje w dniu podjęcia uchwały albo nie później niż do dnia 15 czerwca 2026 r. (termin ten nie dotyczy sędziów SN) (art. 16 ust. 2 i ust. 4). **Czy brak doreczenia uchwały KRS to przeoczenie? Nie, jak stwierdza się bowiem w uzasadnieniu do projektu ustawy „pozwoli [to] na zdynamizowanie postępowania przez wyłączenie potrzeby dokonywania indywidualnych doreczeń. Mając na uwadze, że adresatami uchwał są osoby o wykształceniu prawniczym, projektodawca przyjął, iż nałożenie na nich ciężaru znajomości aktów prawnych promulgowanych w Dzienniku Urzędowym nie jest rozwiązaniem nieproporcjonalnym. Co więcej, stosowanie takich rozwiązań, odstępujących od indywidualnej notyfikacji o określonych zdarzeniach prawnych, nie stanowi „novum w porządku prawnym”. Przykładów owego „nie novum” nie podano, w związku z tym trudno przeprowadzić jakąkolwiek polemikę w tym zakresie.**

173. W terminie dwóch tygodni od ukazania się ogłoszenia sędzia może złożyć odwołanie do Sądu Najwyższego wyłącznie z powodu sprzeczności uchwały z prawem (art. 17). Termin ten ma charakter prekluzyjny, czyli nie podlega przywróceniu (art. 17 ust. 3). Zatem

relationship in the position of a judge (Article 8, paragraph 1), i.e. removal from office. It is also envisaged that the right to retirement will be revoked and that leave for health reasons will be interrupted.

171. **The resolutions** are to be adopted by 31 May 2026 (this does not apply to Supreme Court judges, the deadline here is 28 February 2026). They **are not individual in nature, but collective (see point 8).**

172. Then, the adopted resolutions together with the justification of the National Council of the Judiciary are announced only by way of an announcement in the Official Journal of the Republic of Poland "Monitor Polski" specifying the persons they concern. The announcement should include information on the deadline and method of filing an appeal to the Supreme Court. It is important to note the terminology: information, not instruction. The announcement shall take place on the day the resolution is adopted or no later than 15 June 2026 (this deadline does not apply to Supreme Court judges) (Article 16 sec. 2 and sec. 4). **Is the failure to deliver the resolution of the National Council of the Judiciary an oversight? No, as stated in the justification for the bill, "it will allow [it] to make the proceedings more dynamic by eliminating the need for individual deliveries. Considering that the addressees of the resolutions are persons with legal education, the drafter assumed that imposing on them the burden of knowledge of legal acts promulgated in the Official Journal is not a disproportionate solution. Moreover, the application of such solutions, departing from individual notification of specific legal events, is not a "novelty in the legal order". No examples of this "no novelty" were provided, therefore it is difficult to conduct any polemics in this respect.**

173. Within two weeks of the publication of the announcement, a judge may file an appeal to the Supreme Court solely on the grounds of the resolution being contrary to the law (Article 17). **This deadline is preclusive in nature, i.e. it cannot be reinstated (Article 17, section 3).** Therefore, if a judge suffers an accident during a critical period (e.g. he or

jeśli w krytycznym okresie sędziego spotka wypadek losowy (np. zachoruje albo ulegnie wypadkowi on lub członek jego rodziny), utraci bezpowrotnie prawo do wniesienia odwołania. Odwołanie niespełniające warunków formalnych, spóźnione, wniesione przez osobę do tego nieuprawnioną lub z innych powodów niedopuszczalne Sąd Najwyższy pozostawia bez rozpoznania (art. 17 ust. 9).

174. Uchwały Krajowej Rady Sądownictwa wywołują skutki od dnia ogłoszenia (art. 15 ust. 3), a wniesienie odwołania nie wstrzymuje ich skuteczności (art. 17 ust. 4)!!!

175. Odwołanie do SN, mające stanowić realizację prawa do sądu (art. 45 Konstytucji RP), o które tak w stosunku do zwykłego obywatela martwi się KKUSiP, wnosi się do SN za pośrednictwem Krajowej Rady Sądownictwa. **Ukształtowanie podstaw odwołania w sposób jednoznaczny przesądza, że ma ono charakter pozorny. Jedyną jego podstawę stanowić może niezgodność z prawem uchwały.** Skoro zatem treść uchwały Krajowej Rady Sądownictwa jest *ex lege* narzucona, nie można mówić o niezgodności jej z prawem, w wypadku gdy Krajowa Rada Sądownictwa zastosuje się do ustawy i wyda jedyne możliwe rozstrzygnięcie czyli uchyli uchwałę, umorzy postępowanie i usunie sędziego z urzędu (pozorność materialna). Do odwołania stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej z wyłączeniem przymusu adwokacko-radcowskiego oraz przedsądu (art. 17). Wskutek tego odesłania, jest nadzieja, że Sąd Najwyższy doręczy swoje rozstrzygnięcie. Czyli przynajmniej sędzia (przy czym część osób nie będzie już sędziami od dnia ogłoszenia uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w Monitorze Polskim) zostanie zawiadomiony o sposobie zakończenia postępowania w jego, wydawałoby się, indywidualnej sprawie? Nie można być jednak ostatecznie pewnym, że nie zostanie dokonana wykładnia w duchu prawa, a może w drodze opinii prawnej, iż w konstrukcji „odpowiedniego” stosowania przepisów o skardze kasacyjnej w tym konkretnym wypadku, nie zmieści się kwestia zawiadomienia sędziego, którego usuwa się z urzędu, o treści rozstrzygnięcia SN podjętego w jego sprawie. Wyinterpretowane to

a member of his family falls ill or has an accident), he will irrevocably lose the right to file an appeal. An appeal that does not meet the formal requirements, is late, is filed by an unauthorized person or is inadmissible for other reasons, is left without consideration by the Supreme Court (Article 17, paragraph 9).

174. Resolutions of the National Council of the Judiciary take effect from the date of announcement (Article 15, paragraph 3), and filing an appeal does not suspend their effectiveness (Article 17, paragraph 4)!!!

175. An appeal to the Supreme Court, which is supposed to be the realization of the right to a court (Article 45 of the Constitution of the Republic of Poland), which the KKUSiP is so concerned about in relation to ordinary citizens, is filed with the Supreme Court through the National Council of the Judiciary. **The formation of the grounds for an appeal clearly determines that it is of an apparent nature. Its only basis may be the unlawfulness of the resolution.** Therefore, since the content of the resolution of the National Council of the Judiciary is imposed *ex lege*, it cannot be said to be unlawful if the National Council of the Judiciary complies with the law and issues the only possible decision, i.e. repeals the resolution, discontinues the proceedings and removes the judge from office (material apparentness). The provisions of the Code of Civil Procedure on cassation appeals apply to the appeal, excluding the obligation to represent an attorney and legal adviser and a pre-trial hearing (Article 17). As a result of this referral, there is hope that the Supreme Court will deliver its decision. That is, at least the judge (although some of them will no longer be judges from the date of the announcement of the resolution of the National Council of the Judiciary in Monitor Polski) will be notified of the manner of ending the proceedings in his, seemingly, individual case? However, one cannot be ultimately certain that an interpretation in the spirit of the law will not be made, or perhaps by way of a legal opinion, that the construction of the "appropriate" application of the provisions on cassation appeal in this specific case will not include the issue of notifying the judge who is being removed from office of the content of the Supreme Court's decision issued in his case. This can be

może być z istoty samego postępowania poprzedzającego wniesienie odwołania, które nie przewiduje nie tylko zawiadomienia sędziego o wszczęciu wobec niego postępowania, ale też o sposobie jego zakończenia przez Krajową Radę Sądownictwa. Parafrazując stwierdzenia zawarte w uzasadnieniu do projektu ustawy – postępowanie dotyczy wykształconego prawnika, zatem po lekturze ustawy powinien mieć jasność, czy w ogóle stracił pracę czy też stracił pracę w sądzie wyższego rzędu, bo został zdegradowany do sądu niższego rzędu. Pamiętać również należy, że z dniem wejścia w życie tego wariantu *ex lege* co do zasady sędziowie SN powołani przez Krajową Radę Sądownictwa w latach 2018 – 2025 będą zawieszani w czynnościach służbowych, co zawęzi krąg sędziów uprawnionych do rozpoznania wniesionych odwołań.

176. Reasumując – postępowanie wznawiane jest z mocy prawa, na etapie postępowania przed Krajową Radą Sądownictwa sędzia nie ma żadnych praw, nie ma nawet statusu strony, nie zawiadamia się go o terminie posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa, nie doręcza się sędziemu uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, o fakcie, że usunięto go z urzędu dowie się z „Monitora Polskiego” i być może doręczeniu podlegało będzie rozstrzygnięcie SN.
177. Czy można jeszcze wierzyć, że ten wariant zakłada uczciwą ewaluację, co wmawia się w przekazie medialnym? Jedyne co naprawdę zakłada, to także złożenie sędziów z urzędu z mocy ustawy, tylko tym razem owo „z mocy ustawy” polega na tym, że Krajowa Rada Sądownictwa podejmuje uchwałę, której treść narzucona jest *ex lege* i z góry znana.
178. Do publicznej wiadomości nie została podana informacja dlaczego Komisji Weneckiej nie przedstawiono również wariantu II przygotowanego przez KKUSiP.
179. Nie jest prawdą, że przez środowiska niezwiązane z Ministerstwem Sprawiedliwości, nie zostały przygotowane inne propozycje. Nie są

interpreted from the nature of the proceedings preceding the filing of an appeal, which does not provide for not only notifying the judge of the initiation of proceedings against him, but also of the manner of ending them by the National Council of the Judiciary. Paraphrasing the statements contained in the justification for the draft act - the proceedings concern an educated lawyer, so after reading the act he should have a clear idea whether he lost his job at all or lost his job in a higher court because he was demoted to a lower court. It should also be remembered that as of the date of entry into force of this *ex lege* variant, as a rule, Supreme Court judges appointed by the National Council of the Judiciary in the years of 2018 – 2025 will be suspended from their duties, which will narrow the circle of judges entitled to consider filed appeals.

176. To sum up – the proceedings are resumed by operation of law, at the stage of the proceedings before the National Council of the Judiciary, the judge has no rights, does not even have the status of a party, is not notified of the date of the meeting of the National Council of the Judiciary, the judge is not served with the resolution of the National Council of the Judiciary, he will learn about the fact that he has been removed from office from the “Monitor Polski” and perhaps the Supreme Court ruling will be subject to delivery.
177. Can we still believe that this variant assumes an honest evaluation, as is being made to believe in the media? The only thing that really assumes is also the removal of judges from office by operation of law, only this time the “by operation of law” means that the National Council of the Judiciary adopts a resolution, the content of which is imposed *ex lege* and known in advance.
178. The information why the Venice Commission was not also presented with variant II prepared by the CCUSiP has not been made public.
179. It is not true that no other proposals have been prepared by groups unrelated to the Ministry of Justice. However, they are not being

one jednak brane pod uwagę, ponieważ według ich założeń 99% sędziów pozostałoby na swoich stanowiskach.

180. Gdyby, jednak któryś z projektów ustawy przygotowanej przez KKUSiP wszedł w życie, to doprowadzi to do:

- trwałego wyeliminowania z polskiego porządku konstytucyjnego gwarancji nieusuwalności sędziów, a norma prawna ujęta w art. 180 ust. 1 Konstytucji RP stanie się normą blankietową;
- faktycznej derogacji z polskiego systemu prawnego niezawisłości sędziego rozumianej jako system uwarunkowań jego działania w sposób, który tę niezawisłość realnie, efektywnie, a nie pozornie gwarantuje (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), co wiąże się w nierozzerwalny sposób z gwarancją nieusuwalności,
- wprowadzenia instytucji „sędziego rotacyjnego”, czyli powołanego na urząd z gwarancją nieusuwalności jedynie przez czas sprawowania władzy przez daną większość rządzącą (parlamentarną), która go uznaje,
- rzeczywistą likwidację wymogu apolityczności sędziów, którego to zachowania w sposób bezwzględny od sędziów wymaga Konstytucja RP; o zakazie prowadzenia przez sędziego działalności publicznej, której nie da się pogodzić z niezależnością sądów i niezawisłością sędziego, już dawno w Polsce zapomniano (art. 178 ust. 3 Konstytucji RP),
- powołania do życia kilku tysięcy sędziów dublerów, ponieważ tyle konkursów chce się powtórzyć na stanowiska już zajęte, łącznie z konkursami na stanowiska sędziów bezprawnie wyrzuconych z zawodu,
- tysiące skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz tysiące pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

taken into consideration because, according to their assumptions, 99% of judges would remain in their positions.

180. If, however, any of the draft acts prepared by the KKUSiP were to enter into force, it would lead to:

- permanent elimination from the Polish constitutional order of the guarantee of the irremovability of judges, and the legal norm included in Article 180, paragraph 1 of the Constitution of the Republic of Poland would become a blanket norm;
- actual derogation from the Polish legal system of the independence of judges understood as a system of conditions for their operation in a way that actually, effectively, and not seemingly guarantees this independence (Article 178, paragraph 1 of the Constitution of the Republic of Poland), which is inextricably linked to the guarantee of irremovability,
- introduction of the institution of a "rotational judge", i.e. appointed to office with a guarantee of irremovability only for the period of power held by a given ruling (parliamentary) majority that recognizes him,
- actual elimination of the requirement for judges to be apolitical, which the Constitution of the Republic of Poland requires judges to maintain in an unconditional manner; the ban on judges conducting public activities that are incompatible with the independence of courts and judges has long been forgotten in Poland (Article 178, paragraph 3 of the Constitution of the Republic of Poland),
- the appointment of several thousand understudy judges, because so many competitions are being held to fill positions that have already been filled, including competitions for positions of judges who were unlawfully dismissed from the profession,

181. Co się tyczy Krajowej Rady Sądownictwa, to w uzasadnieniu do projektu ustawy wprost stwierdza się, że postępowania konkursowe prowadzić będzie odnowiona Krajowa Rada Sądownictwa. Jak wiadomo daży się do jej ukształtowania wbrew standardom, na jakie zwraca uwagę w Pilnej wspólnej opinii Komisja Wenecka i Dyrekcja Generalna do spraw Praw Człowieka i Praworządności Rady Europy z dnia 8 maja 2024 r., czyli bez udziału sędziów powołanych na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z 8 grudnia 2017 r., czyli bez udziału 3.746 sędziów nominowanych w latach 2018-2025. Po wydaniu tej opinii Senat uchwalił poprawkę do procedowanej nowej ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, przyznając sędziom powołanym od 2018 r. bierne prawo wyborcze do Krajowej Rady Sądownictwa. Sejm jednak poprawkę odrzucił. W efekcie ustawa zawierająca niezgodne z Konstytucją RP oraz standardami międzynarodowymi rozwiązanie trafiła do podpisu Prezydenta RP, który między innymi z tego powodu skierował tą ustawę do Trybunału Konstytucyjnego. Kto zatem torpeduje rozwiązania, które małymi krokami uspokoiłyby konflikt wokół wymiaru sprawiedliwości? **Efekt błędnego koła gotowy, ponieważ ta przyszła Krajowa Rada Sądownictwa również będzie „produkowała” wyłącznie wadliwych sędziów. Będzie to wynikało z okoliczności, że część sędziowska Krajowej Rady Sądownictwa nie będzie reprezentatywna dla całego środowiska w wyniku pozbawienia kilku tysięcy sędziów biernego prawa wyborczego.**

182. Czy reformatorzy są pewni, że wówczas aby na pewno TSUE i ETPC uzna, że sąd, w którego składzie uczestniczył będzie sędzia rekomendowany przez „kadłubkową” Krajową Radę Sądownictwa, jest sądem ustanowionym na podstawie ustawy oraz że kolejna władza, nie będzie dążyła do jego degradacji albo usunięcia sędziego, ponieważ powołany został w wadliwej procedurze z powodu braku tożsamości

– thousands of complaints to the European Court of Human Rights and thousands of preliminary questions to the Court of Justice of the European Union.

181. As regards the National Council of the Judiciary, the justification for the draft act explicitly states that the competition procedures will be conducted by the renewed National Council of the Judiciary. As is known, it is sought to shape it contrary to the standards highlighted in the Urgent Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate General for Human Rights and the Rule of Law of the Council of Europe of 8 May 2024, i.e. without the participation of judges appointed on the basis of the recommendation of the National Council of the Judiciary shaped by the Act of 8 December 2017, i.e. without the participation of 3,746 judges nominated in the years 2018-2025. After the issuance of this opinion, the Senate passed an amendment to the new Act on the National Council of the Judiciary, which was being processed, granting judges appointed since 2018 the passive right to vote for the National Council of the Judiciary. However, the Sejm rejected the amendment. As a result, the act containing solutions that are inconsistent with the Constitution of the Republic of Poland and international standards was signed by the President of the Republic of Poland, who, among other reasons, referred this act to the Constitutional Tribunal. So who is torpedoing solutions that would calm down the conflict around the justice system in small steps? **The effect of the vicious circle is ready, because this future National Council of the Judiciary will also "produce" only defective judges. This will result from the fact that the judicial part of the National Council of the Judiciary will not be representative of the entire community as a result of depriving several thousand judges of their passive voting rights.**

182. Are the reformers sure that then the CJEU and the ECtHR will definitely find that the court in which the judge recommended by the "rump" National Council of the Judiciary will participate is a court established on the basis of the act and that the next government will not seek to demote him or dismiss him from work because he was appointed under a flawed procedure due to the lack of constitutional identity of the

konstytucyjnej Krajowej Rady Sądownictwa polegającej na tym, że jej część sędziowska nie była reprezentatywna dla całego środowiska /	National Council of the Judiciary, consisting in the fact that its judicial part was not representative of the entire community /
<u>W imieniu Ogólnopolskiego Zrzeszenia Sędziów „Aequitas” zarząd stowarzyszenia:</u> Kinga Grzegorzczuk..... Monika Smusz-Kulesza..... Anna Terlecka..... Dorota Znyk.....	<u>On behalf of the National Association of Judges „Aequitas” the board members:</u> Kinga Grzegorzczuk..... Monika Smusz-Kulesza..... Anna Terlecka..... Dorota Znyk.....